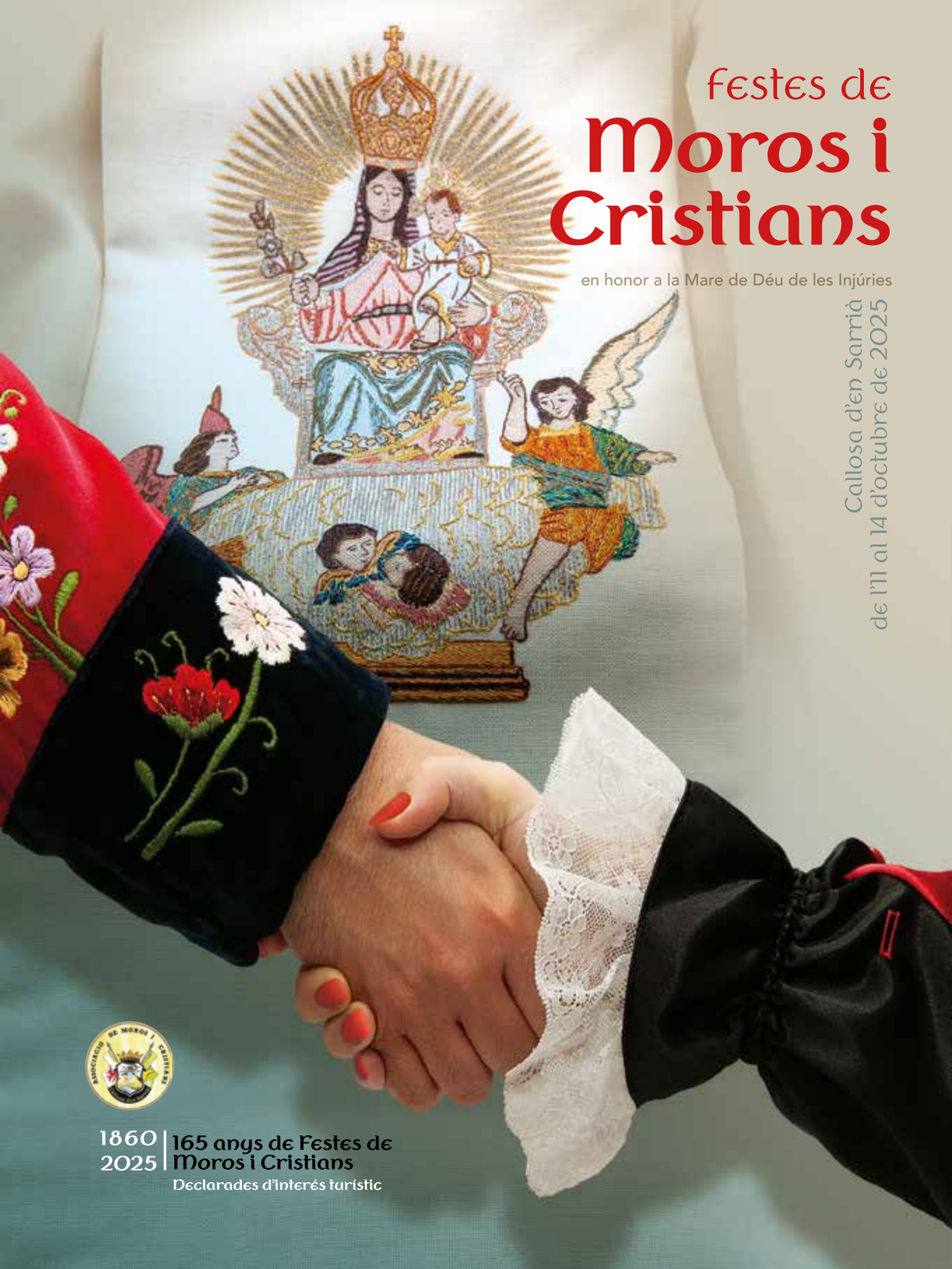

festes de
Moros i Cristians

en honor a la Mare de Déu de les Injúries

Callosa d'en Sarrià
de l'11 al 14 d'octubre de 2025

1860
2025

165 anys de Festes de
Moros i Cristians

Declarades d'interés turístic

REPSOL
REPSOL
Luisa Guardíola
Telf 965 880 052
luisaguardiolasl@gmail.com
San Isidro 10
Cambiador bebés.
REPSOL
Blue
Lavanderia
SMART LAUNDRY
bloomest
Bar
EL SURTIDOR
Bones Festes
Móvil 692 261 202
San Isidro 8
Calitx
EVENTS
Móvil 633 265 849
Adsubia 2
www.calitx.com
calitxevents@gmail.com

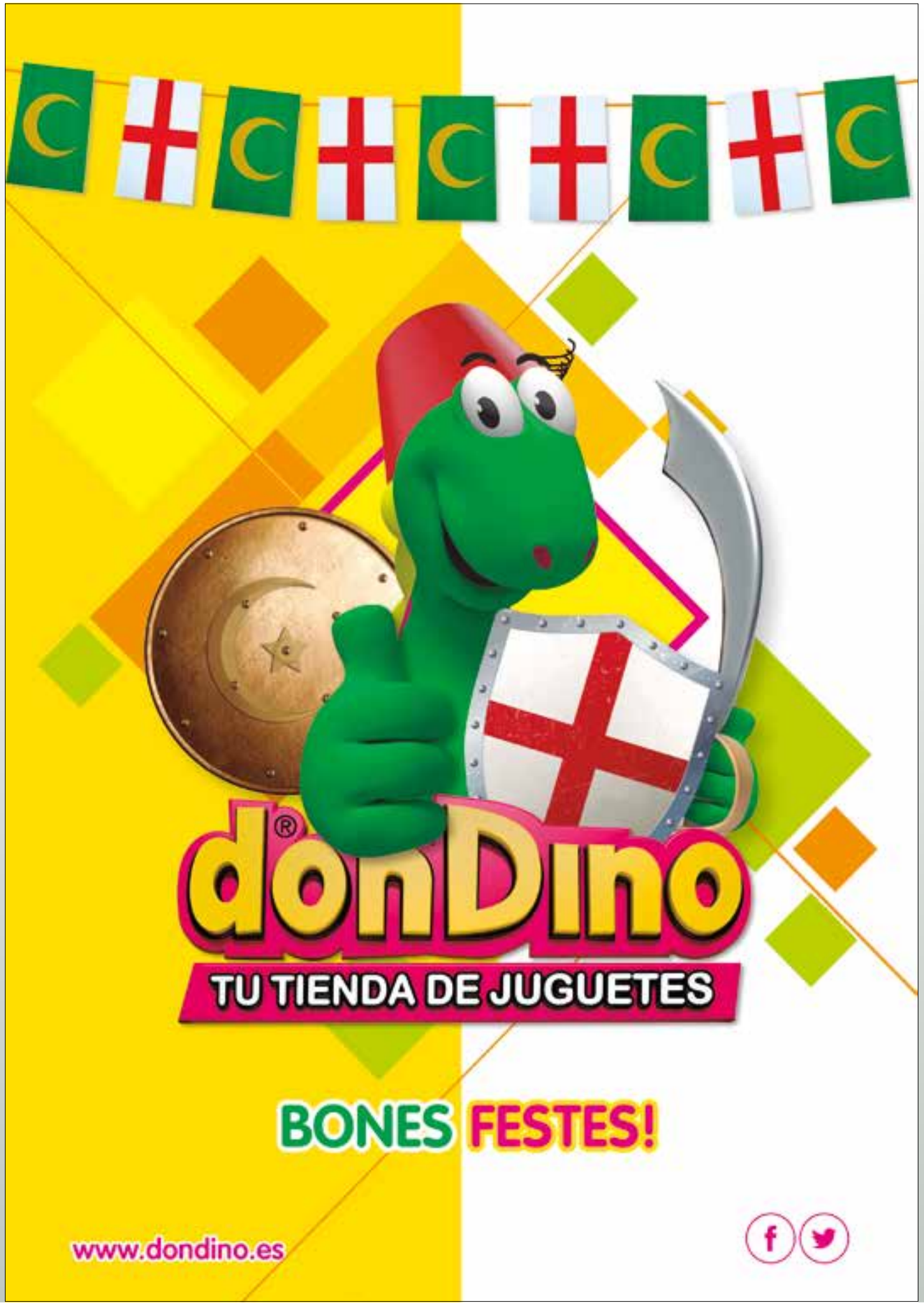
donDino
TU TIENDA DE JUGUETES
BONES FESTES!
www.dondino.es

PRIMOTI®
automoción
industrial

ALQUILER Y RENTING DE VEHÍCULOS INDUSTRIALES

Todo el equipo Primoti quiere desearos

Felices Fiestas de
Moros Y Cristianos 2025

Primoti La mayor oferta de
Vehículos de Alquiler y Renting

Ctra. Ocaña. 37
03006. Alicante.
ALICANTE.

Telf. 965 11 32 07
alicante@primoti.com
www. primoti.com

Descubre nuestros modelos
100% ELÉCTRICOS
ECO drive

Mención especial
Capitania Mora 2025

Filà
Granadinos

IVECO 50 1975 2025
IVECO
Drive the road of change
IVECO
DAILY
Felices Fiestas de Moros y Cristianos 2025
Algar Motor tu concesionario IVECO en la Provincia de Alicante.
DAILY
Icono del transporte.
IVECO DRIVER PAL
just ask alexa
ALGAR MOTOR
Pol. Ind. Pla de la Vallonga, C/ Nieve, 2. Alicante 03006. Alicante/Alacant.
965 110 284
www.algarmotor.com
Mención especial
Capitania Mora 2025
Filà
Granadinos

MAXUS
Conduce una nueva energía

Conoce nuestra gama de
Vehículos 100% Eléctricos y Diesel de última generación

Concesionario Oficial **MAXUS**
SAVHER COMERCIAL

El equipo de Comercial Savher quiere desearos
Felices Fiestas de Moros y Cristianos 2025

RED DE CONCESIONARIOS COMERCIAL SAVHER

Comercial Savher ALICANTE
Carretera de Ocaña, 39
03006, ALICANTE

Comercial Savher VALENCIA
C/ Rabisancho, 2A
46910, Alfafar, VALENCIA

Comercial Savher CASTELLÓN
C/ Perú 15 Núm 7, 22, 12005, Castellón de la Plana, CASTELLÓN

911 83 73 52
www.savher.es

Comercial Savher MADRID
Polígono Santa Rosa, C/ Francisco Alonso, 3, Nave 1, 28806, MADRID

Comercial Savher MURCIA
Polígono la Serreta, Calle Buenos Aires, 78 Molina del Segura, 30500, MURCIA

Mención especial
Capitania Mora 2025

Filà Granadinos

SOLGRAFIK

SOLUCIONES GRÁFICAS

¿QUÉ QUIERES IMPRIMIR?...

TE DAMOS LA MEJOR SOLUCIÓN

LIBROS	LONAS	CAMISETAS
REVISTAS	ROLL UPS	SUDADERAS
FOLLETOS	VINILOS	GORRAS
TARJETAS	CARTELERÍA	ABANICOS
SOBRES	PULSERAS	BOLIS
TALONARIOS	BANDERAS	MECHEROS
PEGATINAS	PAÑOLETAS	Y MÁS...

615 42 81 82

info@solgrafik.com

www.solgrafik.com

solgrafik_

C/ Barceloneta 37 bajo - Callosa d'en Sarrià (Alicante)

SOLGRAFIK vos desitja bones festes!!!

Maritza Studios Photography

Index

Mare de Déu de les Injúries 15

L'ARRANCÀ 2024 16

Saludes
Alcalde de Callosa d'en Sarrià **33**
Regidor de Festes **35**
Vicari de Callosa d'en Sarrià **36**
Rector de Callosa d'en Sarrià **37**
Presidenta de la UNDEF **39**
President de la Diputació d'Alacant **41**
President de la Generalitat **43**
SS. MM. els Reis d'Espanya **45**
Presidenta de l'Associació **47**

Junta Rectora 48

Junta Directiva 50

L'OFRENA 2024 54

Àngel 63

Santes 65

Càrrecs Bàndol Cristià 2025 67
Ambaixador Cristià **69**
Banderera Cristiana **71**
Capitans Cristians **72**

Càrrecs Bàndol Moro 2025 75
Ambaixador Moro **77**
Banderera Mora **79**
Capitans Moros **80**

Programa d'actes 2025 83

L'ENTRÀ CRISTIANA 2024 86

L'ENTRÀ INFANTIL 2024 102

L'ENTRÀ MORA 2024 112

Crònica festera 127
Presentacio 2025 **132**
Manifearació 2025 **136**

LES MISSES 2024 140

In Memoriam 147
A Pere Balaguer Ruiz **149**
A m'auelo Quelo **150**

EL BALL MORO 2024 152

EL BALL CRISTIÀ 2024 160

Les nostres filaes 169
Pirates **170**
Cavallers del Cid **172**
Almogàvers Xiques **174**
Navarros **176**
Pirates Tro **178**
Corsarios **180**
Filibusters **182**
Almogàvars **184**
Corsàries **186**
Guàrdia Negra Almoràvides **188**
El Cordó **190**
Beduinos **192**
Granadines **194**
Ligeros **196**
Guàrdia Negra **198**
Marraskets 2**00**
Beduïnes **202**
La Llana **204**
Granadinos **206**
Els Millors del 2023 Cristians **208**
Els Millors del 2023 Moros **210**

EL TIROTEIG 2024 214

LES AMBAIXADES 2024 222

Articles 235
El Tiroteig: més que un acte, un sentiment **236**
Villa Abajo. Un paradís amagat **237**
A la nostra Capitana Cristiana **238**
Muchas gracias abuelos **239**
Anem a veure l'entrà amb altres ulls **240**
Diari d'una Capitana Mora: Els Set Capitans **242**
Som el que celebrem: de Sant Celoni a la kàbila **245**
40 anys de Vascos **247**
Un dia de Yellow Party **248**
Història d'una filà: Corsàries **250**
Cavallers del Cid. 40 anys fent festa. Crònica de la fundació **252**
La música de festes en la Filà Navarros **256**
Subjecta'm el cubata. 10 anys vestint la festa **265**
Sentiment a un trage i a una filà: Marraskets **272**
Qui eren les Marrasketes? **274**
Historia de Santa Bárbara de Callosa d'en Sarrià **277**
Ja fa 50 anys **278**
Coronación Pontificia de la Virgen de las Injurias **280**
Gracias por el camino compartido: fin de un ciclo en la junta de la Cofradía de la Virgen de las Injurias 2022-2025 **282**
La colonia callosina en Valencia. 90 aniversario de su fundación **286**
OWIX 30 anys (1994-2024), el llibre **289**
Don Adolfo Salvà Ballester. Crónica de una deuda **292**
Crónicas del pueblo 1974/1975. El puma de Callosa d'en Sarrià **293**
Sempre, l'aigua **294**
Presente y futuro del regadío en Callosa d'en Sarrià **296**
Les Dones de Callosa i les seues activitats **298**
Crònica del poble **300**

LES PROCESSONS 2024 314

MOMENTS DE FESTA 2024 324

Fotos per al record 341

Directori de col·laboradors 372

novagestión

Calle Colón num. 3 1A,
03510 Callosa d'en Sarrià.
Teléfono: 965886026
info@nmb.es

Ofrecemos una amplia gama de servicios profesionales:

- Asesoría Fiscal
- Asesoría Contable
- Asesoría Laboral
- Despacho Jurídico
- Seguros para Particulares y Empresas

www.nmb.es

MARINA
RESORT BENIDORM

Un lugar.
Mil recuerdos.
Y una buena resaca, de emociones.

Espacios abiertos, salones inigualables.

Avda. Cuenca, nº6, 03503, BENIDORM
eventos@marinaresortbenidorm.com
www.marinaresortbenidorm.com
600 94 95 96

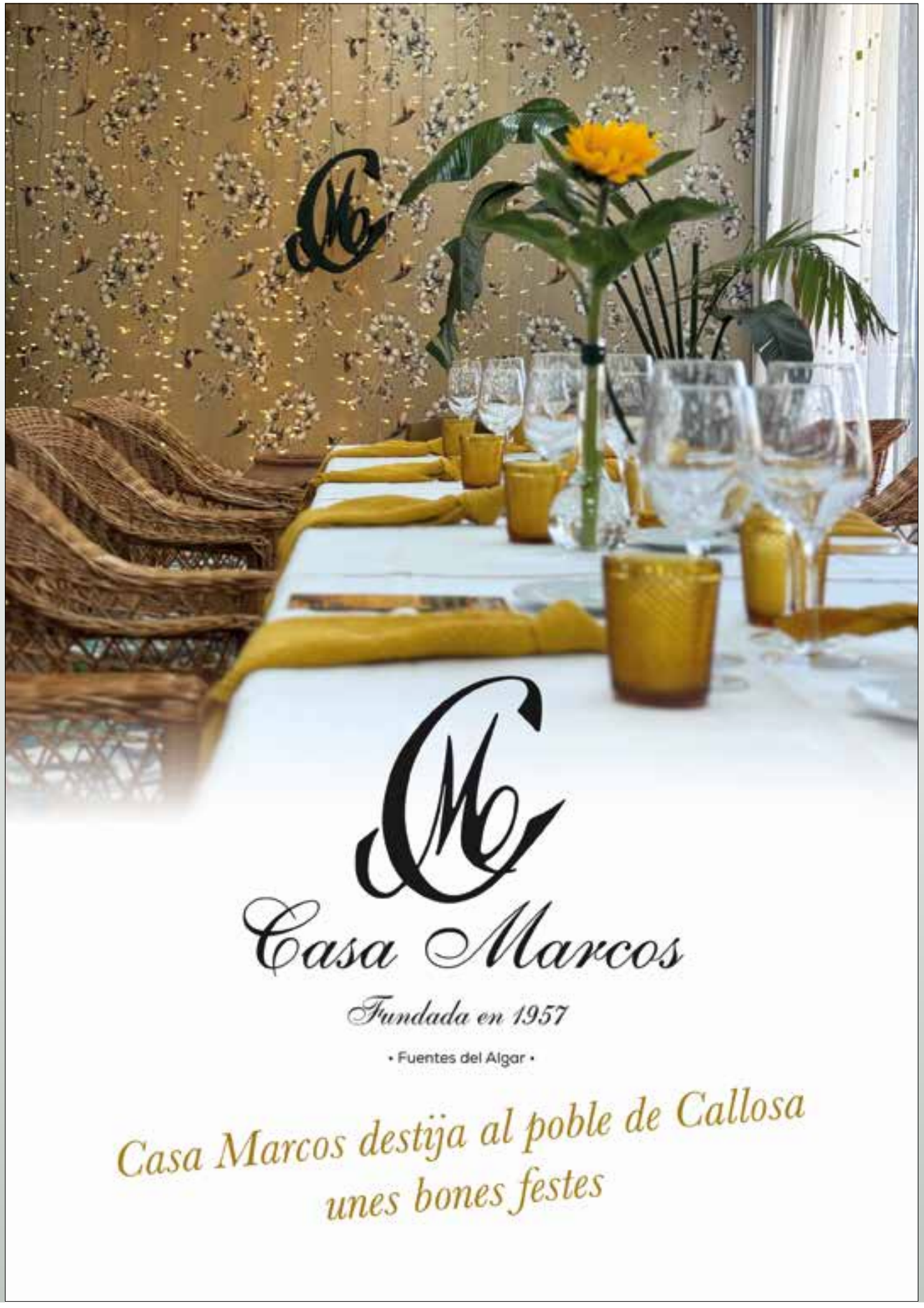
Casa Marcos
Fundada en 1957
• Fuentes del Algar •
Casa Marcos destija al poble de Callosa
unes bones festes

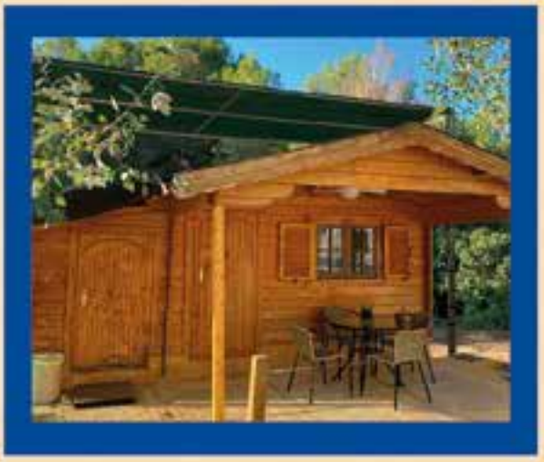

ARROCES A LA LEÑA, CARNES A LA BRASA, CALÇOTS Y MUCHO MÁS!!!

Fonts de l´Algar

CAMPING & CARAVANING

CUMPLES INFANTILES

TODO TIPO DE EVENTOS

www.fontsdelalgar.com 608742571

JOSE SAVALL RONDA, S.A.

SERVICIOS DE CONSTRUCCIÓN
EXCAVACIÓN, TRANSPORTES,
CONTENEDORES, GRÚAS

ISO 14001 SGS E510/8688

ISO 9001:2000 SGS ES10/7953

Pla de la Vallonga, C/ 7, Parcela 97 B
03113 ALICANTE
Tel. 965 10 57 88 - Tel./Fax 966 30 85 56
info@savallronda.com

www.savallronda.com

Empresas colaboradoras:

SAVALL CONTENEDORES, S.L.

Mare de Déu de les Injúries

Patrona de Callosa d'en Sarrià

Maritza Studios Photography

L'ARRANCÀ

Marta Pérez

Marta Pérez

Marta Pérez

Marta Pérez

2024

Salvador Fotògraf

Paco Ferrando

Maritza Studios Photography

Paco Ferrando

Paco Ferrando

l'Arrancà

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

l'Arrancà

Vicent Fotograf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

2024

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

l'Arnca

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

l'Arrancà

Paco Ferrando

Mariza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Maritza Studios Photography

Paco Ferrando

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Paco Ferrando

Salvador Fotògraf

l'Arrapca

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

l'Arrancà

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Paco Ferrando

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

2024

l'Arrancà

Salvador Fotògraf

Marcelo Saval

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Paco Ferrando

NÍSPERO GUARDIOLA
VARIEDAD PROTEGIDA
Vos desitja bones festes

Móvil: 633 250 690
Email: nisperoguardiola@gmail.com
www.nisperoguardiola.com
nisperoguardiola

Saluda de l'Alcalde de Callosa d'en Sarrià

Andrés Molina Ferrándiz

Benvolguts veïns, veïnes, festers i visitants:

En el mes d'octubre ens reunim, tots els anys, amb el cor ple d'emoció i orgull per a donar principi a les nostres benvolgudes festes, en les quals celebrem la història, la tradició i la devoció que definixen al nostre poble.

Estes festes de Moros i Cristians, que any rere any reviuen l'esperit de la nostra història, són molt més que una representació: són un homenatge a les nostres arrels, a la convivència de cultures, i a l'esforç col·lectiu per mantindre vives els nostres costums. Darrere de cada desfilada, de cada arcabús, de cada vestit brodat amb cura, hi ha mesos de treball, il·lusió i passió. A tots els festers, càrrecs, filaes i bandes de música: gràcies. Sense vosaltres, esta màgia no seria possible.

I com no, en el cor d'estes festes està la nostra patrona, la Mare de Déu de les Injúries, a qui dediquem amb carinyo i devoció estos dies d'alegria i recolliment. Ella és far i guia per a tantes famílies, consol en els moments difícils i símbol d'unitat en la nostra comunitat.

Convide a tots a gaudir d'estos dies de festa amb respecte, alegria i responsabilitat. Obrim les nostres portes als qui ens visiten, compartim el millor de nosaltres i celebrem amb orgull el que som: un poble viu, acollidor, ple d'història i de fe.

Visquen les festes d'octubre!
Visquen els Moros i Cristians!
I visca la Mare de Déu de les Injúries!

Ajuntament de Callosa d'en Sarrià

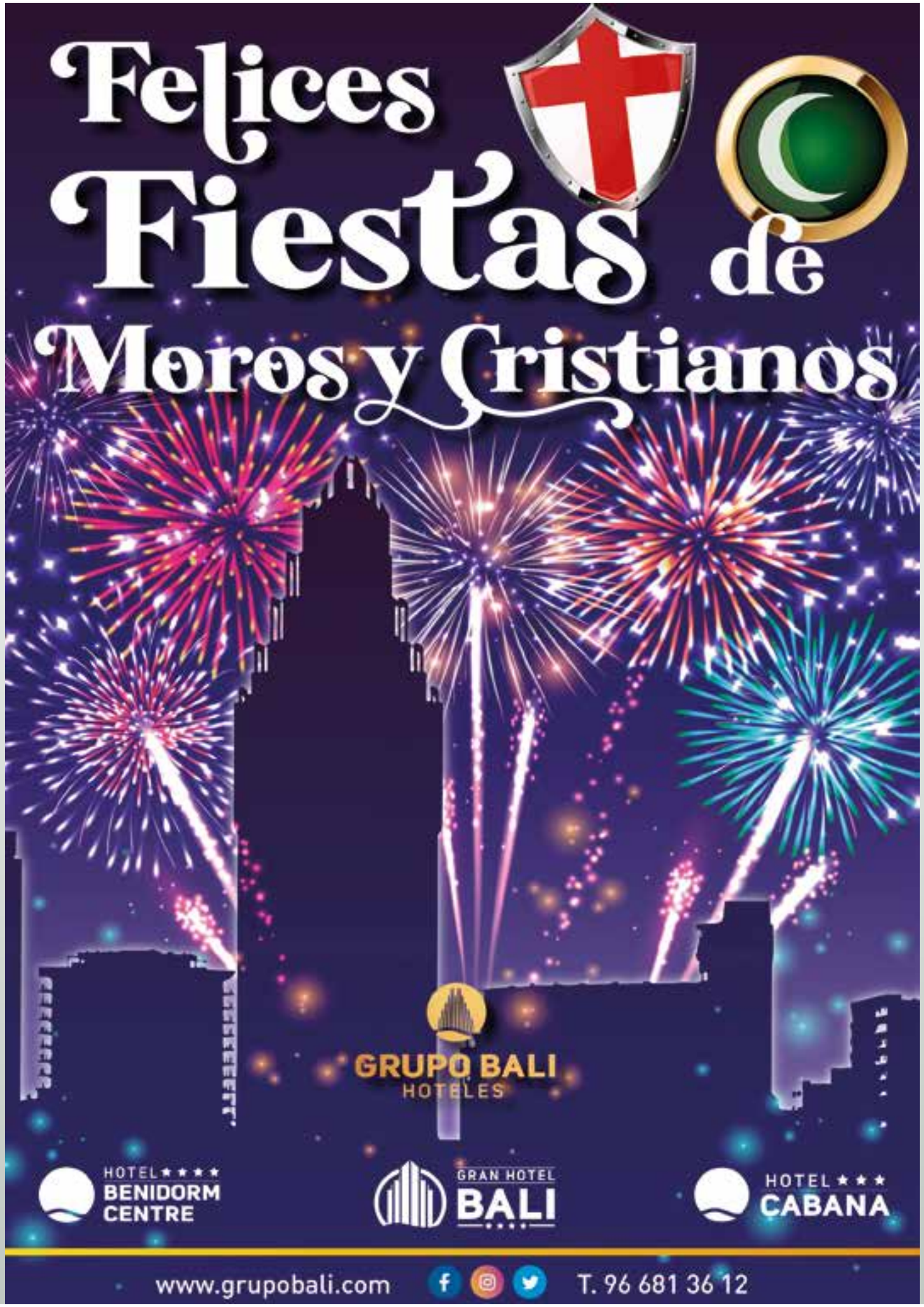
Felices
Fiestas de
Moros y Cristianos
GRUPO BALI
HOTELES
HOTEL★★★★
BENIDORM
CENTRE
GRAN HOTEL
BALI
HOTEL★★★
CABANA
www.grupobali.com
T. 96 681 36 12

Saluda del Regidor de Festes de Callosa d'en Sarrià

Carlos Seguí Fernández

Cuando llega octubre, Callosa d'en Sarrià se prepara para vivir uno de los momentos más especiales del año: las fiestas de Moros y Cristianos en honor a la Virgen de las Injurias. Las calles se visten de fiesta, los tambores marcan el ritmo del corazón del pueblo, y la emoción compartida nos recuerda que, un año más, estamos listos para celebrar lo que nos une.

Desde mi posición como Concejal de Fiestas, es un privilegio ser testigo del enorme trabajo que hay detrás de cada acto, de cada desfile, de cada nota musical. Gracias a todas las filaes, a los festeros y festeras, a los músicos, a la junta rectora y a todas las personas que, con esfuerzo, ilusión y compromiso, hacen posible que nuestras fiestas sigan siendo un referente.

Este año, quiero poner en valor la capacidad de adaptación de nuestras fiestas y de quienes las hacen realidad. En un mundo que cambia rápidamente, nuestra tradición se mantiene firme gracias a la combinación de experiencia y renovación. A quienes llevan años en esto, y a quienes se suman por primera vez: gracias por mantener viva la llama.

Que este saludo sea un homenaje al orgullo de pertenecer a Callosa, a nuestras raíces y a nuestra Mare de Déu. Vivamos estas fiestas con alegría, respeto y pasión.

Felices Fiestas 2025
Visca la Mare de Déu de les Injúries!

Ajuntament de Callosa d'en Sarrià

Saluda del Vicari de Callosa d'en Sarrià

Ramil Krzysztof Bis

Estimats callosins i callosines!

Vull aprofitar aquestes línies per fer una salutació de tot cor per a totes les vostres famílies: com cada any, Callosa es dona cita per al qual és un dels moments més emotius de l'any, la celebració de les festes de la Mare de Déu de les Injúries.

Un moment durant el qual sempre anem carregats d'emocions i sentiments, de records, de ganes de trobar-se els uns amb els altres. Són dies també que ens serveixen per recarregar les piles vitals i ens donen una espenta de força per continuar caminant endavant, enmig dels nostres quefers diaris i dificultats, que molt sovint, no en són poques.

Una vegada em van preguntar què volia dir tindre per patró a algú, què en el nostre cas és la Mare de Déu: és posar-se a una persona com a exemple a seguir per a la pròpia vida. Com molts de nosaltres segurament, durant la seua vida, Ella va viure moments complicats, d'incomprensió, de dubtes, de dificultats..., però es va caracteritzar pel seu do de la confiança en Déu, un Déu que no actua de manera abstracta, sinó per mitjà de les persones que tenim al voltant, per mitjà de les quals va esvaint les foscors en les quals ens puguem trobar, és a dir, per mitjà de nosaltres mateixos quan tractem amb els que tenim a prop nostre.

Que les festes que celebrem, servixquen per augmentar la nostra esperança, confiança i fortalesa, per afrontar el camí de la vida. Cuidem cada acte de les nostres festes: són únics, com únic és el sentiment que tenim mentre botem a la plaça durant l'Arrancà, com únic és el sentiment mentre fem l'Entrada o les Ambaixades o els Balls, i com únic és el sentiment per a molts quan veuen passar la imatge de la Mare de Déu pels carrers, que fa que els ulls de molts brillen amb emoció pel sentiment que li desperta a cada u de manera personal.

Sempre en grans esdeveniments m'agrada recordar que cal aprofitar els dies de festes per fer memòria de tot allò pel que ens sentim agraïts, cadascú de nosaltres: per allò que ens haja ocorregut d'ençà que acabaren les de l'any passat, i per donar-li gràcies als nostres estimats simplement per la seua existència. Hi ha un refrany castellà que diu "es de bien nacido ser agradecido". Darrere de cada acte hi ha una història, persones que han fet la nostra història: hi ha un poquet de vida de cada callosí que ha volgut aportar al poble, hi ha la vida dels vostres pares, uelos, la vida dels avantpassats que, potser, ja no estan entre nosaltres. Que mai no falte la paraula "gràcies" en les nostres relacions personals.

Crec que enmig de l'alegria de la festa, és bo compartir els bons records que portem dins el cor, perquè, l'alegria és una d'aquestes coses que com més és comparteix, no minva, sinó que es multiplica i es fa més gran encara.

Molt d'ànim, i molt bona festa per tothom, i ens veiem en l'Arrancà!

Saluda del Rector de Callosa d'en Sarrià

José Conejero Tomás

"Callosins i visitants, tots a una veu, VISCA LA MARE DE DÉU"

Estas fueron las primeras palabras que pronuncié en Callosa, estas fueron las palabras con las que concluía el Saluda el año pasado. Ahora, un año después, pronunciar estas mismas palabras me emocionan. Ya no son palabras "que me han dicho", "que me han contado", son palabras que vivo, que siento profundamente. Palabras que expresan, además, el profundo cariño de Callosa hacia su Madre y patrona. Y yo ya me siento un callosino más.

Esta expresión refleja el deseo comunitario de amor y alegría con nuestra Madre. "Tots a una veu", juntos, como comunidad, unidos. El devenir de los acontecimientos, el ritmo de vida hace, a veces, que nos separemos unos de otros, que aparezcan distanciamientos y conflictos. Pero nuestra Madre busca unirnos, quiere que nos sintamos hermanos. Somos también una comunidad parroquial donde todos, los de aquí y los que han llegado de fuera, queremos caminar unidos, sentirnos hermanos, latir con un mismo corazón. Nuestra madre nos reúne como hijos, como comunidad, como hermanos. Y nos une desde la alegría, desde la ilusión, desde el gozo. Por eso gritamos todos con fuerza, con emoción, unidos: "Callosins i visitants tots a una veu: Visca la Mare de Déu"

L'any passat vaig poder viure per primera vegada les festes de Callosa. Tot va ser nou per a mi, encara que les festes de moros i cristians no em són estranyes. Les vaig gaudir. No vaig voler perdre'm res, volia conéixer-les en primera persona: la arrancá, el tiroteig, el ball, les Eucaristies, les processons, les desfilades, els pastoretes, etc. Unes precioses festes amb el so de la música, l'olor de pólvora, el colorit dels vestits, l'alegria al carrer i el carinyo desbordat cap a la Mare de Déu del Remei, la Mare de Déu dels Injúries.

Enguany en Callosa he gaudit molt. Venia després d'haver de deixar dos comunitats parroquials i un col·legi a les quals volia i vull molt. Però vosaltres heu fet que enguany haja sigut un regal del Senyor. He pogut conéixer i compartir les vostres vides, els vostres costums i, sobretot, conéixer-vos a vosaltres. Ací em sent a casa. Per això vull agrair-vos l'acolliment que m'heu dispensat des del primer moment i el carinyo que em mostreu cada dia.

Desitge que enguany siguen unes festes de fraternitat, d'amistat, de sana alegria, de posar-nos sota l'empara de la nostra Mare que ens ensenya a superar problemes i a tindre un cor que desborda misericòrdia i carinyo.

Recibid un fuerte abrazo

CARNICERÍA
EL Blanquet
Vos desitja, Bones Festes!!!
650 851 177
648 837 678
965 841 809

Saluda de la UNDEF de Moros i Cristians

Pepa Prats

De nou, un any més, tinc el privilegi de poder escriure unes línies en el vostre llibre de festes, unes pàgines que prepareu amb gran il·lusió i que serveixen per deixar constància de tot el que heu viscut i tot el que està per vindre.

I és que tenim moltes coses que contar i recordar, i moltes més encara que ens esperen en el futur. La nostra història, la història de les festes de Moros i Cristians, és tan rica i diversa com totes les localitats que conformen la UNDEF. Ni més ni menys que 80 pobles i ciutats, amb desenes de milers de persones darrere. Cadascuna de les localitats amb la seua personalitat pròpia, que la fa única i que, per tant, contribueix de manera única a engrandir les nostres festes.

Festeres i festers de Callosa d'en Sarrià, no deixeu mai de sorprendre a les persones que acudim a les festes en honor a la Mare de Déu de les Injúries: pareix impossible, però cada any ens mostreu una alegria major que la de l'any anterior. La vostra energia i les vostres ganes de gaudir de les nostres tradicions és tot un exemple.

Enguany, a més, celebrem una doble efemèride molt especial: 165 anys de la celebració de les festes a Callosa d'en Sarrià i 40 anys des de que la UNDEF va desfilar per primera vegada als vostres carrers. Dos aniversaris que mostren la vostra llarga trajectòria festera i l'estreta vinculació amb la nostra entitat.

Des de la UNDEF, que tinc l'honor de presidir, saludem molt afectuosament a l'Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià i a tota la seua directiva, i desitgem que tingueu unes festes com només vosaltres les sabeu fer: plenes de somriures i intensitat.

Visca la Mare de Déu de les Injúries!
Visca la Festa!

Grupo Saval

Durabilidad
que se siente,
estructuras
que perduran.

Polígono industrial Pla de Terol · Telf.: 966 895 605 · Telf. Planta Hormigón: 966 895 226 · Apdo. Correos 183
03520 POLOP DE LA MARINA (Alicante) · www.gruposaval.com · comercial@gruposaval.com

Lo que te ofrecemos:

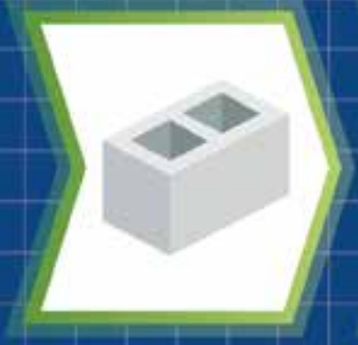
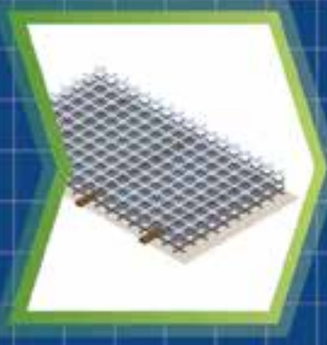

Prefabricados de Hormigón
Ferralla
Hormigón Fresco

forjados saval

HORMIGONES
SAVAL

Saluda del President de la Diputació d'Alacant

Toni Pérez

Un año más, Callosa d'en Sarrià comienza la cuenta atrás para vivir sus centenarias fiestas de Moros y Cristianos, una cita ineludible para vecinos y vecinas que arropan con cariño este tradicional encuentro en uno de los rincones más bellos de la Marina Baixa.

Me consta el esfuerzo y la ilusión con la que habéis preparado la programación de este esperado evento que abrirá un paréntesis en nuestras rutinas para disfrutar de una de las más singulares y antiguas fiestas de la provincia. En vuestro caso, además, para admirar y compartir la camaradería entre festeros y el colorido de vuestros desfiles y embajadas.

Por ello, como presidente de la Diputación de Alicante, supone para mí una enorme alegría dirigirme a todas las personas que formáis esa gran familia alrededor de la Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià y compartir con vosotros estos días de hermandad, convivencia y alegría.

Como siempre, el municipio abrirá sus brazos con generosidad a todas las personas que se acerquen a contemplar la espectacularidad y el boato de estas fiestas, que forman parte de nuestras señas de identidad como territorio, nos ayudan a promocionar nuestra provincia y promocionan el rico abanico de propuestas que ofrecemos al sector turístico.

Para finalizar, quiero felicitar a todas aquellas personas que hacen posible estas celebraciones y agradecer su inestimable labor. Desde esta institución trabajamos diariamente para potenciar y difundir nuestras costumbres y tradiciones porque es importante la conservación de todo aquello que nos hace únicos con el objetivo de engrandecer nuestro patrimonio turístico y cultural.

Os deseo que paséis unos días inolvidables.

'medmarket
cash&carry
us desitja
bones festes

Saluda del President de la Generalitat Valenciana

Carlos Mazón Guixot

Les celebracions populars reflectixen el caràcter creatiu, innovador i obert que tant ens definix, ens animen a projectar al món la nostra millor imatge i posen de manifest la capacitat que tenim d'unir el nostre esforç. Des de la Generalitat, i també des d'àmbits com el festiu, estem treballant per a construir una societat capaç de fer front a tots els reptes que sorgisquen en el seu camí cap a un futur en el qual volem conservar les tradicions que custodiem plens d'orgull i estem transmetent a les generacions més jóvens.

Les festes populars, com les de Moros i Cristians, ens agermanen i ens animen a difondre el nostre magnífic patrimoni cultural, casen bé amb el nostre caràcter creatiu, innovador i obert i mostren la capacitat que tenim de treballar junts.

Els veïns de Callosa d'en Sarrià feu un alt durant el mes d'octubre en el vostre treball diari per a donar pas a les Festes Patronals i de Moros i Cristians en honor a la Verge de les Injúries, una ocasió única que atrau moltes persones a qualsevol dels actes que heu preparat amb una enorme il·lusió.

En un clima d'alegria i de bona harmonia, acompanyareu a les filaes en el seu recorregut pels carrers i compartireu cada instant amb la gent que teniu més a prop. Enguany de nou acollireu hospitalàriament als visitants que acudiran per a conéixer els múltiples atractius que atresora Callosa d'en Sarrià i viure al vostre costat una experiència única.

En estos últims mesos, moltes persones han fet una gran faena perquè disfruteu com sempre estes celebracions i, des d'estes línies, vull animar-vos a tots a prendre part en els actes que tindran lloc en unes jornades tan especials. Vos envie també des d'ací una cordial salutació i els meus millors desitjos per a les Festes Patronals i de Moros i Cristians de 2025 i per a totes les que junts viureu en el futur.

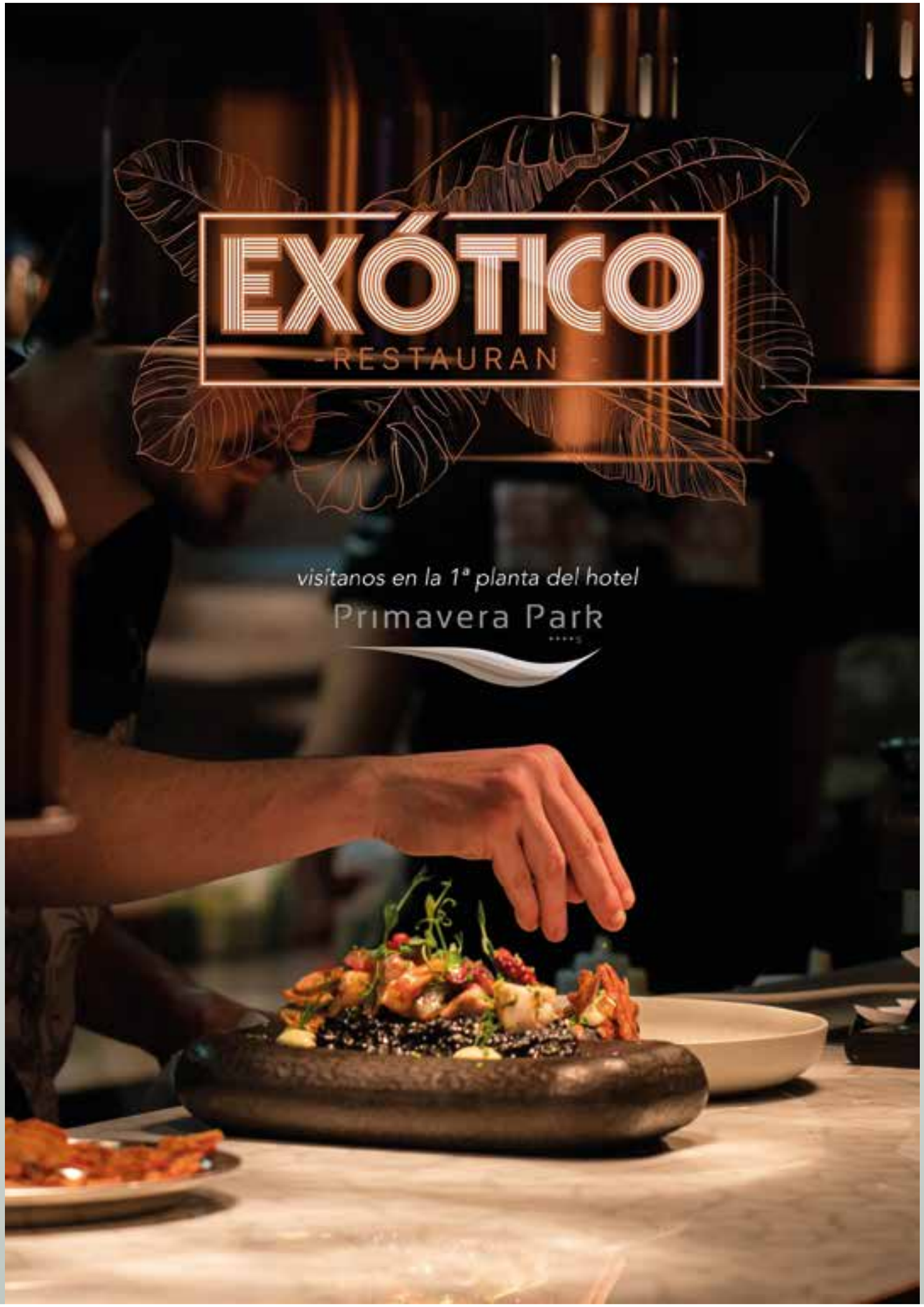
EXÓTICO
RESTAURAN
visitanos en la 1ª planta del hotel
Primavera Park

Con mucho afecto.

SAVAL-GARCÍA
ABOGADOS

C/ Ramón y Cajal, 14, 1°
03510 Callosa d'en Sarrià

Tfno 609 96 22 37
jsaval-garcia@icali.es

Mercantil, Civil, Penal. Asesoramiento Tributario

JAUTOR
RENT A CAR

Saluda de la Presidenta de l'Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià

Natalia Cano Ferrando

Enguany tinc l'honor d'ostentar el càrrec de presidenta de l'Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià. Des de ben menuda he viscut la festa intensament, però mai hauria imaginat arribar a assumir aquesta gran responsabilitat.

Ja queda menys per a eixe esperat segon diumenge d'octubre. Tot ha d'estar a punt i ben organitzat per a quan, un any més, arribe el dissabte de Festes i comencen a sonar la dolçaina, el tabal i les campanes a voltejar.

Celebrem enguany 165 anys de Festes. Segons consta a l'arxiu municipal, va ser l'any 1860 quan la Mare de Déu de les Injúries va ser proclamada patrona de Callosa d'en Sarrià. Des d'aleshores, aquestes Festes tan estimades per tot el poble s'han celebrat amb devoció i entusiasme.

Vull agrair sincerament a tots els socis que van depositar la seua confiança en mi per fer possible aquesta tasca —que no és poca—; a la meua família, que em dona suport constant en cada decisió; i, molt especialment, a la meua Junta Rectora, sense la qual tot açò no seria possible. Gràcies a ells, tot estarà a punt per a viure, una vegada més, unes festes inoblidables.

Per últim, desitge a tot el poble de Callosa d'en Sarrià que disfruteu plenament d'aquestes Festes, que hem preparat amb molta estima i dedicació.

De part de la Junta Rectora i meua, vos desitgem unes molt bones Festes a tots!

VISCA LA MARE DE DEU DE LES INJURIES!

La Junta Rectora de l'Associació de Moros i Cristians vos desitja unes bones Festes

Presidenta
Natalia Cano Ferrando
Vicepresident 1r
Roberto Espasa Berenguer
Vicepresidenta 2n
Evelyn García Espasa
Tresorera
Juli Savall Cabrera
Secretària
Sandra Guardiola Sonrsaeng
Infraestructures 1r
Salvador Montiel Ronda
Infraestructures 2n
Francisco José Soto Lombos
Relacions públiques
Lara Seguí Berenguer
Protocol
Creu Berenguer Manera
Vocal I
Juan Antonio Solbes Hortelano
Vocal II
Ismael Cano Sánchez
Vocal III
José Manuel Ortiz Rivera
Vocal IV
Marisa Reyes Cantero
Assessors religiosos
José Conejero Tomás
Kamil Krzysztof Bis
Assessor jurídic
Juan Enrique Pérez Camallonga

Junta Rectora de l'Associació de Moros i Cristians

Capitania Cristiana

Filà Corsàries

Diana Ferrer Puigcerver

Sara Valls Ferrer

Banderer

Filà Pirates

Kiko Benimeli Gutiérrez

Ambaixador

Daniel Soriano Pérez

Pirates

Vocal: Jordi Sanchis Guardiola

Cap de filà: Aleix Sala Sanchis

Cavallers del Cid

Vocal: Irene Cortés Tasa

Cap de filà: Paula Guzmán Cortés

Almogàvers xiques

Vocal: Silvia Rodríguez Delgado

Cap de filà: Susana Rosique Sanchis

Navarros

Vocal: Arturo Galiana Pérez

Cap de filà: Sergio Pérez Berenguer

Pirates Tro

Vocal: Pilar Guardiola Cano

Cap de filà: Paqui Guardiola Cano

Corsarios

Vocal: Álex Saval Gregori

Cap de filà: Dionisio Godino Palomino

Filibusters

Vocal: Saray Santamaría Reinoso

Cap de filà: Jasmina Vaquer Reyes

Almogàvars

Vocal: Raquel Guardiola Boronat

Cap de filà: Jaume Llorca Menaches

Corsàries

Vocal: Paqui Plana Galiana

Cap de filà: Ramona Rivera López

Junta Directiva de l'Associació de Moros i Cristians

Capitania Mora

Filà Granadinos

José Manuel Savall Palacio
Jacobina Romera Guardiola
Borja Savall Romera
Enzo Savall Romera
Vicente Savall Romera

Banderera

Filà Guàrdia Negra Almoràvides

Isa Cortés Sanchis

Ambaixador

Javier Ferrer Solbes

Guàrdia Negra Almoràvides

Vocal: Sergio Sánchez Riera
Cap de filà: María Isabel Tasa Pascual

El Cordó

Vocal: Juan Albert Pastor
Cap de filà: Vte. Juan Guardiola Cano

Beduinos

Vocal: Álex Pérez Galiana
Cap de filà: David Ferrer Guardiola

Granadines

Vocal: Marta Jaime Sánchez
Cap de filà: Ofelia Calvo Galiana

Ligeros

Vocal: Pascual Moragues Gualde
Cap de filà: David Gadea Palacio

Guàrdia Negra

Vocal: Antonio José Ferrer Ferri
Cap de filà: Joan Pérez Ferrando

Marraskets

Vocal: Sergio Pérez Berenguer
Cap de filà: Ricardo Flores Ruiz

Beduïnes

Vocal: Cristina Pérez Galiana
Cap de filà: M. Carmen Puigcerver Navarro

La Llana

Vocal: Marc Gadea Solbes
Cap de filà: Javier Solbes Antón

Granadinos

Vocal: Alfonso Berenguer Mayor
Cap de filà: Vicente Savall Palacio

ELECTRICIDAD
Bones Festes
Moros i Cristians

¡ TODO A 1€ !
FIBRA
MÓVIL
1€ POR SERVICIO
DURANTE 3 MESES
Contrata en Delegación Jaume Gregori, Carrer Abdet 11
CALLOSA d'en SARRIÀ: Avenida Alicante 29
965 020 404
www.cloudfibra.com
cloud
fibra

Marcelo Saval

L'OFRENA

Marta Pérez

Salvador Fotógraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Marcelo Sauc

2024

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

l'Ofrena

l'Ofrena

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Marta Pérez

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

2024

l'Ofrena

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

ASESORÍA MONBLAU

jurídico | fiscal | contable | laboral | informática

OFICINA BENIDORM
C/. Tomás Ortuño, 83
Edif. Pentágono, 5° A - C.P.: 03501
Telf: 965 85 25 59

OFICINA CALLOSA D'EN SARRIÀ
C/. Abdet, 11, 1° B - C.P. 03510
Telf: 965 88 06 55

albroksa
CORREDURIA DE SEGUROS
DELEGACIÓN ALICANTE - REGISTRO DGS: J-2652

C/. Abdet, 11, 1° B
03510 Callosa d'en Sarrià
tlf.: 965 88 06 55
segurblau@albroksa.com

C/. Tomás Ortuño, 83
Edif. Pentágono, 5° A
03501 Benidorm
www.albroksa.com

Lola Savall Sanchis

Tinc molta il·lusió de ser
l'Àngel d'aquestes festes.
Desitge a tots/as callosins i
callosines unes bones festes.
Visca la mare de Déu!!!
Lola Savall Sanchis. ♡

Àngel

Reciclando hoy
para tener un mejor futuro
el día de mañana

Sabospa

Planta de Valorización de Residuos

Centros operativos en:
-Alicante
-Finestrat
Monforte del Cid

- Reciclado de material de construcción y derribo
- Reciclado de residuos vegetales y poda
- Reciclado de madera
- Destrucción de palmeras afectadas por el picudo (Unica planta autorizada en Alicante)

C/ Vial de los Cipreses, 30 - Alicante - T. 965 28 80 79 - F. 966 30 85 56 - info@sabospa.com - www.sabospa.com

Santa Bàrbara
Ivana Calbo Molines

Formosa Judith
Marta Triguero Juan

Santa Úrsula
Paula Ferrer García

Santes

Bones Festes!
D·moda
&COMPLEMENTS
C/ SAN FRANCESC Nº 36 CALLOSA D'EN SARRIÀ
681 954 550 · D.MODA_COMPLEMENTS

Visita nuestros Cash & Carry
CREVILLENTE
LOS DOLORES
MANISES
50
1975-2025
GRUPO
Jupesa
MAYORISTAS DE JUGUETES
Os Deseamos
Felices Fiestas
www.grupojupesa.es
DIMASA
GRUPO
Jupesa
MAYORISTAS DE JUGUETES
JUGUETES
JUPESA, S.A.
Carretera de Madrid, Km. 4. / Mercalicante / Telf: 965 103 246 / 03114 Alicante / www.grupojupesa.es

2025
Càrrecs festers

EL ALGAR DE
DON JOAN
FUENTES DEL ALGAR
CALLOSA D'EN SARRIÀ
TELF. 965 880 491

Ambaixador Cristià

Daniel Soriano Pérez

ESTECA

INGENIERÍA
Y PROYECTOS

SALVADOR MACIÁ SÁNCHEZ

CTRA. ALCOI 14, 1º
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
ALICANTE

TELF: 600 417 922
FAX: 965 882 227
SMS@ESTECA.ES

Restaurante el RIU
Tel. 96 588 05 07
www.restaurantelriu.com

Museo Vehículos
Tel. 96 588 21 97
www.museovehiculosguadalest.com

Carretera. Callosa - Guadalest Km. 7 - **GUADALEST** (Alicante)

SÁBADO CERRADO

Banderer Cristià

Riko Benimeli Gutiérrez

pirates

Diana Ferrer Puigcerver

Sara Valls Ferrer

Capitania Cristiana

Corsàries

master
GESTIÓN
FISCAL - LABORAL - JURÍDICA
Felices Fiestas
PERSONAS
AUTÓNOMOS
EMPRESAS
www.mastergestion.es
TEL. 966 102 102
Avd Marina Baixa, 55 Local 3-4
03530 La Nucia (Alicante)

master
HOME
ARCHITECTURE - MULTISERVICES - PROJECTS
Felices Fiestas
ARCHITECTURE
MULTISERVICES
PROJECTS
www.master-home.es
TEL. 96 587 08 50
Avd Marina Baixa, 55 Local 2
03530 La Nucia (Alicante)

2025
Càrrecs festers

FONTANERIA
Boronat
608 365 124
fontanería boronat@gmail.com
CALEFACCIÓN - INSTALACIÓN DE GAS - FONTANERÍA
INSTALACIÓN Y MANTENIMIENTO DE PISCINAS
RIEGOS POR ASPERSIÓN Y GOTEO

MUÑOZ E HIJOS
PLADUR · AISLAMIENTOS · ESCAYOLAS
660 45 24 35 · 660 45 24 37
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
e-mail: escayolasmunozehijos@gmail.com

PAULAMUÑOZ
ESTILISTES
Carretera de Alcoi, nº70 Bajo
Tel. 96 588 04 19
Callosa d'en Sarrià
paula.munoz.estilistes@gmail.com

Ambaixador Moro

Javier Ferrer Solbes

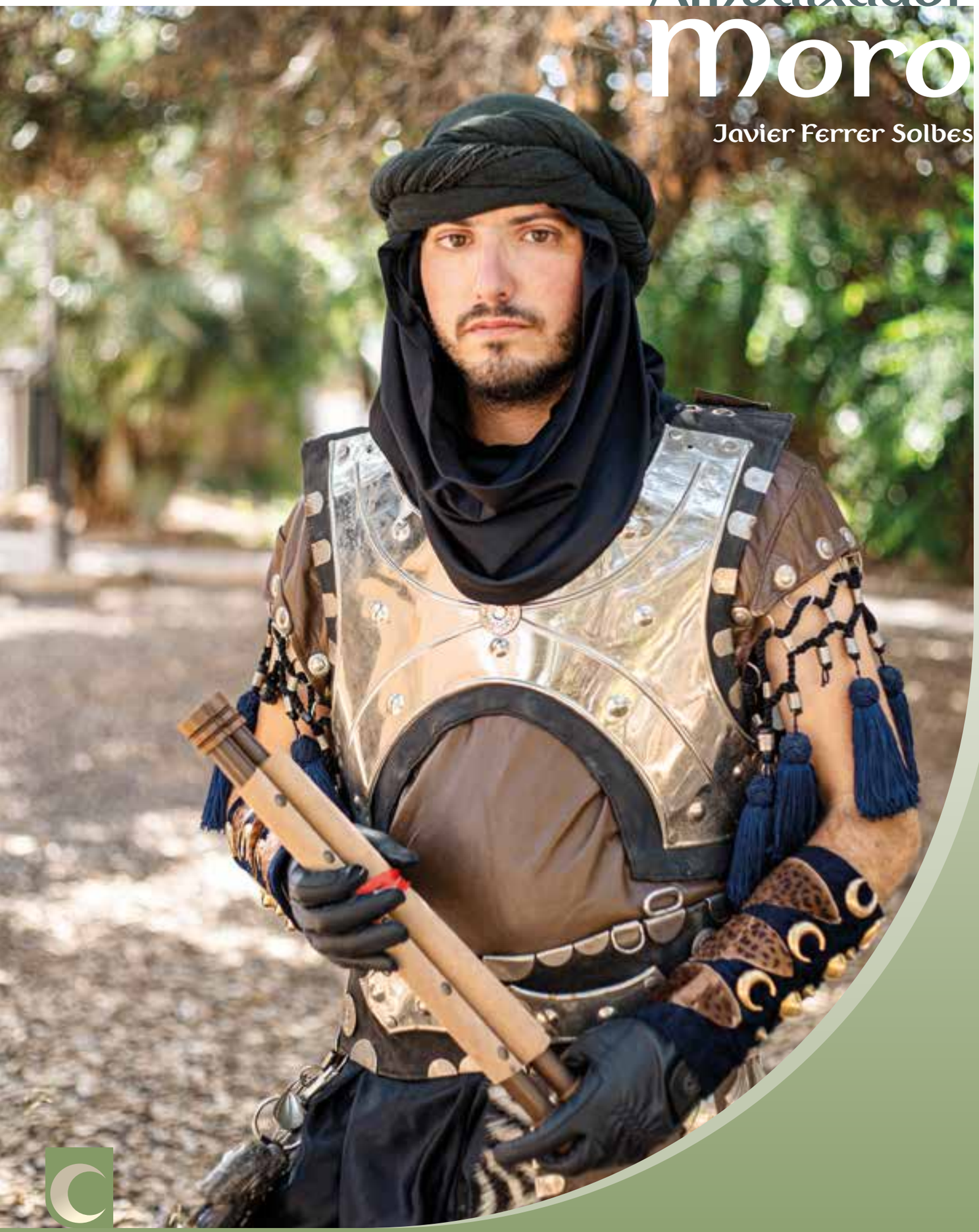

NEW COLLECTION

actual
altea

AVDA. JAIME I, 25 - BAJO | 03590 ALTEA - ALICANTE | TEL. 965 840 039
CARRER MARE NOSTRUM, 11 | 03590 ALTEA - ALICANTE | TEL. 965 844 107

actualaltea@gmail.com

Disponemos de ropa y material para embarcaciones

Tu tienda de primeras marcas en Altea

POLO · BOSS · TOUS · HACKETT LONDON · TOMMY HILFIGER · EA7 · HH Helly Hansen · Slam · A|X ARMANI EXCHANGE

Especialistas en:
- Construcción de piscinas
- Gunitado en vía húmeda y vía seco
- Saunas, Spas...
- Vallas desmontables
- Cubiertas y enrolladores
- Cubiertas automáticas
- Mantenimientos, análisis de agua...
- Venta de productos químicos, recambios, accesorios de piscina...

Disponibilidad de servicio técnico y a domicilio

Llámenos y solicite presupuesto sin ningún compromiso

Polígono industrial 'La Alberca'
CENTRO COMERCIAL 'LOS ANGELES'
Calle Bolulla N 20 - LA NUCIA (Alicante)
Móvil: 658 972 136 - Oficina: 965 870 858
www.novamarina.com - info@novamarina.com
Horario de Lunes a Viernes: de 9:00 a 13:30 y de 16:00 a 19:00 h.
Sábados de 9:00 a 13:00 h.

Banderera Mora

Isa Cortés Sanchis

Guàrdia negra

Almoràvides

José Manuel
Savall Palacio

Jacobina
Romera Guardiola

Borja, Vicente i Enzo
Savall Romera

Capitania Mora

Granados

IVÁN PALACIO
CONSTRUCCIONES Y REFORMAS

Çami Falset, 9 • 3º D • 03510 Callosa d'en Sarrià
Tel.: 636 79 55 12 • ivan.palacio.fe@gmail.com

populares
Callosa d'en Sarrià

Vos desitja bones festes!

programa d'actes

11 12 13 14 octubre 2025

Programa d'actes 2025

Divendres 19 de setembre

20:00h Presentació del llibre i del Cartell de Festes Moros i Cristians 2025

Diumenge 21 de setembre

11:30h Missa pels difunts de l'Associació de Moros i Cristians.

19:30h Concert de música festera a càrrec de la Banda de Música La Primitiva de Callosa d'en Sarrià.

Dissabte 27 de setembre

11:00h Castells inflables i activitats per als xiquets i xiquetes del Club del Festeret a la plaça del Convent.

16:00h Gran festa del Club del Festeret. Cercavilla pels carrers del poble de tots els festerets acompanyats per la banda de música.

16:30h Ambaixades Infantils a la Plaça d'Espanya. A continuació hi haurà un berenar per a tots els socis del Club del Festeret a la plaça del Convent.

Diumenge 28 de setembre

05:00h Cant de l'Aurora pels carrers del poble.

Diumenge 5 d'octubre

08:30h Rosari a l'església.

Divendres 10 d'octubre

23:00h Revetla a la Mare de Déu. (Capella de la patrona)

Dissabte 11 d'octubre

12:00h Arrancà de dolçaines i tabals, acompanyada d'un volteig general de campanes.

12:15h Totes les bandes de música interpretaran el pasdoble *Callosa en Festes* del mestre José Vicente Asensi.

12:30h *Arrancà* de les bandes de música amb la participació de totes les *filaes*.

16:15h Ball de les Pastoretes a la plaça del Convent davant de la capella de la Mare de Déu de les Injúries.

16:30h Trasllat i ofrena de flors a l'excelsa patrona la Mare de Déu de les Injúries a l'església de Sant Joan Baptista. A l'arribada de la Mare de Déu a l'església se celebrarà la missa.

19:00h Entrà Cristiana. Història i tradició ompliran els carrers de Callosa: Nanos, Pastoretes, les *filaes* del bàndol cristià i els seus capitans.

00:30h Ball Moro en honor als seus capitans a la Carretera d'Alcoi, 12.

Diumenge 12 d'octubre

05:30h Diana *florejà*.

07:00h Cercavila de dolçaines i tabals.

10:15h Solemne Missa Major en honor a la Mare de Déu de les Injúries a la parròquia de Sant Joan Baptista amb benedicció de la nova corona. Amb la participació de tots els càrrecs festers i la Junta directiva de l'Associació de Moros i Cristians i de tot el poble de Callosa d'en Sarrià.

12:30h Entrà infantil. Els festers més joves desfilaran pels carrers del poble de Callosa.

17:00h Ball de les Pastoretes a l'Àngel a la plaça Abdet, 3

18:30h Entrà mora. Les tropes de la mitja lluna arriben a Callosa, amb la participació de totes les *filaes* del bàndol moro i els seus capitans.

00:30h Ball Cristià en honor a les seues capitanes al carrer Enric Valor, 19.

Dilluns 13 d'octubre

07:00h Cercavila de dolçaines i tabals.

07:30h Desdejuni a la plaça d'Espanya patrocinat per Marina Events.

08:00h Volta pels carrers del poble amb la participació dels festers i de tots els càrrecs.

09:00h Missa de campanya a la porta de l'església, amb la participació de tots els càrrecs festers.

11:00h Exhibició del Club del festeret: Ball Moro infantil a la plaça del Convent.

11:45h Exhibició del ballet del Club del Festeret.

12:30h Ball Cristià a l'Asil Residència de la Tercera Edat.

12:30h Concurs de Ball Moro a la plaça del Convent. Acte tradicional de les nostres festes.

13:00h Ball dels Nanos a la plaça del Convent.

16:15h Tiroteig. El bàndol moro des del carrer la Font atacarà i obligarà el bàndol cristià, acampat a la plaça Mare Amàlia, a retirar-se del Castell situat a la plaça d'Espanya.

17:00h Ambaixada mora. Acte en què el bàndol moro insta els cristians a abandonar el castell. Davant la negativa d'aquests, s'establirà una lluita que finalitzarà amb la victòria de la mitja lluna. L'estendard moro onejarà en la part alta del castell.

19:45h Eixida de la Mare de Déu a la porta de l'església i súplica de l'Àngel.

20:00h Processó en honor a l'Excelsa Patrona la Mare de Déu de les Injúries amb la participació de tots els càrrecs, *filaes* i personatges bíblics.

00:30h Balls Moro i Cristià en honor als seus respectius banderers. El Ball Cristià tindrà lloc a la plaça del Castell, 3. El Ball Moro tindrà lloc a la Carretera d'Alacant, 5.

Dimarts 14 d'octubre

07:00h Cercavila de dolçaines i tabals.

07:30h Desdejuni a la plaça d'Espanya patrocinat per Marina Events.

08:00h Volta pels carrers del poble amb la participació dels festers i de tots els càrrecs.

09:00h Missa de campaña a la porta de l'església, amb la participació de tots els càrrecs fesers.

11:00h Exhibició del Club del Festeret: Ball Cristià infantil a la plaça del Convent.

12:30h Ball Moro a l'Asil Residència de la Tercera Edat.

12:30h Concurs de Ball Cristià a la plaça del Convent. Acte tradicional de les nostres festes.

13:00h Ball dels Nanos a la plaça del Convent.

16:15h Tiroteig. Els cristians, des del carrer la Font, atacaran i obligaran el bàndol moro, acampat a la plaça Mare Amàlia, a retirar-se del castell situat a la plaça d'Espanya.

17:00h Ambaixada cristiana. Acte en què el bàndol cristià insta els moros a abandonar el castell. Davant la negativa d'aquests hi haurà una lluita amb la victoria de la creu. L'estendard cristià onejarà en la part alta del castell.

19:45h Eixida de la Mare de Déu a la porta de l'església i súplica de l'Àngel.

20:00h Processó en honor a l'Excelsa Patrona la Mare de Déu de les Injúries amb la participació de tots els càrrecs, *filaes* i personatges bíblics. En finalitzar la processó, es cantarà l'himne a la Mare de Déu de les Injúries, interpretat per la Banda de Música La Primitiva de Callosa d'en Sarrià en homenatge a la Capitana Honorària.

Dijous 16 d'octubre

18:30h Presentació d'infants a la Patrona.

Dissabte 18 d'octubre

14:00h Dinar per als socis no festers a la plaça del Convent.

Del 17 al 25 d'octubre

19:00h Novena en honor a l'Excelsa Patrona la Mare de Déu de les Injúries, amb l'esment recordatori en oració a totes les *filaes* que pertanyen a l'AMIC de Callosa d'en Sarrià.

Divendres 17: Corsàries i Granadinos
Dissabte 18: Pirates i Guàrdia Negra Almoràvides
Diumenge 19: Cavallers del Cid i Cordó
Dilluns 20: Almogàvers Xiques i Beduinos
Dimarts 21: Navarros i Granadines
Dimecres 22: Pirates Tro, Ligeros i Guàrdia Negra
Dijous 23: Corsarios, Filibusters i Marraskets
Divendres 24: Beduïnes, Almogàvars i La LLana
Dissabte 25: Novena

Diumenge 26 d'octubre

10:30h Santa Missa d'acció de gràcies en honor a l'Excelsa Patrona la Mare de Déu de les Injúries. Acabada la missa es procedirà al trasllat en processó de la Mare de Déu a la seua capella en la plaça del Convent.

12:30h Assemblea general ordinària de Missa Gràcia al local social de l'Associació de Moros i Cristians.

Diumenge 9 de novembre

12:30h Assemblea general ordinària de comptes al local social de l'Associació de Moros i Cristians.

programa

Marta Pérez

L'ENTRÀ CRISTIANA

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Cristians

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Cristians

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Cristians

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Paco Salval

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Cristians

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Paco Saval

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Paco Savall

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Paco Saval

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Cristians

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Cristians

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

PSPV
PSOE
CALLOSA D'EN SARRIÀ

Desitja a
tot el Poble de
Callosa d'en Sarrià

BONES FESTES!!

Vital Esport
ortopedia técnica

Les desea felices fiestas

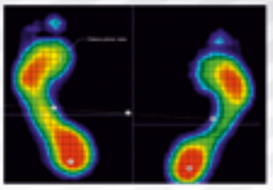

AYUDAS TÉCNICAS

SCOOTERS

ESTUDIO DE LA MARCHA
Y PLANTILLAS A MEDIDA

PAÑUELOS, PRÓTESIS MAMARIAS,
LENCERÍA Y BAÑO ESPECIALIZADO

ORTOPEDIA TÉCNICA, PRÓTESIS,
CORSÉS Y APARATOS

966 805 301
600 549 944
Avda. Jaime I, 50 · 03501 BENIDORM
info@vitalesport.com

www.vitalesport.com

Ptda. Saforna, 16 - Parcela 341 (junto al polideportivo)
03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Telf.: 965 881 561 • e-mail: viguauto@outlook.com

Marta Pérez

L'ENTRÀ INFANTIL

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Infantil

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Paco Ferrando

Paco Ferrando

Infantil

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Marcelo Saval

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Marcelo Saval

Marcelo Saval

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

infantil

Bones Festes!
BigMat
GROCA
LA TIENDA PROFESIONAL DE LA CONSTRUCCIÓN
ALTEA - DÉNIA - CALLOSA

BONES FESTES
compromís

FERRETERÍA
MONTIEL
Vicente Montiel Ferrando
615 638 950
vicente.montiel@comafe.es
C/ Jaume Roig - Ed. Costa Blanca
03510 Callosa d'en Sarrià
ferrOkey

Marta Pérez

L'ENTRÀ MORA

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marcelo Saval

Salvador Fotògraf

moros

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

moros

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Marta Pérez

Marta Pérez

Moros

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

moros

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

2024

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Marta Pérez

Vicent Fotògraf

moros

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

moros

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

2024

SALSANTA

Especialistas en todoterrenos

crònica festera

2024

2025

Crònica festera
2024 | 2025

Enguany fem el 165 aniversari de les Festes de Moros i Cristians en honor a la nostra patrona la Mare Déu de les Injúries.

Cada segon diumenge d'octubre els carrers s'omplin de color, alegria i música per tal de celebrar les festes que tant esperem al llarg del any.

Per a que tot isca bé, durant l'any hi ha molta faena. Es du a terme gràcies a la Junta Rectora amb el suport de la Junta Directiva, i gent amant de la festa que col·labora de manera desinteressada en ella.

Tómbola Party: 21 de desembre de 2024

El dissabte 21 de desembre es va realitzar la Tómbola Party al local social de l'Associació de Moros i Cristians, vam repartir molts premis de les empreses col·laboradores. Per la vesprada, vam realitzar un *tardeo* amb l'Elèctrika.

Taller de Nadal del Club Festeret: 28 de desembre de 2024

Disabte 28 de desembre es va celebrar el Taller de Nadal en el local social de l'Associaciò de Moros i Cristians. Vam pasar un matí molt divertit amb tots els festerets.

Nit de Reis: 5 de gener de 2025

Com és costum, vam celebrar la festa de la Nit de Reis de la mà de xaranga l'Elèctrika en el local social de l'Associació de Moros i Cristians, vam disfrutar d'una gran festa per acomiadar el Nadal. Vam degustar una gran varietat de tortells de Reis dels forns del nostre poble.

Estudi de pliques presentades: 17 de gener de 2025

La junta rectora es va reunir per a obrir i estudiar les quatre pliques presentades, basant-nos en l'article 22 dels Estatuts referent a atribucions de la Junta Rectora, vam adjudicar el bar per als pròxims cinc anys a Cristina Soto.

Cartes d'amor: 14 de febrer de 2025

Divendres 14 de febrer la Biblioteca Pública l'Espill de Callosa d'en Sarrià ens va convidar a llegir unes cartes d'amor en companyia de l'Associació de Dones de Callosa.

Assemblea Nacional: 22 de febrer de 2025

Diumenge 22 de febrer vam assistir a la Assemblea Nacional de la UNDEF a Archena, on es va presentar la guia festera de la UNDEF on apareixen les nostres festes.

Carnestoltes: 1 de març de 2025

Vam celebrar la festa del Carnestoltes al local de l'Associació de Moros i Cristians col·laborant amb l'Ajuntament, no es va poder fer el recorregut pels carrers del poble perquè va ploure, però vam gaudir de la xaranga l´Elèctrika i vam fer entrega dels premis a les millors disfresses.

Curs d'avantcàrrega: 8 de març de 2025

Aquest curs es va realitzar el dissabte 8 de març en el saló social de la fundació CaixaCallosa. El curs el va impartir la UNDEF amb la col·laboració de la Policía Local de Callosa d'en Sarrià, que ens va ensenyar les mesures de seguretat i la resta d'aspectes que hem de tindre en compte respecte a l'us de la pólvora per a les proximes festes.

Junta general de pressupostos: 9 de març de 2025

El diumenge 9 de març es va realitzar la junta de presupostos per a les festes del 2025, on es van comentar diversos projectes que té en ment la Junta Rectora.

Foto oficial de la Junta Rectora: 23 de març de 2025

Vam aprofitar que va ploure per anar a fer la foto oficial a les Fonts d'Algar.

Processó de Setmana Santa: 18 d'abril de 2025

El divendres 18 d'abril els components de la Junta Rectora vam assistir a la processó de Setmana Santa celebrada al nostre poble.

Samarretes solidàries per la Dana a Paiporta: 6 de maig de 2025

El 2 de març ens va arribar un comunicat des de Paiporta, en el qual ens explicaven que havien fet samarretes solidaries per a poder afrontar la despesa de les millores del seu local fester, que la dana havia destrossat.

Vam preguntar a les *filaes*, i va tindre una molt bona resposta per part de tots els socis. Vam demanar més de 400 samarretes. El 6 de maig vam anar a Paiporta a per elles i vam poder veure les instalacions afectades. Esperem, amb este granet d'arena, haver contribuit a millorar la situació.

IV Minxà popular: 24 de maig de 2025

Dissabte 24 de maig l'Ajuntament i l'Associació de Moros i Cristians van organizar la IV Minxà popular a Callosa, en què van participar tots els forns de la localitat preparant més de 400 minxos per a tots els assistents. Despres de dinar vam tindre un *tardeo* amenitzat per DJ Properet.

crònica

III Concurs de paelles: 14 de juny de 2025

Dissabte 14 de juny l'Associació va organizar el III Concurs de paelles, en el qual van participar 14 *filaes*. Cadascuna de les quals va elaborar una paella, quina més bona que l'altra.

Els afortunats guanyadors dels premis van ser: en primer lloc, la filà Cavallers del Cid; en segon lloc, la filà Almogàvars; i en el tercer lloc, la filà Corsàries.

Processó de Corpus Christi: 22 de juny de 2025

Els membres de la Junta Rectora vam participar en la processó del Corpus Christi, vam ser els encarregats, juntament amb els membres de la Confraria de la Mare de Déu de les Injúries, de portar amb molt d'orgull la imatge de Sant Joan de Ribera.

Concurs de dibuix del Club del Festeret: 5 de juliol de 2025

Els xiquets i xiquetes del Club del Festeret van participar en el tradicional consurs de dibuix. Vam preparar tot allò necessari per a que els més menuts pugueren pintar i dibuixar la que serà la portada del Llibre del Festeret 2025. L'afortunada enguany és Carla Torres Balaguer de 7 anys.

Junta general: 6 de juliol de 2025

Diumenge 6 de juliol es va fer la Junta general on es va aprovar que l'any 2025 tindrem Festes de Moros i Cristians.

Presentació de carrecs festers: 12 de juliol de 2025

El dissabte 12 de juliol, a la plaça del Convent, vam celebrar la Presentación

de carrecs festers, on vam acomiadar com es mereixen els càrrecs del 2024 i vam donat la benvinguda als del 2025. És una nit molt especial, donat que això dóna pas al compte enrere per a l'inici de les nostres estimades Festes.

En aquest acte vam tindre de presentadors a Rodrigo i Mar, que ens van fer gaudir d'una nit molt especial.

Les flors que van decorar la presentació de càrrecs, les vam ofrenar a la nostra patrona la Mare de Déu de les Injúries.

Manifestació de Sant Jaume: 19 de juliol de 2025

Com tots els anys, després de la Presentació de càrrecs ve la Manifestació de Sant Jaume. Dissabte 19 de juliol tots els festers es van reunir a la plaça del Convent, i cada bàndol, acompanyat per la banda de música, van anar a arreplegar els màxims representants de les Festes: ambaixadors, banderers i capitas. Una vegada estaven tots reunits, vam fer una cercavila pel poble, que va acabar a la plaça del Convent, on vam esmorzar en germanor en companyia de la banda de música que ens va fer gaudir molt.

Una volta finalitzat l'esmorzar, vam tornar els càrrecs als seus respectius domicilis.

crònica

Presentació del cartell 2025 a la Junta Rectora: 8 d'agost de 2025

Divendres 8 d'agost, Joan-Ives Pasqual, l'encarregat del disseny i maquetació del Llibre de Festes, va presentar a la Junta Rectora el cartell i portada del llibre del 2025.

Una vegada finalitzat l'acte, la Junta Rectora va organitzar un dinar de germanor a la plaça del Convent, on van assistir 468 festers, que s'incrementaren en un total d'al voltant de 680 persones a l'hota del *tardeo*.

De 16:00 a 21.00 h vam gaudir de la música de la xaranga l'Elèctrika i la banda La Tropical de Benidorm, i per a finalitzar, de 21:00 a 00:00 h, vam tindre a DJ Properet. Va ser jornada intensa, alegre i calorosa!

Presentació dels càrrecs festers 2025

Ací pots veure el vídeo de la Presentació

presentació

presentació

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

PRESENTACIÓ
CÀRREGS
FESTERS
2025
Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

2025

Manifestació de Sant Jaume 2025

manifestació

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

manifestació

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

2025

LES MISSES

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

2024

les misses

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Paco Ferrando

les misses

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

Paco Ferrando

Paco Ferrando

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

LittleKids

calzados y complementos

Mari Carmen Moreno

Ctra. de Bolulla, nº 22
03510 Callosa d'en Sarrià
Telf. 652 19 07 07

HUEVOS CALLOSA S.L.

José: 670 212 837
Francisco: 670 212 840

Telf./Fax 965 880 562
C/. Cirugía Josep Botella, 4
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)

In Memoriam

en el nostre cor

In Memoriam

Marcelino
Sellés Montiel
04 / 09 / 2024

José
Mayor Pomares
17 / 10 / 2024

José
Bou Sanchis
25 / 10 / 2024

Vicente
Galiana Bernabeu
12 / 11 / 2024

Pedro Manuel
Balaguer Ruiz
15 / 11 / 2024

Vicente
Berenguer Carratalà
19 / 11 / 2024

Juan Javier
Berenguer Ronda
16 / 01 / 2025

Rosa
Rodríguez Ronda
22 / 01 / 2025

María Ángeles
Pérez Montiel
24 / 01 / 2025

Alberto
Santacreu Santacreu
24 / 03 / 2025

José
Saval Berenguer
23 / 04 / 2025

Jesús
González Ochovo
13 / 05 / 2025

Pedro
Menaches Blanquer
06 / 06 / 2025

José
Samper Guardiola
09 / 06 / 2025

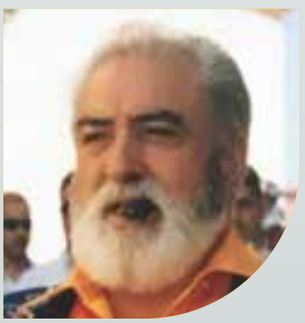

Miguel
Ferrando Guardiola
04 / 07 / 2025

José Seguí
Puigcerver "Parral"
16 / 07 / 2025

A Pere Balaguer Ruiz

Nascut en Altea, Pere va arribar a Callosa amb el sentiment fester incorporat, va ser fundador de la penya Arquers a Altea, i de seguida es va quedar captivat de la màgia, el color, l'alegria i el sentiment que envolten a les Festes de Moros i Cristians de Callosa, fins que per fi em va convèncer a participar activament d'elles. "De quina kàbila ens farem?"- em deia - "Jo vull ser cristià i el trage de bató, que és més fresquet". I va anar a parar a la kàbila dels Almogàvars.

Des del primer moment, no sols es va convertir en un membre més de la filà, sinó que també va aconseguir integrar-se plenament en la festa. Sempre disposat a ajudar, col·laborar i participar, guanyant-se el voler i respecte dels qui van arribar a conéixer-lo i, sobretot dels seus companys "els negres" i els Almogàvars, on es sentia com en casa; creant vivències, rialles i records inesborrables (entrades, processons, *negraes*, però també ballets, apostols i veges tú a saber…)

Des de la primera arrancà fins l'última processó, han passat uns quants anys, haguérem volgut que foren més, però ací seguirem fent festa i formant part de les Festes, com vas dir que férem. Segur que allà on estigues, en octubre, estarà sonant una marxa cristiana.

Crec que puc dir que te n'has anat sent un Almogàvar callosí.

Sempre estaràs amb nosaltres.
T'estimem!

El teu fill i jo, Carmina

A m'*auelo* Quelo

La teua neta, Paquiteta

Enguany, en les nostres estimades festes de Moros i Cristians, falta una figura que sempre ha estat present d'una manera o altra. Un home que no només les va viure sinó que les va estimar profundament. M'*auelo*.

Des de ben jove es va entregar en cos i ànima a estes festes. Durant anys va formar part de la Junta Rectora, treballant incasablement perquè la nostra tradició no sols perdurara sinó que cresquera amb força i orgull.

Capità Cristià de la Filà Corsarios i Capità Moro de la Filà Ligeros, de la que va ser fundador. Cap d'esquadra any darrere any, amb el seu puro, la seua espasa i sempre al ritme de la marxa mora "Moros Españoles".

Recorde com si fóra ara, quan era menuda i s'acostava el mes d'octubre, que en la cotxera de casa estaven preparats els sacs de confeti, quina emoció! Això sols significava una cosa, "que es prepare la carrossa de Miguel Ferrando de la Filà Marraskets".

Gràcies *uelo* per haver-me transmés eixe sentiment fester, gràcies per haver-me introduit en la festa i gràcies per la teua entrega i pel teu amor etern a les nostres festes de Moros i Cristians.

Per tu i per tot el que vas sembrar. Que la festa no deixe mai de sonar allà on estigues.

Adéu *uelo*, adeu Quelo.
Sempre en mosatros.

In memoriam

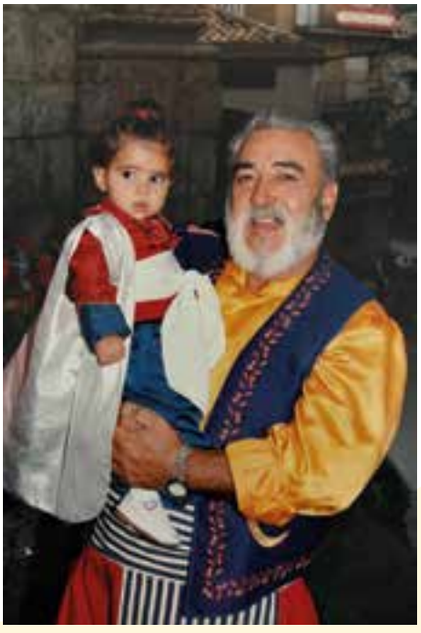

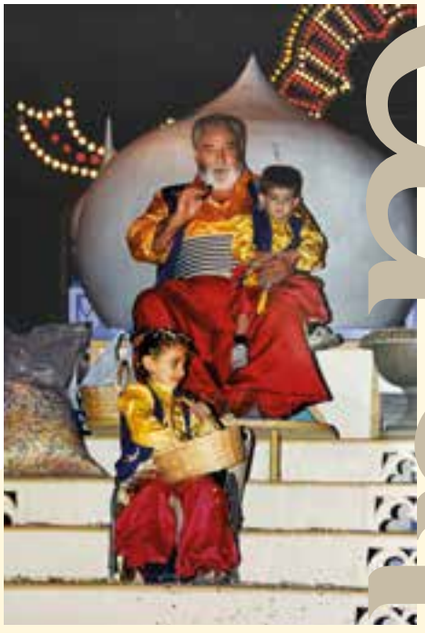

Marcelo Saval

EL BALL MORO

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Marcelo Saval

Vicent Fotògraf

2024

el Ball moro

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Vicent Fotògraf

Marcelo Saval

Vicent Fotògraf

el Ball moro

Marta Pérez

Marta Pérez

Paco Saval

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Marta Pérez

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

U.
todo
lo que necesitan
tus espacios.
965 87 05 83
info@unave.es
Av. Villajoyosa, 38 Bajo 3
03530 La Nucía, Alicante
www.unave.es
UNAVE
más que ventanas

MARINA BAIXA

PISCINAS Y SPAS

www.piscinasmarinabaixa..com
@piscinasmarinabaixa
646 013 072
Callosa d'en Sarria

EL BALL CRISTIÀ

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

el Ball Cristià

el Ball cristià

Salvador Fotògraf

MORS I CRISTIANS
Salvador Fotògraf

RISTIANS
Salvador Fotògraf

ROS I CRISTIANS
Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Callosa en Festes
Maritza Studios Photography

2024

Nuestra prioridad es tu Salud

Siempre le atenderá un odontólogo experto colegiado

Dra. Mª Paz Mínguez
Directora médica. PERIODONCIA, PRÓTESIS y ODONTOLOGÍA EN PACIENTES ESPECIALES

Dra. Belén Sánchez
ODONTOPEDIATRÍA y ORTODONCIA INTERCEPTIVA

Dra. Marina García
ENDODONCIA

Dra. Aranzazu Cañigral
ORTODONCIA clásica e invisible (invisalign)

Dr. Joaquín Sais
CIRUGÍA e IMPLANTES

MS mínguez sánchez odontología

965 881 666

C/ Ctra. de Alcoy 6
(Encima de Farmacia Salort)
CALLOSA D'EN SARRIA
odminguezsanchez@gmail.com

Lunes a Jueves de 08:30h a 20:30h.
Viernes de 08:00 a 14:00h.

ESPECTÁCULOS
arte mediterraneo

Tel.:660 956 993
www.elartemediterraneo.com

Alquiler de sillas,
mesas, carpas,
castillos hinchables...

NOVEDAD

Aseos
químicos
y escenarios

Todo
para
tus
fiestas

ALTEA, ESPAÑA
HOSTAL LUXURY
NIT I DIA
¡BONES FESTES
DE MOROS
I CRISTIANS!
¡VISCA LA
NOSTRA HISTÒRIA
I TRADICIONS!
WWW.HOSTALNITIDIA.COM

les nostres filaes

Guàrdia Negra
Almoràvides
Pirates
El Cordó
Cavallers del Cid
Beduinos
Almogàvers xiques
Granadines
Navarros
Ligeros
Pirates Iro
Guàrdia Negra
Corsarios
Marraskets
Filibusters
Beduïnes
Almogàvars
La Llana
Corsaries
Granadinos

Un any de bandera

La pirateria ha existit des de temps immemorials, però a Callosa d'en Sarrià va fer port el 1958, quan quinze joves valents van decidir pujar a l'aventura festera amb camisa groga i moltes ganes de donar guerra… i de fer festa! Així va nàixer la Filà Pirates, dins del bàndol cristià, i des d'aleshores hem sigut part imprescindible de la història i l'esperit d'aquestes festes.

El groc no és un color qualsevol per a nosaltres. És la nostra bandera, el nostre sol, la nostra energia. És el color de les "aurores", dels "rosers" i de totes les festes que encenen l'ànima. El groc és la llum de la nostra kàbila, oberta sempre a festers i amics, i és també el foc que retrona quan sona *Barres i Estrelles*, el nostre himne, en cada *baixaeta* de la Costera de la Presó.

Hi ha qui encara recorda aquells anys gloriosos en què el nostre canyó feia tremolar el carrer Colom, apuntant sense pietat a la kàbila dels Marraskets… especialment a l'hora de dinar. Aquells eren altres temps, potser més salvatges, però plens d'anècdotes que han passat a la llegenda.

Ara, tot i que ens hem tornat més formals, hem guanyat en presència, en bon humor i en capacitat de reinvenció. Som una filà de referència, capaços de combinar tradició i modernitat. Si no ens creus, mira el nostre Instagram: més de +1K seguidors ens avalen com a autèntics influencers de la festa!

Enguany, a més, tenim l'honor de comptar amb Kiko com a banderer cristià, un dels festers més joves de la filà, però amb una passió que ve de família. És fill i successor del seu pare, també anomenat Kiko, qui va deixar empremta a la filà amb el seu esperit i dedicació. Aquest relleu generacional és símbol viu de la continuïtat i del futur de la festa.

I com no podia ser d'una altra manera, ho hem celebrat com cal: reinventant els *tardeos*, revolucionant el poble amb la ja mítica *Tarde Buena Pirata*, la ruleta de premis, i amb la *Yellow Party* d'estiu al bancal de Sant Roc, tot un èxit de participació i germanor. I atenció: fins i tot hem rifat una kàbila! No hi ha ningú que faça festa com els Pirates!

Som Pirates, som grocs, som festa i tradició. Una filà inclusiva, alegre i oberta, que sap mirar enrere amb orgull i cap al futur amb il·lusió. I que no oblida mai que, siga amb pólvora, música o xaranga, la festa només té un rumb: el de la nostra bandera.

Jack Sparrow

pirates

Pensar en verd, viure en festa: 40 anys dels Cavallers del Cid

Crec que tots els callosins i callosines coincidim en una cosa, siguem moros o cristians, i és esta: quan arriba octubre, es nota. Al poble es respira un no-sé-què. La gent està més contenta i l'ambient és molt mostre i familiar: ple de música i ganes de festa. Són unes setmanes que et fan sentir en casa, encara que faça anys que no vens. Hi ha qui compta els dies per a l'estiu. *Mosatros*... per a la primera nota de "Callosa en festes".

Què fa que octubre tinga gust de mistela i olor de pólvora? Que la *kàbila* es torne casa, literalment, estar tots els dies muntant-la, anar els dijous a sopar...

La nostra filà, el Cid, va nàixer l'any 1985. Enguany, celebrem orgullosos el nostre 40 aniversari. I ho fem igual com ho vam començar: amb il·lusió i moltes ganes de festa. Va començar amb una colla d'amics... I mira'ns ara: un grupet de gent compartint taula, música i algun que altre colpet.

— Quants anys tens, fester?

— 20... però acabe de fer-me un colpet amb ma mare i el pare de la meua millor amiga. *Aixina* que... en festes, edat relativa.

— Jo en tinc 62, però acabe de ballar com si en tinguera 30. I ara estic contant-li la meua vida a una xiqueta de 10 que no para de mirar-me el *gorro*.

cavallers

— El millor? Que ací ningú et jutja si balles amb la mare de la teua amiga. Jo l'any passat vaig acabar fent-li un cubata a ma tia.

— Vaig començar venint amb els amics. Ara vinc amb els meus fills. Ells beuen mistela i jo tire de gintònic, però a l'hora de cantar, desafinem igual.

— La meua filla m'ha dit que enguany vol anar a la taula "dels joves". Però després torna a la meua per a menjar-se les postres. *Aixina* som.

—Als 18 anys estàs ajudant a fer el dinar de l'Aurora. Als 25, muntant la kàbila, i als 40... també. Però amb protector d'estómac.

—Abans volia ser l'últim en tancar la *kàbila*... ara preferisc ser el primer en obrir-la. No siga cosa que em quede sense ous fregits ni botifarra per a esmorzar.

—La banda? Són com el Google Maps de la festa: si et perds, seguix-los, i acabaràs on toca... o fent-te la *picaeta* en la *kàbila* de l'altra punta del carrer

—Hi ha dos maneres de saber que comença la festa: quan sents la banda... o quan ton tio ja ha tret la cassalla

—Hi ha qui corre per agarrar lloc a l'*ambaixà* o a la *provessó*.... i hi ha qui corre per no quedar-se sense cervesa ta. Tots són actes oficials.

—L'únic moment seriós en festes? Poder agarrar dònuts per a berenar quan baixem de l'*ambaixà*. Ahí no hi ha amics.

—El Cid és això: compartir festa amb gent que no coneixies i acabar contant-los la teua vida a les 5 del matí, amb el *sàndwitx* en una mà i el xocolate calent en l'altra.

—En la *kàbila* no fa falta traductor: amb música, *picaetes* i bon rotllo, tots ens entenem: saludes, brindes i t'asseus on pugues

—Diuen que la festa és una muntanya russa… però al Cid és un tobogan. I dels bons. Amb música de ZOO i alguna caiguda controlada (o no tant).

—No sé el teu nom. Però si eres fester, ets dels meus.

—Ací no hi ha edats. Hi ha Cid. I si entres dins, ja eres dels nostres, prepara't per a no voler eixir.

Enguany fem 40 anys, i ho celebrem amb la mateixa alegria que quan érem un grapat de joves amb ganes de festa i una taula de càmping.

Ara som famílies senceres, amics, coneguts i saludats... Però la il·lusió continua, més que mai.

Venen dos anys grossos, d'eixos que es recorden sempre: en 2026, Bandera; en 2027, Capitania. Paraules majors.

Ens espera faena, sí. Però també emoció, orgull, història... i molta, molta festa. L'any que ve més. I si pot ser, millor.

(*Encara que... està complicat, eh?*). Perquè al final, això és el Cid: bon ambient, festa de la bona i ganes de passar-ho bé amb qui siga i com siga. Anem fent, però sempre en marxa, i ja s'olora l'octubre.

Filà Cavallers del Cid,
Amunt Marea Verda!

Filà
Almogàvers Xiques

Si haguera de definir què és la filà Almogavers Xiques per a mi, potser no sabria que dir-te però, encara que per a uns puga ser tan sols una filà més, per a nosaltres és família.

No fa tants anys que vam arribar a la que, sense saber-ho, seria la nostra segona casa. Ens van rebre amb els braços ben oberts i amb ganes per continuar fent créixer aquesta xicoteta família que entre totes hem format.

Viure les festes des del si de la filà Almogavers Xiques fa que l'experiència adquirisca un matís especial, marcat per la germanor, la força i l'emoció.

Ser Almogavar Xica és un orgull que no es pot descriure amb paraules. Els dies de festa són un remolí d'emocions; la música de les marxes cristianes ressona en el cor amb una intensitat que posa la pell de gallina, i els passos ferms durant l'entrada fan que sentes que formes part d'una cosa immensa. Les mirades de complicitat entre companyes, els riures compartits en les nits de celebració, i la calor d'un poble que s'uneix en un únic batec, són sensacions que perduren molt després que les festes acaben.

Des de la filà Almogavers Xiques es viu la festa com una mescla perfecta de força i sensibilitat. La unitat del grup se sent en cada pas, en cada colp de tambor, en cada brindis. Les amistats s'enforteixen i els llaços es converteixen en una cosa més profunda, com una família que es reuneix cada any per a reviure junts una passió comuna.

Ser part de les festes de Moros i Cristians com Almogavar Xica és viure amb intensitat, sentir la història en la pell i formar part d'alguna cosa que transcendeix generacions. És, en definitiva, un privilegi i un orgull que roman en el cor durant tot l'any, esperant amb ànsies el moment en què els carrers tornen a omplir-se de música, color i emoció.

Des de la taula del fons de la kabila, aqueixa que està al costat de la cuina i enfront de la cafetera per a no haver de caminar tant, la que sempre té una botella de xopets damunt, a la qual sempre li caben 2 cadires més i la que mai té por de passar-se hores tallant cartó, posant cubates per a 20, ballant davant de la banda o muntant un dj improvisat, volem agrair a la filà almogavers xiques per haver-nos vist créixer i per riure amb nosaltres. Sense cap mena de dubte, la filà almogavers xiques és la família més bonica que ni en els contes de fades es podrien haver imaginat.

I a elles, a les quals se'ls calfa la cervesa perquè han agafat el got més gran que hi havia, a les quals omplin la taula de botelles de vi, a les quals t'aplaudeixen en l'entrada, en el ball o on siga, a les quals ballen amb tu desincronitzadament, a les quals et guarden un lloc en la taula, gràcies. Gràcies per fer que les festes siguen encara més úniques i especials del que ja ho són, per la vostra companyia, afecte i dedicació en tot.

Almogavaretes hui i sempre.

Silvia Pozo Rodríguez

Almoggavers

Filà Navarros

Vull aprofitar per fer una declaració d'amistat. Diuen que els amics són la família que triem i jo vos vaig triar a vosaltres. Encara que no pretenc definir-la amb paraules, sé el que els Navarros signifiquen per a mi.

Ens vam conèixer un dissabte de festes, en el qual em vaig sentir com una més perquè em vau obrir les portes de la vostra casa. Hem intercanviat riures, jocs, bromes, amistats i una infinitat de records que romandran guardades en la meua memòria per sempre. Des d'un simple altaveu, passant per unes grans "minxaes", fins a un "photocall" en la kàbila ("*mosatros* amb poquet passem").

Poc es parla dels bons moments que hem viscut, que han sigut molts. Però, fins i tot, en els no tan bons sempre heu estat ahí per traure'm un somriure i m'heu ensenyat que l'amistat no és rebre, és entregar. No és jutjar, és acceptar i aconsellar. No és guardar rencor, és perdonar. L'amistat és, simplement, estimar i això, a vosaltres, és el que se us dona millor.

Només em queda dir-vos: moltes gràcies per deixar-me formar part d'esta gran família que, per a mi, sempre serà la meua família Navarra.

Una navarreta

navarros

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Les Troneres: 40 anys fent història i festa

Les Troneres, també conegudes com a Pirates-Tro, van aparéixer a Callosa l'any 1983. Ja sabien que venien a pegar el tro, i ben fort que van pegar! Van obrir camí per a les dones en les festes de Moros i Cristians, sent un exemple de valentia, il·lusió i festa des del primer moment.

Inicialment, no eren ni mores ni cristianes, sinó un grup de xicones amb ganes de passar-ho bé i viure intensament les festes. En més de 40 anys de trajectòria, han sigut pioneres en molts aspectes: van tindre la primera ambaixadora dona i també una marxa cristiana pròpia, "El Tró", regal de Ximo Guardiola pel seu 25é aniversari com a filà.

Un altre dels moments emblemàtics fou aquella primera Festa de la Germanor, un mes de març de fa uns quants anys, on la banda de música La Nova de Quatretonda va vindre de manera totalment altruista per fer festa junt amb elles. Un gest que encara recorden amb estima.

Hui en dia, les Troneres són una de les filaes més grans de Callosa, i no només per nombre, sinó també per la seua energia i carisma. Una tronera es reconeix de seguida: divertida, extravertida i sempre amb el somriure a punt. Quan ixen de casa camí de la Kabila, van ben plantades: una sabata a cada peu, els morros ben pintats i el monyo de perruqueria. Ara bé, quan es desperta la seua part més gamberra i divertida, són capaces de posar-se una maceta al cap i baixar la Costera de la Presó disfressades després de l'Ambaixà.

Els agrada la música de xaranga, i mentre les majors gaudeixen amb Rafaella Carrà, les joves ballen al ritme de La Potra Salvaje. Però totes, grans i menudes, tenen una cosa en comú: l'esperit tronera que les fa úniques i inoblidables.

Perquè ser Tronera és molt més que formar part d'una filà: és tindre una família dins la festa, és riure fins que et faça mal la panxa, és ballar fins que el cos diga prou.

Per molts anys més de xaranga, complicitats i germanor. Visquen les Troneres i visquen les festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià!

Les encarregades 2025

Maritza Studios Photography

Pirates Tro

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Filà **Corsarios**

Arriba setembre i els carrers s'omplin de llum, de decoracions... Es preparen per al que ens espera en octubre. En especial, i en primer lloc, la Plaça, on el "dissabte de festes", a les 12 del migdia, comencen a sonar les xirimites i la percussió, eixa popular arrancà que ens fa a tots vibrar, que precedeix al igualment nostre "Callosa en Festes". Amb l'esperit fester intacte, gaudim de cada moment: passacarrers, balls, ocasions per a celebrar, moments que viure.

Un any més per a crear moments per al record, per a gaudir com mai de les nostres festes. Un any per a que quede en la memòria.

Com sonaria en la veu més icònica del nostre poble, els corsarios vos diem: Callosins i visitants, tots a una veu… Visca la Mare de Déu!

Molt bones festes!

Corsarios

Les noves generacions novençanes

Com cada any, ens disposavem a escriure el text per al llibre i vam pensar… Què podem escriure? És clar que per a la filà filibusters, com callosins, les festes són especials. 4 dies intensos que esperem durant tot l'any per poder gaudir de l'ambient fester, les processons, els tirotejos, l'ofrena i molts moments icònics en un ambient de conjunt amb tot el poble. Olorem les festes, com a bons callosins, a 1 mes de camí i comptem els dies que ens queden d'escola i de feina abans de poder gaudir de 4 dies de desconnexió.

No obstant això, per a nosaltres, ara les festes són sinònim de Fila Filibusters. Com a novençanes, enguany volem donar les gràcies a aquesta filà que cada vegada és més gran. Gràcies per acollir-nos, per integrar-nos, per escoltar-nos i per ensenyar-nos tantes coses. Ara les festes són l'esmorzar a les 10 del matí… o casi les 11, però acompanyades. Les voltes amb la banda pel poble, cantant i aprofitant per fer fotos grupals. Les baixades de la plaça, a peu o arrossegant-nos pel terra. Els moments que recordem d'any en any i les costums i la convivència que hem adoptat per poder viure de manera unida. Els moments de baixò en el què mai estaràs soles encara que vullgues, i els xupitos i les rises que alegren l'ànima encara que estigues plorant. Gràcies als amics, als coneguts i als que estan per arribar… GRÀCIES ALS MÚSICS!! perquè si no estigueren ells, buscaríem la manera de fer música casolana i estic segura que ja ens haurien enviat al poliesportiu a montar la kàbila. I gràcies als xiquets que seran les futures generacions de la filà i als majors que ens guien pel camí i ens han deixat l'empremta i les bases de la filà.

Per últim, com a filà, volem desitjar bones festes a tots els festers. Als callosins i als visitants…

Visca la Mare de Déu de les Injúries!

Jasmina Vaquer Reyes

filibústers

Volgut Pere,

Hui, mentre els carrers de Callosa d'en Sarrià s'omplin de música, pólvora i alegria, tots sentim que falta una cosa essencial entre nosaltres. Faltes tu, amic. La filà Almogàvars i, especialment, els "negres", el teu grup de sempre, et trobem a faltar en cada racó de la kàbila i en cada pas de la desfilada. L'any passat ja et vam estranyar, però teníem l'esperança que pogueres tornar a estar amb nosaltres.

No hi ha paraules suficients per a descriure com de bona persona eres. Sempre tenies un somriure per a tots, una paraula amable, una mà estesa. No importava si algú era veterà o nouvingut, tu feies sentir a cada un com a part de la família. La teua generositat i la teua bondat eren tan grans que, qui et coneixia, sabia que podia comptar amb tu per a tot. No hi havia problema que no intentares resoldre, ni festa que no animares amb la teua presència.

En els "negres" eres molt més que un company: eres l'ànima, el que ens unia, el que sempre estava disposat a ajudar, a escoltar, a fer broma i a fer que tots ens sentírem importants. Gràcies a tu, el grup era més fort, més alegre i més humà.

Hui, quan sone la música i comence la desfilada, sé que tots els Almogàvars, i especialment els "negres", portarem el teu record molt dins. Marxarem per tu, per tot el que ens vas donar i per l'exemple que vas deixar. Perquè persones com tu no s'obliden mai; es queden per sempre en el cor dels qui vam tindre la sort de compartir amb tu tantes festes, tants moments i tants somnis.

Gràcies, Pere, per ser com eres. Per la teua amistat, la teua alegria i la teua bondat sense límits. Prometem seguir el teu exemple i mantindre viva la teua memòria en cada festa, en cada reunió i en cada abraç entre amics.

Fins sempre, company. Els Almogàvars i especialmente els "negres" mai t'oblidarem.

Amb tota la nostra estima, els teus amics de la filà Almogàvars

Almogàvars

Filà Corsàries… Quant hem recorregut!

Corrien els anys huitanta, exactament l'any 1987 i una colla de xiques volien participar en la festa de manera més activa i en aquell moment podrien haver sigut de qualssevol filà, però a totes elles el trage que més els agradava era el de corsària, i alguna d'elles tenia ja el trage de desfilar en les entrades. Elles volien ser corsàries, no pensaven en un altre" traje" i ací va començar tot.

Tere Segui, Tere Vercher… Totes amb molta il.lusió de participar en la festa. En aquell moment no tenien trage de corsària de jugar i algunes tenien el de desfilar que hui en dia es manté el disseny del trage fet en 1979. Però… no va ser cap inconvenient, van parlar en la "filà" d'homes per a consultar si podien fer-se un pantaló com els que duien ells amb la diferència que el de xica duia una cinta de vellut marró per a totes elles i com no…. Ser corsàries!!!! Els primers anys desfilaven en l'Entrada Cristiana unes poques perquè no totes tenien el trage de desfilar, però amb les ganes de desfilar de quasi totes, any rere any es feien cada vegada més "trajes" de gala.

Una quadrilla de xiques molt festeres i emprenedores van pensar a fer la "kabila" de corsàries entre elles anomenen a MªJosé Solbes, Esmeralda, Toñi Pérez, Isa Sanchis, Lumi Puigcerver, Cristina Blasco, Lali Cortés, Isa Segui, Rosa Mª Segui, Toñiren Palacio, Maribel Ferrandiz, Lola Sanchis, Mª del Valle, Ana Maria, Mª Cruz Tasa, Mari Cruz Berenguer, Anafé Pérez, amb una sivella en la part del maluc, un "cinto" amb una calavera, una camisa de color negre i unes polaines. Encara que en els anys inicials no totes duien polaines. Els homes no van posar cap impediment i es va presentar a l'Associació de moros i cristians quedant aprovat el trage de jugar. I el somni de ser festeres i participar en la festa de manera activa es veia complit

Passaven els anys i van arribar al X aniversari, any 1996, i les encarregades d'aquell any, Mª José Fernández, Isa Sanchis, Mª José Giménez i Rosa Fina Ferrando van tindre una genial idea… van pensar a fer un "bolset" que es ficava en el "cinto" per a guardar les nostres coses, ja que el pantaló de corsària no tenia butxaques massa grans. El "bolset" era de color

Corsàries

negre amb una solapa en forma redona, que hui dia encara algunes duem el mateix. I algunes altres actualment duen el logo de la "filà" brodat amb el seu nom, Va ser un any de molta festa i esplendorós per a la "filà" … Ja feia deu anys que estàvem en les festes de moros i cristians!!!! La "filà" cada any creixia més i cada any eren més les xicones que volien participar amb la nostra "filà" i ser corsàries. Vam arribar a ser més de cent membres en aquell moment. Eixos anys van posar fre per a entrar en la "filà" i es va votar que mentre no hi haguera una baixa dins de la "filà" no podrien entrar més membres. Clar… eren moltes i no cabien en la "kabila". També la nombrosa quantitat de membres es va veure també repercutida en la quantitat d'esquadres; ja érem unes quatre esquadres que desfilaven en l'Entrada cristiana… Què meravella!!!

L'any vinent, Tere Segui, Tere Vercher, Mª Isabel Menaches i Anabel Solbes van ser encarregades, i van tindre la idea de fer un detallet a cada membre de la "filà," en concret van ser unes arracades de plata amb unes calaveres, des d'aquell any el detallet per part dels càrrecs es va quedar com un costum per a la "filà".

Cal remarcar que eixe any també es va demanar permís a la "filà" d'homes per a poder portar el jupetí que ells tenien amb la diferència que el de dona era més entallat i quedava més femení. El motiu de demanar permís va ser les tirades amb el trabuc al tiroteig, ja que el cos quedava un poc més protegit. Aquesta peça de roba va quedar oficialitzada l'any 2018. I hui dia cada any veem una esquadra de jupetí en l'entrada cristiana.

La festa avançava any rere any i la importància de les dones en la festa augmentava i moltes pensaven ser "filà" i poder ostentar els càrrecs de banderera i de capitana cristiana… i en el 2013 es va constituir com a "filà" corsàries, deixaven de ser sol. licita corsaris. El primer canvi que va suposar en el trage de corsària va ser el mocador canviant-lo de color, de groc a roig, i fent-lo amb un disseny més actual. També es va fer un reglament intern de la "filà" pensat i elaborat per María José Fernández, Ana María Berenguer, Lorena Climent, Lara Mollà, Noèlia Valls, Fani Ferrando, Natàlia Antón i Cristina Botella i modificat l'any 2023 sent vocal i cap de "filà" Blanca Galiana Llorca i Aida Ferrandis Pérez respectivament.

Van ser anys de canvis per a la "filà" i en concret l'any 2014 es va presentar un esbós de botes per a desfilar que és el que duem ara mateix, abans d'aquest canvi cadascuna duia botes negres altes.

Els anys anaven passant i ja podíem ostentar el càrrec de banderera i capitana cristiana. L'any passat, 2024, vam tindre la primera bandera cristiana de la "filà" corsàries sent la banderera Cristina Muñoz. Que amb molt d'esforç i dedicació van tindre un any de bandera. Enguany, és un any especial, ja que tenim la primera capitania cristiana ostentada per Diana Ferrer Puigcerver. Corsària de naixença i amb molta tradició festera. I com ella diu; no em veig en cap altre trage que no siga el de corsària…

Per a la nostra capitana ostentar el càrrec acompanyada de la seua filla Sara i compartir-ho amb tota la "filà" Corsàries és tot un orgull.

Des que ha nascut ha portat sempre el trage de corsària i es sent molt a gust amb ell. Per a tota la "filà" és un any diferent perquè és la primera capitania que estem duent endavant. Però amb ganes, dedicació i esforç tant per part de la capitana, com per part de tota la "filà" estem segures que tot anirà com l'anell al dit.

Hem de donar les gràcies a totes aquelles xiques emprenedores que han fet possible que tinguem la "filà" que hui en dia tenim, ja que degut això som la "filà" més nombrosa amb 137 membres i 9 cadets i amb la participació de cinc a sis esquadres en l'entrada cristiana.

Moltes gràcies per la faena feta!
Bones Festes!

Maria Ferrando Samper

Filà Guàrdia Negra Almoràvides

Des de xicoteta he format part d'aquesta filà, una filà que m'ha vist créixer any darrere any, la filà que m'ha fet festera, enguany és un any molt esperat, ja que per primera volta ostentarem el càrrec de Bandera i per a rematar també tenim a la tresorera i presidenta de les festes.

Ho tenim tot!!

Aquesta filà naix com a sol·licita de la filà Guàrdia Negra l'any 1972 amb el nom "Guàrdia Negra Dones". Es tracta de la filà mora de dones més antiga. En l'any 2016 vam ser nomenades oficialment Filà de les Festes de Moros i Cristians.

Actualment és una filà mixta, en l'any 2023 canvia el seu nom oficial a "Guàrdia Negra Almoràvides" i es donen d'alta els primers homens.

La nostra banderera és Isa Cortés Sanchis, la tesorera es Juli Savall Cabrera i la presidenta sòc jo, Natalia Cano Ferrando.

Ha sigut un any ple d'esforç per part de tots els membres de la filà per a poder realitzar el càrrec que ostentem. No tot és meravellós, hi ha moments de tensió i nervis, però a poc a poc tot ix com ha d'eixir.

Actualment, som 40 membres en la filà i espere que a poc a poc la família cresca.

Almoràvides

Guàrdia Negra

Filà el Cordó

Conforme diu la Cançó de l'Esguilando: "Todos los años venimos a cantar por éstas fechas". Així que ací estem una altra volta per a parlar-vos de la nostra filà (per a nosaltres, família): el Cordó.

Va creixent. Tots els anys, des de'n fa quatre, que van incorporant-se nous membres... i nosaltres ben contents; no hi ha rés millor que la joventut. Al pas que anem, passarem de ser la filà més menuda a ser família nombrosa.

Enguany celebrem el 50 aniversari de la incorporació de les dones a la filà. Férem dos esquadres i el trage el va cosir Rosita, la modista, ací a Callosa. Després, l'any 1980, van mudar la falda pels pantalons i sobre-falda, quedant el trage com actualment.

A la kàbila tenim un ambient bonísim i ens ho passem molt bé. Desitgem a la resta de filaes i a tots en general que tinguen…

UNES BONES FESTES!

el corsó

Fills orgullosos del desert callosí

Al cor de les festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià, ressona amb força i elegància el pas ferm de la Filà Beduïns. Any rere any, aquesta comparsa mora es converteix en estendard de passió, història i germanor, evocant l'esperit nòmada del desert amb un caràcter propi que només els beduïns callosins saben transmetre.

Nascuda de l'amor per la festa i del desig de representar amb orgull el bàndol moro, la Filà Beduïns ha sabut mantindre viva l'essència d'una cultura rica en simbolisme i tradició. Amb cada desfilada, amb cada entraeta i amb cada pas al ritme de les marxes mores, la comparsa no sols desfila, compta una història, reviu un llegat i ret homenatge a les seues arrels.

El beduí, guerrer del desert, noble i resistent, representa la força del grup, però també el seu esperit lliure. Així és la nostra Filà: forta en la lluita, unida en la festa, lliure en el sentiment fester. Els nostres vestits, sempre elegants, beuen de l'arena i el foc; les nostres mirades, de la lluna sobre les dunes; i els nostres cors, de l'orgull de formar part d'aquesta família.

Ser Beduí no és només posar-se un turbant i eixir a desfilar. És conviure, compartir, organitzar, preparar... És mantindre viva la flama de les nostres festes des de dins. És reunir-se durant tot l'any per continuar construint una història que ja forma part de l'ànima callosina. És, en definitiva, viure amb intensitat una de les tradicions més estimades del nostre poble.

A totes les persones que han format, formen i formaran part d'aquesta gran família beduïna, gràcies per mantindre alt l'estendard de la comparsa. Als nous, benvinguts a casa. Als veterans, admiració i gratitud. I a Callosa, el nostre poble, gràcies per ser l'escenari perfecte on la història es fa festa i la festa es converteix en llegat.

Visca la Filà Beduïns!
I que visca Callosa d'en Sarrià!

Jaume Gregori

Bedanos

Jaume Gregori

Jaume Gregori

Quatre dones, una filà i moltes ganes de festa

Entrevista a les encarregades de la filà Granadines per a les Festes de Callosa d'en Sarrià 2025

Diuen que una vegada van posar una alteana, una de Bolulla i dues de Callosa en una mateixa filà…

I no, no és l'inici d'un acudit —o sí—, perquè quan s'ajunten Marta, Laura, Ofèlia i María, el bon humor, la il·lusió i les ganes de festa estan assegurades. Són les encarregades de la filà Granadines per a les Festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià 2025, i hem volgut parlar amb elles per saber com viuen aquesta experiència tan especial.

• Què vos va portar a formar part de la filà Granadines i, a més, assumir el repte de ser les encarregades aquest any?

En el cas de Laura, Ofèlia i jo (Marta), van ser les amistats les que ens van animar a formar part d'aquesta gran filà. Ens vam ajuntar un any en missa gràcia i ja no hem pogut passar sense elles. Això ens ha permés conéixer a Maria, una persona que ens ha donat suport en tot moment en aquesta decisió de ser càrrecs aquest any.

Tot va vindre quan jo (Marta), amb els meus impulsos i amb un any vista vaig dir: - xiquetes ja en queden poques en el bombo hem de passar pe ahí i quant abans millor.

Cap es va fer arrere, però ens feia por, era una cosa nova i cap de les 3 tenim experiència, així que vam pensar en buscar a una persona que ens poguera guiar i assessorar, qui millor que Maria una de les fundadores de la filà Granadines. Creiem que ens diria que no, ella ja havia passat per ahí i vam pensar que no voldria, però la nostra sorpresa va ser quan va dir un SI com una casa. Ahí va començar tot i és una cosa que ens ha unit molt més si cap.

• Com descriuríeu les Festes de Callosa per a algú que no les ha viscut mai?

Les festes de Callosa són indescriptibles, divertides a la part que esgotadores, però que una volta les proves ja mai pots deixar-les.

El primer dia formant part d'una filà creus que vas a sentir-te rara, de fora, per així dir-ho, però tot eixe sentiment canvia quan poses el peu dins de la Kabila i t'adones que eres una més, que totes t'arropen com si fera anys que formes part.

• Com es comparen amb les festes dels vostres pobles?

Creem que no hi ha cap festa com aquesta en cap poble. Molts tenen Moros i Cristians, però cap té la germanor que tenen a Callosa i això és d'envejar.

Jo (Marta) he format part de les festes en Altea des de ben joveneta, he ostentat el càrrec de banderera mora en 2007 i han sigut anys molt bons i molt bonics, però no es poden comparar amb el viscut a Callosa.

Granadines

Ací no tens temps ni per a respirar, des de que t'ales fins que el gites, si és que ho fas, sempre hi ha algun acte i el millor de tot és que tots el fester o almenys la gran majoria acudeixen. Això en altres pobles no es veu, ahí es demostra la passió per les festes i la germanor que tenen entre els festers. Cap poble pensem que ho gaudeix igual.

• Hi ha alguna anècdota divertida d'enguany que ja pugueu contar?

"De fora vindran i de casa ens tiraran" això degué pensar la Guardia Negra...

Una volta passat el temps ens podem riure, encara que van ser setmanes de molt malestar. Tot va vindre un dissabte a les 9 del matí, quan ens sona el telèfon i ens diuen: Que esteu fent les granadines que aneu a tirar a la Guàrdia Negra de la seua Kabila!!

Ai mare quina ens va caure, no sabem ni per a on venien els tirs. A dia de hui podem riure, tot va ser un mal entès i cada filà s'ha quedat en sa casa.

• Quin missatge li enviaríeu a la gent que encara no coneix les Festes de Callosa?

Que no esperen més, una aventura així és té que viure, perquè aquestes festes són això, una aventura diària plena de diversió, algun mal de cap que altre i molta, molta, germanor i FESTA!!

Açò ningú ho devia deixar passar i animem a totes aquelles indecises, què vinguen a viure amb nosaltres, les GRANADINES, unes festes que recordaran sempre i de les que ja no podran deixar de formar part.

• Conclusió:

Aquestes quatre dones són la prova viva que la festa uneix pobles, persones i cors. Amb ganes, estima i molta energia, tenen clar que les Festes de 2025 seran inoblidables. I nosaltres estarem allà per viure-ho amb elles.

Maria Galiana Roig

La filà d'un únic fester (Quelo)

A primers de juliol d'enguany hem rebut la trista notícia de la mort de Miguel Ferrando Guardiola (Quelo). Al visitar al nostre company i amic Miguel Ferrando, el seu nebot Patrick i a la resta de la família en el tanatori, hem comprovat el que significava la filà Ligeros per a ell i la seua família, al contemplar sobre el seu féretre una foto vestit de Ligero en primer pla, posiblemente fent de cap d'esquadra en l'Entrà mora.

Durant el seu emotiu comiat hem recordat la figura important de Quelo en la filà i en el món de la festa. Recordem com en el any 90 del segle passat, i darrere just de la última capitania de la filá, sols quedava ell com a ligero i de no ser per huit jóvens que volien fer-se festers no sabrem mai que haguera passat amb la filà. Quatre d'ells musics de la banda de Callosa que ja venien fent kàbila de músics per festes.

Ximo Guardiola, Jaume Montiel, Cèsar Ferrando, Paco Calvo, Pere Joan Cortés, Felipe Llorca, Ernest Armada i Vicent Macià Lledó després de pensar-ho molt durant més d´un any van decidir comprar els trages de Ligeros retirats i refundar la filà. Quelo fins i tot ens va ajudar a buscar els trages. Férem kàbila amb la filà Granadins durant molts anys disfrutant, *a lo gran*, de la festa.

Quelo va mantindre la filà en els darrers anys 80, després de la mort tràgica en l'Arrancà d'Emilio Galiana, vestit de Ligero. Va servir de pont per a que la filà no desapareguera i un paper fonamental en la seua refundació. Va saber acompanyar a una quadrilla de jóvens novençols en la festa.

Ell va ser eixos primers anys l'encarregat de kàbila, sense necessitar quasi ajuda ni consell de ningú: encara recorde la tapa de tomaca amb anxova sense faltar cap de dia, i l'equip de cuina i cambrers d'un hotel de Benidorm que portava. Igual deixava electrodomèstics propis per a la kàbila, com resolia qualsevol imprevist que puguera passar, abans de què nosaltres ens enteràrem. També ens ha ensenyat a alguns a cuinar, com a Felipe

Llorca per als dies de l'Aurora, Roser i Missa Gràcia, que ara disfruten en la kábila de la seua filà actual. Això sí, tenia el seu caràcter, havia de ser tot com ell volia… ha, ha, ha!

En definitiva era un fester dels d'abans, de tota la vida. Organitzador nat, d'aquells que sembla que tota la vida han estat ahí, amb el trage posat i que coneixia tots el detalls de la festa.

Tan mateix, havia sigut vicepresident i altres càrrecs de la junta rectora. També banderer, capità i moltes voltes vocal i cap de filà.

Amb estes paraules volem fer-li un homenatge a un Ligero que ho ha sigut tot en la festa i en la filà, i ens ha inspirat en la tasca de fer grans les nostres festes en honor de la Mare de Déu, com sempre feia gala en l'escut del seu jupetí. Ha sigut sense dubte un gran exemple.

Gràcies, Quelo, per tot, sempre en la nostra memòria. Descansa en pau.

Vicent Macià Lledó i Ronda i els demés refundadors de la filà.

Ligeros

Filà Guàrdia Negra

S'apropa octubre, sinònim de festes. Mentre esperem el segon cap de setmana d'octubre, redactem aquestes paraules, per tal de fer l'espera un poc més lleugera.

Com bé sabeu, allò de fer festa, a la Guàrdia Negra s'ens dóna de meravella. Però la festa no és sols la kàbila. Sempre hem fet la festa gran, encara que alguns no els haja agradat, sempre hem estat ahí. Tant en les entrades mores, desfilant i gaudint amb la nostra música, com en les entrades cristianes, formant part de la nombroses esquadres honorífiques, com són, els Muntanyesos (Llandeta), Vascos, Asturians, l'Esquadró i Aragonesos. De segur que en venen de noves.

Desde ben menuts sempre hem sentit dir als visitants, que les festes del nostre poble son les millors del món. Per això hem de treballar, com no, tots junts per a que continuen sent les millors festes del món. Desfilar amb la teua banda, botar a l'arrancà a ritme de *Callosa en festes*, gaudir de les embaixades dels dos bàndols, escoltar la "diana florejà" el diumenge de matinada interpretada per Vicent *de Poderós* i sobretot formar part de la nosra festa.

Guardia Negra, avanceu!!

I no voliem acabar aquest article, sense tindre un record amb els membres que malauradament ens han deixat aquest any. Descanseu en pau.

Càrrecs 2025

Guàrdia negra

Marraskets, un abans i un després

La història dels Marraskets comença l'any 1977 . Eren 15 membres tan sols, i segons els estatuts de l'Associació de Moros i Cristians n'havien que ser 21 per a poder crear una filà nova. Van haver de buscar més membres, eren la meitat Beduinos i l'altra meitat amics que no es vestien en eixe moment (entre ells mon pare). Van arribar a 39 membres.

Ara tocava presentar un esbós del trage a la Junta i que l'aprovaren. Juan José Calvo va ser un dels que va començar esta aventura, i buscant per Alacant, al barri de Sant Blai (on es viu la festa com a Alcoi), va arreplegar informació, es va fer l'esbós (allà a Alacant), es va presentar i es va aprovar.

Ja estava tot en marxa. El trage es va confeccionar a Alacant, i les sabates i els ferros a Alcoi. El trage era molt paregut al dels Albencerrajes d'Alcoi (una filà molt antiga).

El 1978 s'estrena la nova filà anomenada Marraskets (com la coneixem en l'actualitat), i ho fa amb dos esquadres.

El trage tenia com a color predominant el grana, seguit del groc, roig i verd botella. Van fer un trage de quatre peces amb ploma blanca blanca al turbant i una gel·laba grana, brodada per darrere amb la mitja lluna i l'estrela plata, i com a complements uns punys daurats i un penjoll amb una serp plata, espasa de mitja lluna, botes marrons amb l'estrela i la mitja lluna groga.

Els fundadors d'esta nova filà són: Juan José Calvo, Pepe Plana, José Botella, Juan Benimeli, Pedro Llario, Juanito Pérez Ronda, José Miguel Ferrer, Eduardo Saval, Juan Antonio Saval, Juan Antonio Ivorra, Andreu Calvo, Gabriel Sanchis, Joaquin Berenguer, Vicente Saval, Enrique Pomares, Antonio Lledó, Salvador Bou, Vicente Bonet, Juanito Blasco, Salvador Pérez, Vicente Sanchis, Vicente Mayor, Fernando Mayor, Francisco Pérez Mascaró, Paco Mendoza.

En 1995 s'incorporen més membres, i pel deteriorament dels teixits es decideix modificar el trage.

En 1996 s'aprova la modificació del trage que lluixen en l'actualitat. Es respecta la camisa groga i el pantaló roig, afegint una faixa blanca i blava i pompons daurats, gel·laba blau fosc amb passamaneria plata, *vergudillo* blau, turbant blau amb ploma blanca, punys i penjoll amb una estrela de cinc puntes, les dues coses daurades, botí o bota roja amb mitja lluna groga. El disenyador va ser Agustín Amorós, de Villena. Es van estrenar 50 trages. En 1997 s'aprova un jupetí blau com ha complement per al trage de jugar amb un brodat totalmente voluntari.

Estos son les canvis que en questió d'indumentaria s'han produit, però el que no ha canviat, és allò que es veu de fora. Veig una família oberta, diverses quadrilles agrupades que han fet una filà, el fer festa, el compartir, el fer pinya quan hi ha un càrrec. Ara hi ha molts jóvens, que s'han afegit a esta família i els més veterans, els ensenyaran com ho han de fer. Ara comparteixen germandat amb la Llana, però no vol dir que eixa essència s'ha de perdre, al contrari eixos jóvens van aprenent allò que és ser una gran família de Marraskets.

Un Marrasket

NOTA: Informació extreta de l'article "Un Marrasket" de Juan José Calvo Valls, *Llibre de Festes* de l'any 2010.

marrasKets

Filà Beduïnes

Segur que estos dies tots estem més contents. El temps passa volant, i ha arribat la data que tant esperem tot l'any: les Festes de Moros i Cristians, les nostres festes patronals. Com ja sabeu, ens esperen dies de molta alegria i molts riures. Els dissabtes de l'Aurora i del Roser ens serveixen per a trobar-nos en les kàbiles i preparar millor, si cal, les Festes.

Moltes vegades ens preguntem: "com aguantem quatre dies de festa si ara estic morta?". Però… clar que sí! Encara que hi han molts actes, acudim amb la bandera, la banda i els càrrecs són l'alegria per on passem. Ahí estan les beduïnes, eixa rojor que ve! I nosaltres ballant al compàs de la música, fem festa i gaudim dels dies que passen volant.

També tenim els nostres moments tan emotius acompanyant a la patrona, la Mare de Déu, en la ofrena, en la missa de campanya, o les processons. Callosa, amb més de 160 anys d'història de tradició festera.

Estem orgullosos de la nostra història i de les nostres tradicions.

Benvinguts tots a gaudir la festa amb nosaltres, grans i menuts, callosins i visitants. Visca la mare de Déu!

PD: Gràcies sempre a les encarregades, que treballen tot l'any i ens cuiden per a què tot isca bé.

Bedaines

Filà la Llana

L'any 2014, junt amb l'entrada de les primeres xiques llaneres, vam entrar tot un grup d'amics a la Llana. Alguns ja s'havien vestit en festes més vegades, mentre que per a altres era la primera vegada que ho feien, però tots teníem clara una cosa: havíem vingut ací per a passar-ho millor que ningú.

Des d'aquell moment hem sigut els xavalets de la kàbila, i encara que seguim sentint-nos així, està clar que ja no ho som. No perquè nosaltres ens hàgem fet majors, sinó perquè veiem que hi ha molts joves que han entrat darrere de nosaltres.

Ens ompli de felicitat veure que el paper dels xavalets de la kàbila ens ha durat poc, i que ara siguen els nous joves de la Llana i dels Marraskets els que ho estan donant tot i fent que la kàbila siga sempre una festa. I és que, amb tanta sang jove, és fàcil que fins i tot el més major se senta i disfrute com un xiquet (i que done tanta guerra o més que els joves).

Nosaltres estem encantats que així siga, que quan algú parle dels Llanaskets pense en festa, burrera i diversió, perquè així és com les filaes grans es fan grans filaes.

la Llana

Un any de capitania

Va passant el temps! 1925 va ser l'any en què la nostra Filà va adoptar el nom de Granadinos. Durant molts anys hem seguit donant guerra, alguns anys amb molta gent i alguns anys, molt durs, amb molt poca gent, però sempre junts com una família, que és el que som. També cal fer una menció especial a la Filà Ligeros, que durant algun any vam formar el tamden "Granadinos i Ligeros", vam fer un gran grup, van ser anys per al record i d'amistat.

Ara al 2025 la Filà seguix al peu del *canyó* de la festa. Per a alguns som una filà xicoteta, però jo pense que som una filà gran, ho tinc clar. Una filà gran és aquella que fa festes amb 25 festers, sense privar-se de res, que trau 32 trages en una entrà mora, que sempre va junta a tots els actes, i que en les processons trau com a mínim el 90% de la filà. Com dirien els mosqueters: "uno para todos y todos para uno".

Enguany, a més, és un any gran, és un any de capitania, de fer, si cap, més festa de la que normalment fem.

Allà cap al 1993 va ser el nostre capità Vicente Savall Ronda (*Canyaueso*) amb tota la seua família, va ser un any gran de capitania. Ara 32 anys després, un dels seus fills, José Manuel Savall Palacio al costat de la seua familia atresoraran la **Capitania Mora 2025**. José Manuel, Jacobina, Borja, Enzo i Vicente són un orgull per a la nostra filà i estarem amb ells fent que siga un any especial.

Enguany la Filà Granadinos creixerà i farem més soroll que mai. Serà un any de celebració, alegría, festa i sobretot de germanor, ja no soles entre els membres de la nostra filà, sinó amb totes les filaes de Callosa.

Des d'ací, amics festers, volem obrirvos les portes a la **Filà Granadinos**. Esteu convidats a formar part d'un any de festa molt especial per a nosaltres. Estem contents de tindre uns capitans amb una gran tradició festera i estem agraïts al poble de Callosa que de segur farà que enguany, entre tots, siga un any de festa per a recordar.

Disfruteu, divertiu-vos, passe-vo bé i sobre tot FEU FESTA!.

Alfonso Berenguer i Vicente Savall
Vocal i Cap de filà 2025

Gradinos

bàndol cristià
els millors

Millor cap d'esquadra
Lorena Climent Llopis

Millor esquadra
Fiá Almogàvers Xiques

Maritza Studios Photography

Millor filà
Filà Navarros

Maritza Studios Photography

Millor parella del Ball Cristià
Aina Alcalde i Noelia Bardisa

2024

bàndol moro
els millors

Millor cap
d'esquadra
Rosa Soriano Borja

Millor esquadra
Fiá Guàrdia Negra

Millor filà
Filà Granadinos

Millor parella
del Ball Moro
Joel Pérez
i Daniel Sabater

2024

FILÀ
PIRATES
Bandera Cristiana
2025
Any de Bandera
Volem agrair a tots els col·laboradors que ho han fet possible...
TALLER & VENTA MULTIMARCA
Callosa Motor
novagestión
ASESORÍA FISCAL, CONTABLE, LABORAL Y DESPACHO JURÍDICO
Tel: 965 88 60 26
UNAVE
más que ventanas
TUCAN FEEL
COACHING & MINDFULNESS
Av. de la Nucía, 14, Altea - Tel: 630 56 66 91
Casa Marcos
Cocina · Bar · Restaurante
CONSTRUCCIONES PONSODA SANCHIS
676 83 50 86
bricocarp
bertomeu
DISTRIBUCIONES
Ferrando
Decora
Samper
MUÑOZ
PEREZ
cítricos
659 604 123
Ca's Pelut
TÀRBENA
TEL: 652 82 89 26
Forn de l'Àvia
Artesans del Pa
Saval
965 881 733 - 681 939 492
J. SANCHIS
FERRETERÍA
MONTIEL
ferrOkey
Fruites
A. Sanchis S.L.
Productes de la terra
Tel:965 882 360
LLIBRERIA I PAPERERIA
TASA
Tel: 96 588 06 13
C/ Convent, 2 - Callosa d'en Sarrià
COTAS
estudio
arquitectura
interiorismo
EU
ELECTRIC
INSTALACIONES ELÉCTRICAS EN GENERAL
INSTALACIÓN DE PLACAS SOLARES
647 864 436
INFO@EUELECTRIC.ES

ADMINISTRACIÓN
DE LOTERÍAS
Nº 1
LOTERÍA NACIONAL Y APUESTAS DEL ESTADO
Plaza del Convento, 9 • 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
Tel.: 965 88 12 48
loteriac@wanadoo.es

abonabé
El Sol ix per a tots

Paco Saval

EL TIROTEIG

Marta Pérez

Vicent Fotògraf

Marcelo Saval

Marta Pérez

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Marta Pérez

2024

el Tirateig

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

el Tiroteig

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

Marcelo Saval

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

Marta Pérez

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Marta Pérez

2024

PACO y FRAN
Jardinería, C.B
PRODUCTOR DE
PLANTAS DE VIVERO
REGISTRO ES-17-03 /1920
PACO: 667 52 71 41
FRAN: 670 20 56 52
pacoyfranjardineria@gmail.com
NÍSPEROS
AGUACATES
C/Germanies, nº1 - 2ºA
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ

BAR
ASSOCIACIÓ MOROS I CRISTIANS
ALMUERZOS
COMIDAS
CENAS
TAPAS
EVENTOS
Os deseamos buenas fiestas

ÚNETE A NOSOTROS,
JUNTOS EN UNA MISMA DIRECCIÓN

info@empresariscallosa.com - www.empresariscallosa.com
96 588 61 33

Young & Kids casual wear Atmósfera Sport Albir

Exclusive OZZA

Avenida Del Albir

zetazetamoda
atmosferasportalbir

Salvador Fotògraf

LES AMBAIXADES

Marta Pérez

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

2024

Ambaixades

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Ambaixades

Marcelo Saval

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

2024

Marcelo Saval

Maritza Studios Photography

24
Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

Ambaixades

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

MDS
ELECTRÓNICA
INFO@SONIDOMDS.COM
SONIDO PROFESIONAL
ILUMINACIÓN ESPECTACULAR
ALQUILER DE EQUIPOS DE SONIDO
DISCOTECA MÓVIL
ANIMA TUS EVENTOS
VIDEOPROYECCIONES
Y MUCHO MÁS...
Visítanos en
WWW.SONIDOMDS.COM
TELF: 670 312 019

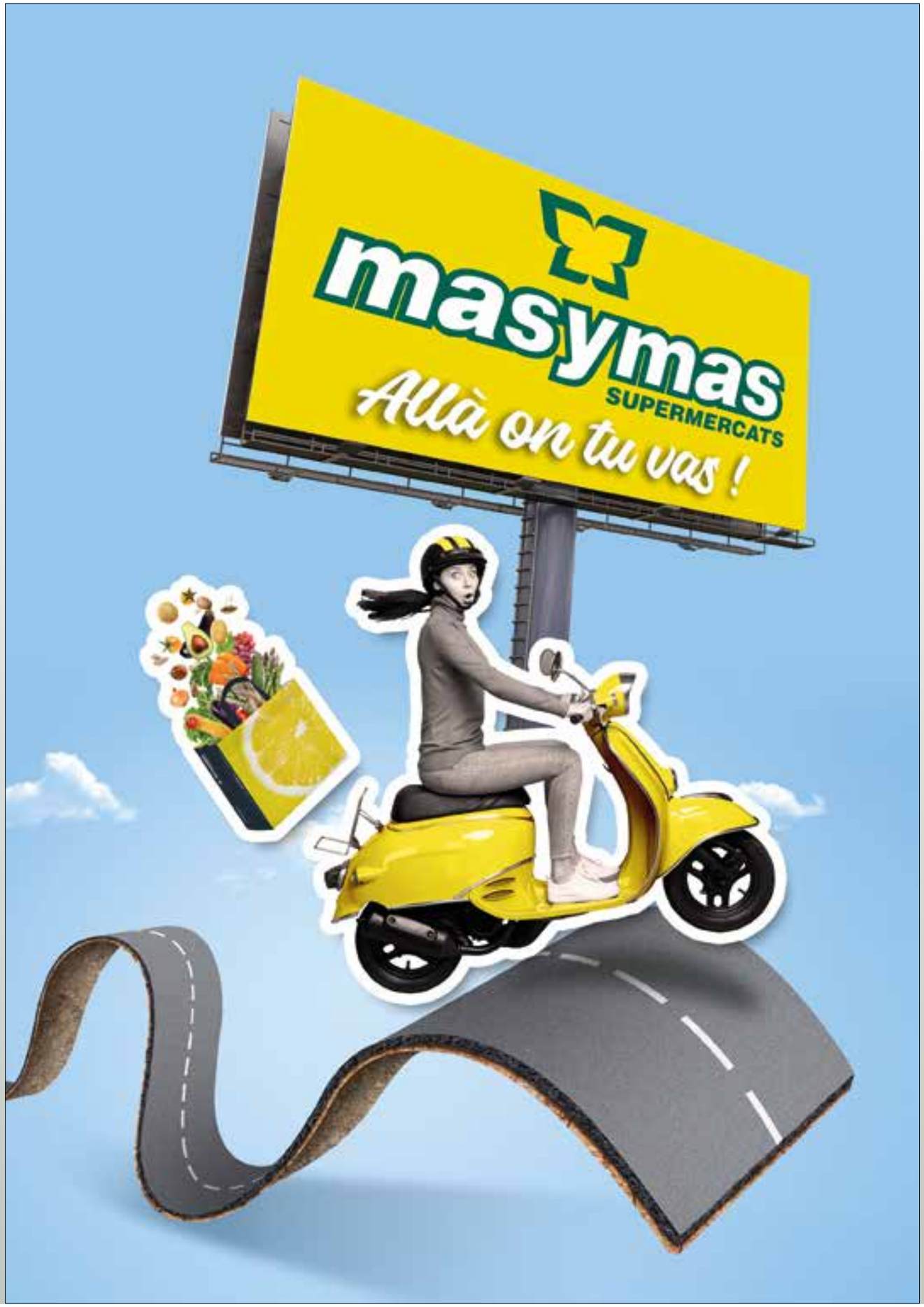
masymas
SUPERMERCATS
Allà on tu vas !

CARPINTERÍA DE ALUMINIO
CERRAJERÍA
AUTOMATISMOS PARA PUERTAS
ACERO INOXIDABLE
P.V.C.

MUIXARA

C/ Tárbena, 4 • 03530 LA NUCÍA
info@cerrajeriamuixara.es
965 870 674 • 658 838 266

JUANET 2005 S.L.

JUANET 2005, S.L.
C/Colón, 86
Callosa d'en Sarrià
ALICANTE
Tel.: 96 588 10 40
E-mail: juanetsl@gmail.com

Departamento comercial

Juan Carlos Sanchis
627 538 486

aprén-
ensenyament

688 703 746 • 620 714 379
aprend.ensenyament@gmail.com
www. facebook.com/Aprén-D-Ensenyament
aprend.ensenyament
C/ Colón, 13 - Entresuelo
03510 Callosa d'en Sarrià

- Primaria
- Secundaria
- Bachiller
- Aula infantil
- Y además...
  - Logopedia
  - Psicopedagogía
  - Técnicas de estudio
  - Idiomas

MARITZA STUDIOS
Photography

C/Costera de la presó N° 3
CALLOSA D' EN SARRIÁ
686 36 08 70 - 608 864 038
objetivofotodigital@outlook.es
@MaritzaStudiosPhotography
Maritza Studios Photography

REME
BOTELLA
centro médico estético
30 años
CITA PREVIA
96 588 15 38 679 47 53 44
TRATAMIENTOS FACIALES Y CORPORALES
TRATAMIENTOS MÉDICO ESTÉTICOS
GERMAINE DE CAPUCCINI
INDIBA
LPG
instagram.com/remebestetica
facebook.com/reme.estetica
WWW.REME-ESTETICA.COM

FALSET
Excavacions
679 475 345
CALLOSA D'EN SARRIÀ

EL FORN DE IZLA
96 588 24 81
Pan Artesano
Panes Especiales
Pasteles
Tartas
Cocas
Minxos

articles

La festa de Callosa es el segons diumenge d'Octubre, a la Mare de Déu de les Injúries, que és sobrenom que li donen a la Verge del Remei.

Els *moros i cristians* apareixen en Callosa l'any 1860 i foren fets a imitació del d'Alcoi. Este nombre fón introduít per un comerciant alcoià que vivia en Callosa. Feren dos filades de cristians, Tomasins i Capeta, i dos mores: de la llana i Maleckarel ó Macarels, com dien.

Hi havia també 12 cavallets de cartó a estil dels d'Alcoi, anant amb ells altres tants fadrins. Temps avant van desparéixer, segons havem oít dir a algún vell. El primer capità cristià que hi hagué portava una rodella amb el sol pintat i el moro altra amb la mitja lluna. Els capitans es feren en 1861. El capità tenia un escuder que li donava l'arcabuç carregat i aquell tirava: l'espasa, que hui porten aquests, van introduir després. Els arcabuços duen una ànima de ferro que els impedix ésser carregats amb bala, i fiquen només un grapat de pólvora sense atacar.

Les filades han creixcut des d'aquell temps, desapareixent-ne d'elles i fent-ne altres noves. Els xics tenen molta afició a vestir-se de moros

Descriuré aquestes festes, ja que són desconegudes, i conserven el tipisme, puix no han mudat des que les començaren, i no hi ha cap de relació, ni en el volum de la Geografia del R. de Valencia, que tracta d'Alacant. (Ho extracte de l'obra que tinc en preparació, *De la Marina y Muntanya*. Folklore).

Les filades que hui hi han son: Cristianes; contrabandistes, xambergos, bascs, asturians, esquadró i muntanyesos. Mores; moros de la llana, granadins, cordó, abenserrages, i «ligeros». En cascuna hi ha d'haver 15 socis al menys.

S'anuncien les festes eixint les filades de moros i cristians, amb l'alcalde i majorals, voltant pel poble el matí del dia de Sant Jaume, acompanyats de la música.

La setmana abans d'elles es diu *setmana de festes*, i en ella fan tot allò que és necessari, començant el dilluns a fer les casetes de la

El Tiroteig:
més que un acte, un sentiment

Paula Botella Giménez

Les festes de Moros i Cristians de Callosa d'En Sarrià són algo únic. No són només una celebració; són sentiment, una tradició que batega en el cor de cada fester. Des del primer instant en el que et poses el trage, cada moment et fa sentir que formes part d'algo gran. Des de l'arrancà fins a l'entrà, passant per les ambaixaes i les processons un fester té el cor ple de festa i emoció, però és el Tiroteig el que desperta en molts un sentiment especial que només els qui l'han viscut el poden entendre.

Per a mon tio Carlos el Tiroteig no és només un acte. Recorde la primera volta que em va posar l'arcabús en les mans. Amb paciència em va explicar cada detall, cada moviment. Em va ensenyar a carregar-lo amb respecte, a apuntar amb fermesa i, sobretot, a sentir-lo. Recorde que després d'explicar-m'ho tot, va dir "El pas més important és disfrutar, tira-li!". I tenía raó. Perquè en el moment en què vaig disparar per primera volta, ho vaig sentir tot: la vibració en les meues mans, el calor de l'arma, l'esclafit ressonant al meu pit, el fum envoltant-me. Tot. Vaig sentir el que significava tot allò per a ell i ho sentia jo també.

Des d'aquell dia, quan ressona un arcabús en Callosa, sé que no és només pólvora explotant. Sé tot el que és per a mon tío Carlos. És la història parlant, el poble vibrant, la festa bategant. I, sobretot, és ell plé d'alegría dient: TI-RA-LI

Villa Abajo
Un paradís amagat

Un d'allà baix

Tot l'any esperant amb il·lusió que arriben les festes, comptant els dies amb impaciència, i, de sobte, en un sospir, ja han passat. I torna a començar el compte enrere: 365 dies d'espera per tornar a viure la màgia de les festes. Toca assimilar que, per un temps, no escoltarem Callosa en festes, no veurem el carrer ple de llumetes de colors que tant ens fascinen, ni els cartells de les filaes decorant els carrer Colón. I, per damunt de tot, el que més ens faltarà serà el nostre raconet més especial: la nostra estimada *Villa Abajo*.

Aquest espai màgic és la nostra casa. *Villa Abajo* és molt més que un lloc; és el cor de la festa, el centre de les rialles, de les històries compartides i dels records inesborrables. Ací, els Filinavarros i les Almogavaretes estem sempre a preparats per a gaudir, per a viure cada instant com si fora l'últim. Quan els carrers s'omplin de música, colors i gent amb ganes de festa, nosaltres ja estem allí baix, donant-ho tot, que, encara que diguen que som pocs… som bons de veres!

En cada racó de *Villa Abajo* es respira germanor i tradició.On els somriures són més amplis i les nits es fan més llargues. Ens trobem amb es amics de sempre i amb aquells que acabem de conèixer Ací, entre brindis i abraçades, es forjen amistats eternes, d'aquelles que no entenen de temps ni distàncies. I què dir de les nostres Almogavaretes, que mai solten la botella de José Cuervo i que sempre saben com animar qualsevol moment amb una ronda de xupitos. Si plou? No passa res! Sempre ens acullen a la seua kàbila amb els braços oberts, encara que sabem que sense nosaltres s'avorririen massa.

I és que, durant quatre dies, *Villa Abajo* es converteix en el centre del nostre món. Allà la festa no té horaris, la música no deixa de sonar i l'alegria es contagia com un crit de guerra. Són dies de devoció, d'emocions a flor de pell, de recordar per què estimem tant les nostres festes de Moros i Cristians.

I ara ja és octubre, i això només pot significar una cosa: les festes de Callosa ja estan ací de nou, Callosa s'omplirà de música, de pólvora,de somriures, de flors, de sant roquers i de la màgia que només aquests dies saben regalar-nos. Tornarem a comptar els dies, a somiar amb les llums, amb els carrers engalanats i amb la màgia de *Villa Abajo*. Perquè, al cap i a la fi, la festa no acaba quan s'apaguen les llums, sinó quan deixem de sentir-la dins del cor… i nosaltres, per sort, mai deixem de sentir-la.

CALLOSINS BONES FESTES!

A la nostra Capitana Cristiana

Estimada filla, germana i tia,

Ha arribat el teu any. El 2025 ja quedarà per sempre marcat com un dels més especials en la teua vida, i també en la nostra. Ser Capitana Cristiana és molt més que un càrrec: és un somni que s'arrela en el cor, que es cultiva amb il·lusió any rere any, i que finalment esclata en un esclat d'orgull, emoció i festa. I hui, aquest somni el fas realitat amb la mateixa força, elegància i determinació que et caracteritzen.

Des de ben menuda ja apuntaves maneres. Sempre has portat la festa dins, i no només com a espectadora, sinó vivint-la amb passió, amb entrega, i amb un amor profund per les nostres tradicions. T'hem vist créixer entre marxes mores i cristianes, entre pólvora, música i germanor, i ara t'observem al capdavant del bàndol cristià com una vertadera líder, digna representant del nostre poble i de la teua estimada filà.

Per a nosaltres, la teua família, no hi ha paraules suficients per expressar l'orgull que sentim. Ser part del teu camí, veure't lluir amb aquell vestit que t'il·lusionava tant, veure't emocionar-te en cada acte, en cada passa del teu càrrec, ens ompli el cor d'alegria. És impossible no deixar caure alguna llàgrima quan t'observem amb els ulls brillants, envoltada de la teua gent, arrossegant amb tu a tot un poble que et reconeix i t'admira.

El teu esforç, la teua constància, la teua humilitat i el teu caràcter valent són els que t'han portat fins ací. I nosaltres, com a pares, germans i nebots, t'hem vist lluitar cada dia per fer d'aquesta capitania un any inoblidable. Has cuidat cada detall, has viscut cada acte com si fóra l'últim, i sobretot, ho has fet amb el

cor. I això, filla, germana, tia... és el que fa gran a una Capitana.

Desitgem que cada moment d'aquest any t'acompanye sempre: els assajos, els nervis previs, les entrades, els somriures, els abraços, la música i l'amor de tot un poble que hui camina amb tu. Perquè este no és només un càrrec, és un regal de vida. I tu el portes amb una llum que ens il·lumina a tots.

Gràcies per fer-nos viure aquest somni amb tu. Gràcies per compartir cada emoció, cada pas, cada instant. Estem i estarem sempre al teu costat, aplaudint-te amb el cor i estimant-te amb l'ànima.

Amb tot el nostre orgull i amor etern, els teus pares, els teus germans i els teus nebots.

Muchas gracias abuelos

Borja, Enzo y Vicente Savall Romera

Vicente Savall Ronda y Pepita Palacio Saval:

Abuelos, quién nos diría que estaríamos repitiendo este momento que para vosotros fue tan importante.

Tenemos muchísima ilusión de ser junto con nuestros padres Capitanes Moros de 2025. Nosotros hemos nacido en Valencia, pero nuestro corazón está en Callosa, en especial en sus Fiestas de Moros y Cristianos. Desde que hemos nacido, siempre nos hemos vestido de la Filá Granadinos, y estamos muy orgullosos de representarlos.

Abuelos, muchas gracias por todo lo que habéis hecho para inculcar a toda la familia las fiestas de Callosa de Moros y Cristianos.

Espero que disfrutéis muchísimo junto a toda nuestra familia, que sabemos que van a estar todos pendientes de nosotros, con toda la ilusión que tenemos en estas fiestas tan especiales.

Desearos unas felices fiestas.

Con toda la ilusión, vuestros nietos.

Anem a veure l'entrà amb uns altres ulls

Família Seguí Guardiola

Quan uno agarra cadira per a veure l'entrà cristiana o mora, no és plenament conscient del treball que cada una de les coses que ixen du darrere. Aquells que han tingut l'oportunitat de viure des de dins tot aquest treball, segur que ho miren amb altres ulls. Per això, quan ja ha passat un any des que vam començar a plasmar en paper les idees que teníem per al nostre *boato*, creem que és un bon moment per a recordar com va ser el procés i valorar la faena de tots els professionals d'aquest món.

Maritza Studios Photography

La veritat és que no sabíem ni per on començar, però una persona que ja havia sigut capità fa uns anys ens va donar un consell que vam tindre present en tot moment: **busqueu-vos una història i monteu el *boato* al seu voltant!**

Maritza Studios Photography

Doncs quina millor història que fer homenatge al nostre poble. Per això, havíem de pensar detalls representatius de Callosa, i quins millors que Les Fonts d'Algar i l'Església.

Per a representar les Fonts, el ballet de l'entrà descrivia un assentament de guerrers que esperava a iniciar la reconquesta de Callosa en la vall de l'Algar. Una excursió per a ensenyar-li el paratge va ser prou per a que Gabriel agafara la idea al vol i posara tota la seua il·lusió en el projecte.

I per a representar l'Església vam pensar en posar una maqueta en la carrossa on eixiríem tota la família. – *Això podrà ser?* - vam preguntar al Llombo. – *Per supost! Porteu-me fotos de tots els angles i veurem el que podem fer.*

I allà que vam anar, a fer fotos de l'Església des del Calvari, des de la façana, dels costats… fins i tot, se'ns va ocórrer que segurament algú tindria plànols a escala, i ahí estava José Vicente Palacio per a ajudar-nos! Amb tota la documentació recopilada, sols faltava que els mestres es posaren mans a l'obra. I com no, vaja si ho van poder fer!

Açò no és més que un xicotet exemple de la faena que porta muntar un

bona colla d'amics després d'aquesta experiència, i pot ser puguem aconsellar també a qui ens vulga preguntar: "El principal és envoltar-se de bons professionals i bones persones". Esperem que vosaltres vegeu ara les entraes amb altres ulls, pensant sempre en la faena i la il·lusió de la gent que s'involucra, treballa i dóna el millor de sí.

PD: La gent ens preguntava què anàvem a fer amb la maqueta de l'Església. En principi, les maquetes se les queden els que fan les carrosses, per si ho poden aprofitar per a llogar-les en un altre moment, o per a aprofitar el material que utilitzen. Però, realment, era una llàstima que eixa maqueta es perguera pel fons d'aquell immens magatzem. Així que vam pensar que el millor lloc on podia conservar-se era a la mateixa Església. I després de moltes negociacions, una bona matinada per a arreplegar un camió en el qual cabera la maqueta sense desmuntar-la i una completa excursió amb la companyia de Salva Macià i Jaume Llorca, es va emprendre el viatge cap a casa. I des d'aquell moment la trobem dipositada en la nostra Església, com a un xicotet record de la nostra capitania. Gràcies a tots!

boato. Idees que agafes d'ací i d'allà i que no prenen forma definitiva fins el dia de l'entrà. I eixes idees no poden prendre forma sense l'ajuda d'un bon grapat de magnífics professionals, que a més, encara són millors persones: dissenyadors, tallers, genets, maquilladores i perruqueres, coreògrafs i músics… Noms propis com Juan Climent, Diego, Isaías, Roberto, Graci, Lidia, Karen, Paula… gent que va treballar sense descans per a que nosaltres férem realitat allò que vam imaginar. Gràcies a tots ells, nosaltres vam poder muntar la història que volíem en el nostre *boato*, el nostre particular homenatge a Callosa. Així ho vam sentir, així vam intentar transmetre-ho, i així ho durem sempre al nostre record. Nosaltres ens enduem una

Diari d'una Capitania Mora: Els Set Capitans

Ivana, Mireia i Vicent

Diumenge 22 d'octubre del 2023:
Ja hem tancat, per fi, la temporada de festes 2023 i per fi arriba un cap de setmana de calma, després d'haver cremat, com als festers ens agrada dir, "l'últim cartutx". Estic assentada en una terrassa al migdia, probablement parlant i recordant alguna anècdota de festes — perquè clar, a l'octubre, nosaltres no sabem parlar d'altra cosa — quan, de sobte, sona el mòbil. És Mireia, que pregunta que per què no som capitans els tres. Com que, si per alguna cosa la coneixem, és pel seu sentit de l'humor i les ganes de timar-me les 24 hores del dia, no me la crec i li seguisc la broma. De fons, escolte a Vicent, que riu i diu que si Mireia tira endavant, ell fins a la fi del món amb ella. Mireia continua insistint, no acepta un "no" com a resposta, i a poc a poc, vaig entenent que potser m'ho diu de veres. "Amb mi no compteu. De cap de classe".

Divendres 3 de novembre:
Ens felicita mig poble per la Capitanía Mora 2024. Resulta que no només era veritat això d'anar junts fins a la fi del món, sinó que, a més, també vaig jo dins del pack. "De cap manera serem sense tu. O els tres o ningú". Iniciem, en aquest moment, una aventura que ens marcarà de per vida, fruit d'una broma de diumenge, que "se'ns en va anar de les mans".

I així, amb una **família unida i indestructible com a bandera**, va començar un any únic, viscut de la mà de la filà La Llana. Set capitans, una sola il·lusió. Un repte majúscul, i molta feina per davant.

Quan ostentem un càrrec així, ens adonem de la **magnitud real que tenen les festes** del nostre poble. És pràcticament impossible transmetre el sentiment a algú que no ho ha viscut, però es que el simple fet d'explicar-ho ja és complicat. Com es fa entendre a algú que, a finals de novembre, que com aquell que diu, no ens ha donat ni temps a recuperar-nos de les Festes passades, inaugurem la Capitania i tenim una filà sencera celebrant-ho, donant-nos suport i vivint-ho com si la Capitania fora de la seua familia? Com s'explica que aquesta "ficció" pot moure a mig poble un dissabte de gener per anar a veure a un il·lusionista fent trucs de màgia per tal de col·laborar en una causa que no és la seua? Com fem entendre que la gent es volca fins al punt d'anar a ajudar-te a organitzar un *tardeo* i de disfrutar-lo com si fora la seua pròpia festa? Com s'explica la il·lusió en la qual la gent t'acompanya i celebra el dia de la Presentació i de la Manifestació de Sant Jaume?

A tota esta màgia, que vam poder anar assaborint, a poc a poc, des dels mesos de novembre fins a juliol, cal sumar també moltes i moltes hores de feina d'allò que qualsevol persona pot imaginar: buscar trages, boatos, carrosses, cavalls, vestits, viatges a Alcoi, complements, maquillatge, etc., etc. No obstant això, nosaltres, més enllà d'hores de feina, també hem tingut **la sort de tindre altres coses**. Coses, que, potser, ja no estan tan a l'abast de la imaginació de qualsevol persona.

En primer lloc, hem tingut la sort de comptar amb un grup d'**"Assessors de Capitania"**, com així vam batejar a aquest equip. Mil gràcies, Juana Mari, Joan Josep i Isa, per haver sigut els motors que van espentar l'Entrà, per haver dedicat el vostre temps a pensar i repensar idees, a acompanyar-nos on ha fet falta, a passar vesprades al voltant d'una taula debatent quin cartell o quina palmera ens faria lluir més, a preocupar-vos de cuidar i valorar cada detall com si es tractara de la vostra capitania l'any anterior. En definitiva, gràcies per haver posat sobre la taula el que hui s'ha convertit en una amistat tan especial.

En segon lloc, tot i ser aquells capitans "que viuen en l'horta", si alguna cosa no ens ha faltat, han sigut cases d'on vindre a ser arreplegats, aplaudits, vestits, i perquè no, també malcriats. Gràcies Merin, Juan Antonio, Pepa, Juaqui, Manolo, Toñi, Ginés, Encarna, Silvia, Reme, Jaume i Agus, per ser la cara visible i la representació real de la cançó ***"Casa meva és casa vostra"***. Per estar presents, tenir-ho tot a punt per a nosaltres, cuidar cada detall — com oblidar les llums adornades amb llunes i palmeres — i per sentir la il·lusió com si fora vostra. Menció a part mereixen també el grup de **"Les Àguiles"**, després del complot muntat per a fer-se amb els trages de La Llana de mig poble, per tal de fer (una miqueta més) felices a les nostres mares el dia del Mig Any. Sou les amigues que qualsevol persona podria desitjar.

Amb tot això, no podem oblidar tampoc el rol de la **Filà La Llana**, que ens ha acompanyat al llarg de tot l'any. Gràcies per acollir-nos en els braços tan oberts, estar tan atents, i, en resum, per haver estat tan a l'altura. Ens emportem una casa i una família festera per a sempre. Evidentment, tampoc podem passar per alt el paper tan essencial que han jugat **els nostres càrrecs**. Senti, Randis, Cato i Sam: gràcies per donar-nos suport i carinyo des del minut 1, per fernos la vida tan fàcil, i sobretot, per estar presents al llarg de tot el recorregut fins al final. No podríem haver tingut a millors persones per a ser "la nostra porta d'entrada" de la Capitania.

Per anar tancant, cal fer una menció molt i molt especial als **nostres amics i amigues**. No hi ha paraules per expressar com d'agraïts ens sentim amb tota la gent que ens ha acompanyat en aquesta aventura. Gràcies per haver fet vostre el nostre viatge. Per compartir les ganes i la il·lusió, estar en cada moment, per formar part i ser el millor boato que podríem haver desitjat, per ser la gent per la qual ens van caure les llàgrimes al acabar la *Entrà*. Ni la traca que va resonar el dia 13 de juliol (com no, cosa vostra havia de ser) arriba a fer el soroll que heu fet vosaltres. Gràcies i mil gràcies. Gràcies Zaida, per ser l'amiga capaç d'ostentar qualsevol càrrec — ja siga cambrera, maquilladora, o fins i tot, Llanera per un dia — per tal

d'estar al meu costat; i gràcies, Edu, per ser aquella persona, no soles disposada a tractar d'entendre *"aquest show que teniu muntat aquí"*, sinò a ser part d'ell i a *"venir a disfressar-se"* amb tanta il·lusió. Gràcies PetitComité & FDC per ser la gent que val la pena tindre al costat, i gràcies Alba per demostrar, una vegada més, que hi ha amics que són familia.

I com no, el millor, sempre per al final. Perquè si d'alguna cosa hem après enguany, és que una aventura com aquesta només es pot viure si tens al costat una **família com la nostra**. *"Mila, els xiquets seran capitans. Feu-vos a la idea que això ho tenim ahí."* Sempre units, disposats, amb un somriure i amb els braços ben oberts. Sempre a l'altura de la "Gran Família Griega", fent honor al nostre lema, *"on va un, anem tots"*. Gràcies iaia i gràcies Pepita, per la vostra energía inesgotable preparant picaetes i pastissets com si s'acabara el món i gràcies iaio, per ser el punt d'humor manxec que tan necessitem. Gràcies, Miguel, per transformar la nostra història en música, perquè *"Sandújar"* sempre ens transportarà a l'any 2024 i serà motiu de posar-nos els pèls de punta. **Gràcies mamà, papà, tio i tia**, per ser i estar incondicionalment, perquè sense vosaltres, res haguera sigut possible. **Perquè hem brillat tres, però tots sabem que sempre hem sigut set**.

I així, octubre va arribar, i com sempre, els quatre dies van passar volant... però dins de nosaltres, continuen vius, presents, i plens de records que ens emportem per a sempre. Gràcies a tota la gent que ens ha acompanyat, per sumar, per compartir i per fer gran, any rere any, allò que ens fa únics. Ja ho vam dir en una ocasió, i no ens cansarem de repetir-ho: **tenim les millors festes, sí, però també tenim la millor gent del món**.

Gràcies una vegada més per haver-ho fet possible.

Som el que celebrem: de Sant Celoni a la kàbila

Eduard

Avui, escriure aquest article crec que és **el millor homenatge** a totes aquelles persones que han volgut compartir amb mi i convidar-me a tastar, un tros de la seva vida i per què no dir-ho, un bocí del seu cor, les festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià.

No vinc de gaire lluny, ni tampoc són tants els quilòmetres que ens separen, un mateix mar banya les nostres costes, una mateixa carretera uneix els nostres pobles i sobretot **una mateixa llengua** ens agermana a parlar, escriure i pensar, com deia el poeta alcoià.

Paral·lelament, també seria d'il·lús no veure que les festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià, no es poden equiparar en cap altra festa que hagi viscut en el territori. Prova d'això, és sentir-ne parlar a les persones que m'envoltaven, com l'emoció els hi eriçava la pell i els hi il·luminava els ulls.

Dit i fet, vestir-me amb les robes típiques de la festa i començar a veure el bullici al carrer era un signe inequívoc que aquell dia que tot el poble espera, ja ha arribat. La immersió a dins de la festivitat era total, vaig començar a posar imatges i sons en directe a tot el que m'havien explicat durant els mesos anteriors. Tothom repetia el mateix "a les 12h a la plaça" i s'enfilava camí cap a la famosa Arrancà, on des de peu de carrer vaig poder copsar l'alegria i l'emotivitat que per tots els festers significaven les notes que ja ressonaven des de dalt del balcó del "Callosa en Festes". A partir d'aquí la rauxa, l'eufòria i la passió unien el poble de forma màgica durant 4 dies.

Certament, si un adjectiu pogués caracteritzar aquells dies d'octubre seria la intensitat amb la qual tot passa. Sense quasi temps per dinar tocava ofrena, els capitans amb els seus vestits pomposos per l'ocasió i la solemnitat quan s'entrava a l'església. El dia deixava pas a la impressionant entrada cristiana, que ja els agradaria a molts venecians que el seu carnaval tingues l'elegància d'aquest moment. Finalment, el dia, lluny d'acabar-se donà

pas al ball cristià i pels més agosarats, a una llarga festa fins a altes hores de la matinada (m'agradaria puntualitzar que encara quedaven 3 nits...).

L'endemà, vaig observar com la festa també és dels més menuts, que també feien gala dels seus millors vestits en una entrada on als seus pares els queia la bava de veure als seus fills. El diumenge, ja anava tot de debò, que si maquillatge, canvi de vestit i entrà mora, aprendre a seguir el pas sense que es notés que no en tenia ni idea, intentar mantenir-se recte i sobretot gaudir d'aquell moment, ja era tot un repte.

Segurament, l'única garantia d'èxit per poder fer bé les coses, és estimant-les i els festers de Callosa d'en Sarrià, la tenen. No hi ha millor manera de celebrar la vida, que ajudant a mantenir una tradició amb una llarga història que uneix a moltíssimes famílies, no hi ha millor manera de fer poble que implicant-se a fer les coses possibles i no hi ha millor manera de transmetre la festa que fent a tothom, vinguin d'on vinguin, part d'aquests meravellosos dies.

Indubtablement, **viure, vol dir, prendre partit.**

És inevitable acabar amb un profund agraïment per totes aquelles persones que m'han acollit en una estona o altra en qualsevol moment de la festa. A tothom que en algun segon ens hem creuat i hem compartit com estàvem, m'han fet més fàcil l'estada o hem rigut tot compartint una beguda. **A la família de la capitania mora**, que ha estat casa, una font d'alegria i sobretot un pou d'aprenentatge constant, a ells que es mereixen tot allò bo que els pugui passar. I sí, **a tu Ivana**, la raó per la qual puc escriure aquestes paraules, demostrant que es possible tirar endavant a base de resiliència, tenacitat i amor, fent-me un afortunat compartint aquest camí plegats.

Tornar a l'octubre, sempre serà sinònim d'alegria, tornar a sentir la música a tota hora, les vestimentes plenes de colors i l'emoció a les cares de la gent, senyal, que un any més, una vella tradició torna a tirar endavant i amb ella, una reivindicació, **som el que celebrem**, d'Alacant a la Provença, res acaba i tot comença. Per molts anys!

Allò que val és la consciència
de no ser res si no s'és poble.
Vicent Andrés Estellés

Salut, festa, cultura i poble!

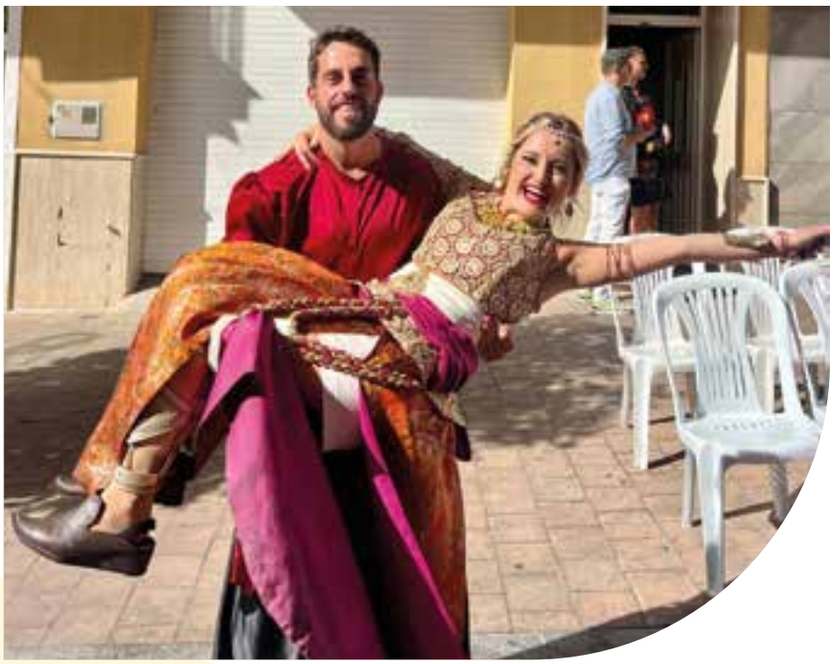

40 anys de Vascos

Coincidint en el 125 aniversari de les festes de moros i cristians, un grup d'amics decidirem emprendre amb una il·lusió especial una aventura paral·lela a la que festejavem amb les nostres filaes; fer una esquadra especial per desfilar en l'entrada cristiana. Aquest any vam llogar un trage de falda groga i de melic a l'aire. La diversió i l'èxit va estar assegurada fins que decidirem des del minut ú formalitzar una esquadra especial per a la resta dels anys veniders. Decidirem fer-nos asturians i l'anècdota radica que els ambaixadors amics que acudiren a Alcoi per la confecció del trage elegiren el de vasco i no el d'asturians convençuts que era d'aquest últim. No va haver cap problema ni motiu de discrepància ni discusió, "ENS FEM VASCOS", per tant, esquadra honorífica ja que esta ha sigut filà en els nostres festes. Eixe caràcter i actitud forma part del ADN dels vascos que es volacitza en la complicitat, espontaneitat, solidaritat i ganes de fer festa per compartir-la amb la resta de festers. Durant aquests anys el dissabte de festes hem fet kabila en diferents llocs, carrer Sant Antoni, Rafael Couchoud, Colón i ara en el carrer Cervantes. Hem participat i desfilat en totes les entrades cristianes amb una esquadra i en algun cas excepcional amb dues, hem compartit i disfrutat de l'espectacle de cavalls i des de fa uns anys amb carrossa. Recordar també, aquells vascos que ja no estan entre nosaltres i han deixat el seu llegat i petjada. Esperem seguir fent festa i compartir-la amb tots els festers i més un any tan entranyable com aquest que celebrem el 40 aniversari. Esteu convidats i us esperem en estes festes. Us desitgem les millors festes a tots.

Un dia de Yellow Party

Fa uns mesos, després que ens feren encarregats dels pirates, ja sabíem Aleix, José, Eugenio i Jordi que aquest any seria un any de molt de treball… i molta diversió! Ens tocava portar la bandera cristiana de la Societat i buscar un banderer, cosa que va ser prou fàcil, perquè Kiko Junior es va oferir amb molt de gust.

Després d'això, ens vam ajuntar uns quants pirates per fer la comissió de la bandera. Pensàvem que seria molt de treball, però al final vam decidir fer el que millor sabem fer: un parell de festes per traure diners i una rifa per vestir-se en festes. Què no sabeu que els qui millor saben fer festa som els Pirates?

Després de l'èxit de la TardeBuena, vam començar a pensar en gran i vam decidir fer una festeta d'estiu al bancal de Sant Roc. Lo típic a l'estiu és fer una White Party, però nosaltres, que tenim l'esperit ben groguet, vam decidir fer una Yellow Party.

Com no? La nostra promo principal va ser l'Instagram, i el nostre èxit, els memes: "el niño corneta", el concert de bandúrria i el gosset de "Jordi Lacost". Però la cosa no es va quedar només en això: vam regalar ulleres grogues i ventalls grocs perquè ningú passara calor, i vam muntar dos photocalls a càrrec dels nostres patrocinadors perquè tot el món tinguera el seu record ben groc del dia.

Per a dinar, vam estar ben fresquets a Casa Marcos, on vam dinar de categoria, i per a sopar, vam fer hamburgueses i entrepans d'embotit, per agafar forces i seguir la festa. Vam tindre moments difícils d'oblidar, com quan

van aparéixer les màscares del gosset Thor… o la tornada inesperada del Pare Nadal de la TardeBuena.

Vam fer bona festa, amb la famosa ruleta ben present per animar encara més el personal. Va ser un dia de molta calor, un dia d'estiu d'aquells que segur tardarem a oblidar: 12 hores *non-stop* de festa, rialles i diversió, on va vindre gent de totes les filaes… i algun guiri que es va colar, com sempre!

L'endemà, a la Junta General de Socis, molta gent ens va donar l'enhorabona per l'organització.

Ara bé, us deixem per ací unes fotos i ja sabeu: guardeu bé la samarreta groga, les ulleres i el ventall, perquè l'any que ve… ja tenim preparada una altra Yellow Party, per a què, per un dia, tots sigueu pirates!

Història d'una filà: Corsàries

Maria Ferrando Samper

Corrien els anys 70 i una colla de xiques amb molta gana de ser festeres i participar en la festa de manera activa,es van posar d'acord per a dur endavant un trage de dona dins de la festa , ja que en aquell moment depenien de la filà d'homes i va ser en l'any 1971 quan es van decidir a fer i dissenyar el trage de corsària. Estes xiques emprenedores van ser Paqui Ferrando Samper, Enri Planells, Clara Doménech, Mª Jesús i Mª Victoria Botella, Carmen Ferrando,Mª Rosa Ponsoda, Paqui Fuster i Mª Dolores Savall Fuster. Entre totes elles van buscar un trage paregut al d'home però que fora més femení. D'ahí la idea de ferse una minifalda de vellut color marró dissenyada per les monges de l'asil, concretament per "Sor Corona" i per a què es vegera més bonica van pensar en brodar-hi lluentons de colorins formant flors . La majoria de faldes es van cosir en casa de Rosa Mari Ponsoda, una de les fundadores de la filà. Al mateix temps també volien unes botes perquè quedara més acord amb el trage però sempre respectant la semblança amb el "traje de corsario". Van comprar botes negres altes i vellut roig que elles mateixa s'havien de cosir en la part superior de la bota. I la camisa decidiren fer-la amb color negre a diferència de la de l'home que era blau fosc, però també li van fer que les puntilles en la camisa de dona foren més amples, així la camisa quedava més femenina i lluia molt més. Tant l' espasa toledana, "cinto" i barret el van deixar igual que el d'home, ja que L'Associació de moros i cristians es exigia una concordança amb el trage d'home. I gràcies a aquestes xiques , tenim una filà de més de cent membres ara mateix…. Mil gràcies per tota la faena feta.

A totes elles com a festeres que són els agradava participar en els actes festers… i com no… en l'" Entrà Cristiana". El primer any que van desfilar va ser en l'any 1971 i van desfilar amb cavall junt a la filà corsaris.

En l'any 1972 va desfilar la primera esquadra de corsàries en l'"Entrà Cristiana", va ser un any esplendorós perquè veiren el seu somni complit després de tota la faena feta. Van ser elles les pioneres en formar una esquadra

de dones i que desfilara en la "entrà cristiana".

Van passar els anys i els patrons de la moda canviaren, i va ser en 1979 quan es va decidir canviar la minifalda per una falda fins als genolls. Van pensar en fer un barco brodat , dissenyat per José Adolfo Montiel l'encarregat de fer l' esbós del barco que encara a dia de hui totes lluïm en les entrades i processons.

En aquell moment es feren dos esbossos, un és el que totes duem, i un altre amb les veles amb lluentons de color rosa molt claret. Per votació es va triar el barco que tenim ara i que encara no ha hagut cap modificació. La modista encarregada de cosir la falda va ser Paquita Sanchis i el barco era brodat en Sant Vicent del Raspeig.

I passaven els anys i cada vegada eren més els "trajes" de corsària que hi havien en els festes i en les entrades. Però sols participaven en les actes festers.

Hem de donar les gràcies a totes aquelles xiques que han fet possible que tinguem la filà que hui en dia tenim, des de les fundadores del 1971 a aquelles que van fer la kàbila en 1987.

MOLTES GRÀCIES A TOTES!

Cavallers del Cid
40 anys fent festa. Crònica de la fundació

Alguns membres fundadors

La Filà Cavallers del Cid és de les Filaes jóvens en la nostra festa. La seua formació està plena d'històries que deuen ser contades perquè tot aquell que és membre o en un futur ho siga, sàpia dels seus inicis.

El motor que la va fer nàixer va ser la il·lusió d'una colla de jóvens que van lluitar, contra mil i un impediments, per fer una nova filada per al poble de Callosa. Esta havia de ser de dones i hòmens on elles tingueren també el dret d'ostentar un càrrec fester i deixar així, per fi, de banda, la desigualtat en què ens movíem. De fet, és la primera filà la qual atorga, a les festes, la primera Banderera i la primera Capitana. Tot un gran orgull!

S'han travessat moments complicats on hi havia risc que la filà deixara d'existir, però sempre s'han superat amb la unió i bon fer, fins a arribar al seu 40 aniversari. Data més que adient per a contar moltes de les anècdotes de la seua Fundació.

1983. Qui? On? Per què?

• La quadrilla del teatre balla les danses per primera vegada. Érem un grup nombrós de jóvens d'entre 13 i 18 anys. Féiem teatre en diversos llocs del poble, Aixarà, Veller, Algar, Cine Espronceda, Saló Parroquial, quasi sempre, a benefici de l'Església i altres fins socials. Per aquells anys, la gent jove del poble s'enjuntava en "quadrilles grans", la majoria eren d'hòmens o de dones, la nostra, com era d'esperar: mixta. Per descomptat, aquests grups tenien nom, el nostre, "la gran família", participàvem en el carnestoltes, les danses, teatre i en la resta d'activitats del poble.

• Ens proposem fer una filà nova cristiana, de xics i xiques, òbviament per poder fer festa tots junts. Pensem en Cristiana, simplement perquè n'hi havien menys al poble i seria més senzill. Estes converses tenen lloc a la Llotja de l'Ajuntament, lloc on passem hores i hores xarrant i menjant pipes. La majoria no pertanyíem a cap filà i veiem la proposta com una iniciativa apassionant.

1984. Ara sí que sí. Iniciem el projecte

Eixe any som Majorals de Danses (altra vegada) però els tres dies. Eren moments de crisi per la festa dels fadrins, la moda de les discoteques deixa buida la plaça i per part de l'Ajuntament ens demanen ser majorals els tres dies.

• Comença la Fundació de la Filà. L'anel de fer una filà nova ens fa decidir de tirar endavant en el projecte.

• Els Almogàvers ens proposen que ens fem el seu trage, nosaltres reflexionem la idea, però la descartem i seguim en la nostra de fer una filà nova. La reunió té lloc a ca Pepita "La de la llum", on preparàvem les funcions de teatre. La quadrilla actuava i passàvem molts dies a sa casa, Pepita ens assajava en la seua cotxera i passàvem les vesprades preparant les funcions.

La intenció és fer una nova Filà d'hòmens i dones, i que aquestes tinguen els mateixos drets i obligacions que les hòmens, cosa novedosa en aquells moments, ja que les dones no ostentaven Capitanies ni Bandera. Ens agrada la temàtica medieval i per tant busquem un trage d'eixes característiques.

• Comencem amb el disseny. Una persona de Callosa ens fa un dibuix, no ens acaba d'agradar i pensem en buscar un indumentarista de trages festers.

• Rosendo Montiel ens posa en contacte amb el dissenyador d'indumentaria festera alcoià Luís Solbes Payá.

• Fem un primer viatge a Alcoi en la furgoneta de Juanito Manera per a parlar amb Solbes. L'home viu en un pis, el seu despatx està ple de dissenys de trages festers, li diem que el volem medieval i ens fa dos dibuixos, un en color roig i negre i l'altre que és l'actual vestit, inspirat en les filaes de Cid que ell havia fet. També ens van portar a un lloc on hi havia trages festers per a veure'ls i pendre decicions.

• Tornem a Callosa i mostrem els dibuixos a la resta, el roig i negre no el volem perquè els colors són els mateixos que la filà Almogàvers i buscàvem alguna cosa diferent a les filaes actuals del poble. Finalment, el verd, és el color guanyador.

• Parlem amb Solbes i li encarreguem fer la versió de dona per al trage del Cid. Ens fa dos dissenys, un amb falda curta i botes altes, en un estil guerrer per al model roig que ens havia fet i d'altre, més cortesà, per a la versió del verd. Ens decantem pel de la falda llarga, que és el que totes i tots coneixem. Per al tocat del cap, el disseny portava un casc amb un vel, que ens el fem, juntament, amb el barret de la ploma. No està en el dibuix, però ens entusiasma per la Entrà.

• Pels dissenys paguem 10.000 pessetes per cadascun d´ells. Estan fets a mà, a color i en paper gros de dibuix, obres d´art que malauradament s´han perdut. Tan sols es conserva a dia de hui una fotocòpia en blanc i negre del disseny d´home. Tot el que sabem d´ells és el que recordem els membres que ens férem el trage eixe primer any. En el disseny original es veu que l'home porta una daga a la cintura que no es va fer i la destral és de menors dimensions.

• Iniciem les reunions per aclarir-ho tot. Les reunions es fan al local que hi ha dalt del Bar Europa. En van ser moltes on s´aclaria poc, però la gana de fer festa cada vegada era més gran. Com a anècdota, dir que en la convocatòria d'una reunió s´advertia que la no-assistència es penalitzava amb 500 pts de monta.

• Eixe any lloguem una casa al carrer València, en festes, com si fora la nostra kàbila, passem els dies de festes allí.

1985. Ja tenim trage... I bandera!

• La Nueva Ola a Alacant és l'encarregada de fer el trage, ens costa unes 45.000 pts, el de dona i 60.000 el d'home, tot complet, a falta de la destral. Per a la primera presa de mesures venen de la Nueva Ola a Callosa i anem tots a casa d'un membre que vivia a la Plaça del Castell. Anem diverses vegades a Alacant perquè ens prenguen mesures i provar-nos. Les mares s'apunten a alguns viatges en el trenet (per si ens posen l'os), teníem entre 15 i 18 anys.

• Quan arrepleguem el trage ens emportem una desil·lusió, el que havíem imaginat en el dibuix no era com

la realitat. La sobrebata ens semblava més curta, les botes també ens pareixen diferents del disseny, potser l'havíem idealitzat i en veure'l, una decepció ens invadeix. La Nueva Ola ens mostra el barret de la ploma per les dones i pensem a fer-lo per la Entrà Cristiana, que era diumenge al matí. Per a la processó semblava més adient el casc amb el vel que estava en el disseny del trage fet per Solbes. A més a més, trobem en un calaix de complements, que tenía la dona en la tenda, el barret de Robin Hood, ens agrada per al trage de jugar i el comprem també. Cal dir que cada vegada que anàvem a la Nueva Ola, li rebolicavem tota la tenda a la dona.

• Per fer la destral vàrem anar a Alcoi vàries vegades, a una fàbrica de metall, per arribar-hi calia anar per un camí de terra, per davall del pont, fins a arribar a una nau que semblava abandonada. Va costar 7.500 pts. pense que el fer la destral més alt degué ser un consell de l'artesà alcoià.

• La bandera de la filà la va brodar una modista de Callosa, Paquita, que la va portar a Alacant perquè la feren a màquina (feta a mà era molt cara). Mitja bandera en verd, la senyera a l´altra part i l'àguila bicèfala al mig. Es va posar en la bandera Filà del Cid, ja que era el nom en els seus inicis. La vàrem pagar entre tots els membres del moment, fent derrames. Ens va costar unes 6000 pts cadascú. No la vàrem poder traure en festes fins l´any 1987, quan per fi, érem filà de ple dret. La bandera es va reformar l'any 2023 per posar el nom actual Cavallers del Cid.

• El llibre de festes de 1987 ens re-

gala un escrit incorrecte (per començar): Filà Caballero del Cid. En el de 1988 (s'arregla un poc) i es llig Filá Caballeros del Cid. És en el llibre de festes de 1991 quan ja podem llegir l´actual nom: Filà Cavallers del Cid.

• El trage de jugar, el fa el sastre de la Costera de la Presó, Sastreria Sellés, ens fem una bata estil cristià, en verd i ornamnets en groc, amb un brodat en negre, de l'àguila bicèfala, la mateixa que apareix al trage de gala. Vàrem tenir una varietat de brodats, hi havia qui la feia la mare, altres una professional, sabates, cadascú el que volguera; per aquells temps no hi havia el control d'ara per ara. Ens fem també una capa de quadres negres i verds (el que es portava en aquells moments per les filaes cristianes). Les dones tenien falda/pantaló i amb butxaques (semblava per a les mares més decorós).

• El problema era que no arribàvem al nombre de membres que l'Associació ens havia demanat per a una nova filà (21 membres, segons els estatuts) havien de ser majors de 16 anys i hòmens, les dones no comptaven per l'Associació. No paràvem de fer llistes i buscar gent, per tal d'arribar al nombre exigit. Férem moltes reunions amb la Junta Directiva, però sense que ens facilitaren massa les coses.

• Com que no hi arribem, eixe any eixim con a esquadra especial juntament amb els Navarros, acompanyant-los en la seua Capitania Cristiana.

• Fem kàbila en una cotxera del carrer Rafael Couchoud. Féiem moltes vegades festa en la kàbila dels Navarros que tenien un "organillo", la teníem a la carretera d'Altea i eren matrimonis majors. Cal dir que ens van tractar fantàsticament els dos any que vàrem compartir banda amb ells.

• La banda va ser La Internacional, gent major dels pobles del voltant, sobretot de Bolulla i tocaven més aïna poc, nosaltres érem jóvens i amb ganes de festa. Recordem que cada vegada que venia una costereta, per xicoteta que fora, deixaven de tocar (i això que el nostre poble és de tot, menys pla).

• Eixe any l'Entrà Cristiana és diumenge al matí. L'últim any que es feia eixe dia. Eixen dues esquadres, una d'hòmens i una altra de dones. Finalment, havíem aconseguit que el trage isquera a l'Entrà, eixa entrà de segur la recordem tots amb il·lusió.

Les primeres esquadres estan compostes per aquests membres:

ESQUADRA DE HOMENS

- Vicente Antonio Berenguer Pérez
- José Adolfo Ferri Guardiola
- Francisco Solbes Mayor
- Pascual Ribes
- Ernest Armada
- Juan Carlos Sellés Benlloc
- Salvador Vercher Devesa
- Antonio Jaime Martínez
- Antonio José Manera Puigcerver
- Gerardo Menaches Solbes

(Cap de Escuadra)
• Federico Vaquer
(Cap de Escuadra)

ESQUADRA DE DONES
• Mari Mar Saval Ferrando
• Nuria Tasa Gregori
• Elizabeth Seguí Seguí
• Fina Espasa Ferrando
• María Jesús Cortés Caba
• Rosa Nieves Ferrando Iglesias
• Francis Cortés Pérez
• Juli Sanblás Punzano
• Isa Seguí Boronat
• Mari Carmen Guardiola Boronat
• Tere Boronat (Cap d'escuadra)

1986. Segon any com a Escuadra Especial

• Eixe any fem kàbila al mateix local, carrer Rafael Couchoud.

• Es fan quatre o cinc trajes nous

• Encara no som filà per no arribar al nombre de membres hòmens majors de 16 anys exigits pels Estatuts de l'Associació.

• Seguim amb els Navarros compartint la banda "la Internacional"

1987. Ja som filà, per fi!

• Aconsseguim ser filà. Com que ens faltaven membres, entre tots paguem les quotes a l'Associació de 4 o 5 persones per a arribar a la quantitat de 21 hòmens majors de 16 anys.

• Fem kàbila a la Carretera de Altea, en el mateix local que tenim ara. Menjàvem dalt i ballavem baix.

• Traem per primera vegada la bandera de la filà. Fins aquell moment la guàrdia i custòdia eren la mare de Pascual Ribes i la mare de Vicente Berenguer, les quals la planxaven i guardàvem amb molta cura, símbol de la nova filà i la il·lusio de totes i tots. A banda, ens havia costat una fortuna.

• La banda que ens toca eixe any és la de Llombai. Com a anècdota dir que havíem de buscar nosaltres lloc per dormir als músics, com diners n'hi havien pocs, lloguem una casa al Castell que no estava en molt bones condicions. Dissabte de festes i la banda es nega a dormir en aquell lloc. Gràcies a Rosalia Galiana, l'àvia d'un membre de la filà, que ens va deixar la seua casa perquè dormiren els músics; vàrem tindre banda aquell any. El mateix dia, els càrrecs buscaven, encara, com a bojos, matalassos per a gitar a aquella gent i és així com es quedaren a fer festa amb nosaltres en el nostre primer any com a Filà.

• Finalment, i després de milers d'esforços, ja érem allò que volíem ser, una filà nova on estar tots junts, hòmens i dones amb els mateixos drets i obligacions.

Cal agraïr la col.laboració en aquesta crónica a Rosa Nieves Ferrando, Vicente Berenguer, Francis Cortés, Maria del Mar Saval, Antonio Manera i altres que han posat en funcionament la seua memòria i tots plegats hem passat ratets recordant bonics moments de les

nostres vides. No tots tenen la sort de poder contar en primera persona que han format part de la Fundació d'una filà del nostre poble. Va ser un camí llarg per a gent jove, però amb un objectiu en comú. Clar exemple de lluita per allò que es vol aconseguir. La filà continua amb la mateixa essència dels seus inicis, gent diversa amb un objectiu en comú "fer festa".

La música de festes en la filà Navarros*

Carles Tasa Berenguer

Una breu presentació

Ja sabem que la música és un esdeveniment cultural que s'evapora el mateix moment d'existir. Sembla que passa de llarg com ho fa una banda de música en la desfilada o com l'efímera vida d'un concert de festes, però pot ser este argument no és tant fràgil quan la música festera apel·la al record, la memòria i la tradició. Està present en tots els actes, perquè la música de festes és un episodi recurrent i ritualitzat que passeja pels carrers del poble com la banda sonora d'una vida compartida, eixa cerimònia que anomenem Moros i Cristians.

L'any 1951, a l'interior del programa de festes, apareixen il·lustracions representatives dels Moros i Cristians: un d'elles esta parella de músics. Reproducció a partir del document original cedit per Gabriel A. Guardiola Sanchis.

Les festes de Callosa inclouen peculiaritats musicals conegudíssimes, però eixe no és el propòsit del present article. L'objectiu és conéixer aquelles composicions creades a l'entorn de la *filà Navarros* des del 1990 fins a l'actualitat. Totes estes, especialment les marxes cristianes, foren destinades a càrrecs festers i components de la *filà*. Estes peces formen part de la nostra història i s'han de reivindicar com una part del patrimoni que ens acompanya, identifica i singularitza.

La idea parteix d'una entrevista realitzada el 2011 a Francisco Calvo Mas (conegut com a Paco *Canterer*, d'ara endavant ens referirem a ell com a Paco Calvo). En aquella agradable conversa examinàrem aspectes relatius a la música del nostre poble, dels quals abordarem alguns, però si hi ha un tema que predominà per damunt de tots fou la vessant compositiva en la música festera. Detenint-nos en este aspecte farem esment a la marxa cristiana *Capitania Navarros 90* de Paco Calvo, creada per a la Capitania Cristiana de la *filà* eixe mateix any, al càrrec de la qual estava Salvador Ferrando Ferrando. Podríem asseverar que esta peça és la segona marxa cristiana realitzada a Callosa[1].

A tot açò cal afegir altres composicions com la marxa cristiana *Rafa Cano* (2012), realitzada pel músic callosí Ximo Guardiola Cano a la capitania del seu cosí. Així com les dues marxes cristianes de Miguel Sanchis Gregori, la primera *Vitute Christiana* que, concebuda per a Gaspar Brell, fou interpretada l'any 2017 quan ostentava el càrrec de Banderer i l'any 2018 com a Capità de la *filà Navarros*. En segon lloc *Excelsus*, en reconeixement al membre de la *filà* Paco Ferrando Blanquer. D'estes tres en parlarem més endavant.

Al capdavall, este article pretén ser un homenatge a dues generacions. D'una banda aquella que representa Paco Calvo, simultàniament a la *filà Navarros* des de l'any 1966 al 1990, amb la preparació de la marxa *Capitania Navarro 90*. D'altra el període que comprenen les darreres tres capitanies d'una *filà* renovada des de l'any 2000.

* Vull agrair a Maite Cano Blanquer l'ajuda inestimable en la revisió i correcció estilística del present text.

1 L'article *Música festera a festers callosins* és un catàleg publicat per Benilde Martínez Gregori l'any 2003 al llibre de festes de l'Associació de Moros i Cristians de Callosa. El motiu de l'escrit és arreplegar no sols la música festera dedicada a *filaes*, institucions o individus, sinó aquella creada per callosins. Paco Calvo està el primer en la llista amb *L'Algar* i *Els de la Llana* de l'any 1982 i 1983 respectivament. A continuació apareix Luis Molina Lillo (correctament Milla) amb el conegut pasdoble *Almogàvers callosins* de 1987, obra escrita pel compositor agoster amb referència explícita a la *filà* de Callosa. Seguidament podem veure *Aznar-Botella* (any 1988), la primera marxa cristiana realitzada a Callosa per José Vicente Asensi. Dos anys després, el 1990, s'estrenen el pasdoble *Callosa en Festes* i la marxa cristiana *Capitania Navarros 90*, d'Asensi i Paco Calvo respectivament.

Capitania Navarros 90. Eixa primera marxa cristiana escrita per Paco Calvo Mas[2]

La música en la festa de Callosa és el tot. Esta frase no la va pronunciar Paco Calvo, sinó que la va manifestar en la conversa a través d'una expressió sincera i gestos pausats. Sí, efectivament la música ho és tot, jo diria que beneficia la salut. La primera música que va escoltar el nostre primer protagonista fou la marxa fúnebre per al soterrament d'un germà de son pare. Amb esta peça tant trista van emergir les emocions reprimides del seu iaio que, esclatant en plors, li afavoriren l'ànima.

Paco Calvo té 70 anys en el moment de l'entrevista i per a ell la banda ha existit sempre[3], perquè son pare, iaio i tios ja eren músics. La seua formació gira al voltant de dues persones: d'una banda està Salvador Fidel Sanchis Guardiola que s'encarrega de la part formativa en llenguatge musical i al qual li declara estima i reconeixement professional; d'altra un tal *Valls*, que es converteix en el mestre d'instrument, però del que no s'especifica més informació. Este últim es trasllada a Caracas l'any 1953 i Paco Calvo aprén, durant anys, de forma autodidacta.

Per eixos anys, concretament el 1958, l'alcoià Amando Blanquer escriu *Aleluya*, una composició precursora de les marxes cristianes. Esta és important no per ser la primera en la història, sinó pel seu impacte en l'evolució de la música festera. L'obra de Blanquer va marcar un punt d'inflexió, proporcionant una identitat musical pròpia al bàndol cristià. Dedicada a la *filà* Bascos d'Alcoi, l'any de la seua alferesia, va permetre a la música festera enriquir-se amb noves composicions i nous compositors. Segons els estudiosos de la música festera, es tracta d'una peça que recorda cànons litúrgics en què les melodies evoquen un cant de lloança i devoció, juntament amb fanfàrries de goig i festa[4]. *Aleluya* es va interpretar a Callosa, per primera vegada, durant l'*Entrà* Cristiana de l'any 2023, mentre la banda Primitiva de Palomar acompanyava l'Ambaixador cristià Miguel Sanchis.

Paco Calvo apareix a la dreta de la imatge mudat amb trage, corbata i la gorra distintiva de la banda. Al seu costat, tres músics més l'acompanyen: Antonio Menaches, José Palacio i Salvador Bou. La foto està presa, aproximadament, cap al 1959 en la Plaça del Convent, just davant l'antiga font. Darrere es poden observar les casetes de la fira.

Fins aleshores, la música festera estava dominada per pasdobles i marxes mores, però *Aleluya* va suposar l'inici d'un nou estil, la marxa cristiana, amb un caràcter més marcial, heroic i solemne, alineat amb l'estètica medievalitzant del bàndol cristià en les festes. Però què ocorre a Callosa?

Segons Paco Calvo, al nostre poble no arriben estes novetats musicals i empraran prou anys a introduir-se en la festa, no obstant això no podem descartar que ja es coneixien. És probable que algun fester sabera de l'existència, però la difusió d'estes obres era lenta, tal vegada per innovadores i costoses d'assimilar en una festa reticent als canvis. Va tardar moltíssims anys, assenyala efusivament Paco Calvo[5].

Les bandes sorgiren com una mena d'agrupacions d'oci musical adreçades a les classes populars i íntimament lligades a les festivitats socials[6]. La majoria de formes musicals que utilitza la festa de moros i cristians en general, i la *filà Navarros* en particular fins al 1990, estan preestablertes per allò que s'estila o que tenim per costum. Les novetats irrompen, o bé per iniciativa de les entitats directives, o bé pel suggeriment dels mateixos festers. L'hegemonia del pasdoble per als actes de carrer era una realitat incontestable, però Paco Calvo destaca

Foto de conjunt de la filà Navarros amb el trage de gala, acompanyats de xiquets i xiquetes vestits. La imatge està captada pel matí a la plaça de l'Ajuntament cap al 1968, aproximadament, doncs podria referir-se a dos moments de la festa: l'antiga Entrà o la Processó del Trasllat què també es celebrava el diumenge pel matí. Fotografia cedida per Lorenzo Soriano Sanchis al qui vull agrair la seua col·laboració.

2 És bo recordar les boniques paraules que dedica Benilde Martínez Gregori a Paco Calvo Mas: "Per damunt de tots el que més obres ens ha dedicat [...] una llarga llista de pasdobles, marxes cristianes, marxes mores i marxes de processó que, cada volta que sonen, ens recordaran l'home bo que les va compondre. Martínez Gregori, Benilde: *Musica festera a festers callosins III*. Revista de festes de Moros i Cristians commemorativa dels 160 anys. Callosa d'en Sarrià, 2020.

3 Malauradament, Paco Calvo ens va deixar el 22 de febrer de 2020.

4 Consultat en https://www.musicamorosycristianos.com/historia-de-la-musica-festera-4a-parte-evolucion-de-la-marcha-cristiana/

5 Juan José Calvo Valls creu que no serà fins la celebració del 125 aniversari de les festes de Callosa quan comença a escoltar-se alguna peça de música diferenciada del repertori tradicional. Este esdeveniment marca un punt d'inflexió, ja que els pobles convidats desfilaren amb les indumentàries pròpies, però també amb músiques distintives, com és el cas de l'emblemàtica marxa *Bequeteros* de Cocentaina o la marxa militar de la Cavalleria Ministerial. No es pot asseverar, però podria haver-hi alguna marxa cristiana, l'*Apostol Poeta* que acompanyava l'esquadra d'Ontinyent.

6 Asensi Silvestre, Elvira: *Música, Mestre! Les bandes valencianes en el tombant del segle XIX*. València, 2013, pàg.98.

la variant del pasdoble *dianer*, un estil més animat, lleuger i alegre que el pasdoble "assegut", també anomenat "fester", que podia adaptar-se bé a les necessitats de les desfilades o *entraes* antigues. Eixa és la cultura musical en la qual s'han nodrit els nostres avantpassats *Navarros*.

Al mateix temps, la música de tarannà popular a la festa de Callosa, aquella que es manifesta en processons, passacarrers o desfilades, requeria d'un tipus de repertori que poc s'assemblava al que s'interpreta als concerts. Estos incloïen l'anomenada música escènica i d'arranjaments, que preparava fins i tot fragments de sarsueles, tal com ens confirma Paco Calvo, però també pasdobles asseguts, retretes, valsos, masurques o polques. La Revetlla de Callosa, per exemple, tenia esta funció i, a més, li donava prestigi a l'agrupació musical que actuava[7].

El que posteriorment serà la forma específica de marxa cristiana no apareix fins a mitjan segle XX, moment en què es comença a buscar un estil musical propi i de caire militar, per tal d'acompanyar les comparses cristianes que necessitaven una estètica diferent i inequívoca respecte de les marxes mores. Estes tenien un caràcter molt més pausat, i estaven influïdes per la corrent *alhambrista*, aquella que evoca sons orientals inspirats en la música àrab-andalusa de Granada. No obstant això, estes marxes primerenques disten molt del que acabaran convertint-se les marxes mores en l'actualitat, però la tipologia ja estava definida. Durant els anys que transcorren del 1966 al 1990, Callosa viu d'esquenes a les marxes, no només cristianes, sinó també mores, perquè la música que acompanyava les filaes mores durant eixos anys, també era el pasdoble.

Al 1982 Paco Calvo va ingressar com a assessor musical a l'Associació de moros i cristians i, per tant, es posaria en contacte amb altres pobles en temes musicals sota el paraigües de la UNDEF, de la qual Callosa era membre fundador. En eixe moment Paco Calvo comprova una nova realitat musical per a la Festa, on les marxes cristianes anaven consolidant-se dins l'acte de l'*Entrà*, concebuda ja com un acte espectacle. Fins i tot va conéixer el mestre José María Ferrero Pastor, el compositor ontinyentí autor de la marxa mora *Chimo* (1964), que en aquell moment era l'assessor de la UNDEF. Es confirma així la necessitat dels experts, aquells que treballen per tal d'enriquir la festa a través de propostes i debats on s'obrien un grapat de possibilitats creatives, però sense perdre l'essència pròpia de cada poble. El mateix Ferrero discrepava, en les sessions de la UNDEF, sobre el paper de les marxes cristianes: *tot no es limita a una marxa cristiana*. Reivindicava així els Pasdobles Dianers com una alternativa viable a les marxes cristianes que estaven en procés d'inevitable expansió.

No es pot condicionar tota l'Entrà a les marxes cristianes, perquè hi ha pasdobles de molta qualitat que s'han d'interpretar i mostrar-los a la gent. Esta afirmació de Paco Calvo es pròpia d'una generació de callosins i callosines per als quals el pasdoble era el repertori musical predominant als desfiles, fins i tot quan s'introdueixen les esquadres en les *entraes* modernes[8]. Durant els deu anys d'assessor musical en l'Associació de moros i cristians, Paco Calvo no va aconseguir incloure les marxes cristianes fins la presidència de Juan José Calvo Valls[9]. Reconeix que fou un període molt enriquidor, musicalment parlant, ja que va trobar en el president d'aleshores un fester amb forta predisposició i molt de gust, la junta més seriosa que ell havia conegut. Durant este període de sis anys es valorava molt la música per a les *entraes* i les bandes passaren a ser nombroses, superant la trentena de músics. Això requeria una nova forma de finançament que la junta d'aleshores havia d'avaluar. La festa estava canviant acceleradament i les desfilades adquirien nou protagonisme, especialment la música. A partir dels anys 60 i 70, molts compositors de la Comunitat Valenciana van començar a escriure marxes cristianes per a les seues festes locals, la qual cosa va provocar l'extens repertori actual. Hui en dia és habitual que moltes *filaes* cristianes s'enorgulleixen de la música que

En un primer pla podem observar a Paco Calvo llegint un text i dirigint-se als assistents, al costat José Vicente Asensi fullejant unes partitures. El motiu d'esta imatge són unes jornades culturals organitzades per l'Associació de Moros i Cristians en l'Aula de Cultura de la CAM situada, aleshores, al carrer Sant Francesc.

7 L'any 1969 és l'últim any que es fa la Revetlla, aquell concert/concurs en el qual participaven les bandes que venien a festes, inclosa la de Callosa. Tenia lloc el dissabte de festes després de sopar a la plaça del Convent. Era el colofó a l'*Arrancà* de les Músiques i és factible pensar que, a partir d'aleshores, s'iniciara un temps per tal suplir la Revetlla amb algun festival de música fins l'aparició i consolidació del Concert de Música Festera que coneixem actualment. Informació consultada en: *Crònica Història de les Festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià*. Revista commemorativa dels 160 anys de festes de Moros i Cristians. Callosa d'en Sarrià, 2020.

8 TASA BERENGUER, Carles, "Dels matxos a les esquadres. Història d'un repte modern"; TASA BERENGUER, Carles (coordinador), 150 anys de Festa. 1860-2010. Callosa d'en Sarrià, Callosa d'en Sarrià, 2010, pp. 173-185.

9 M'agradaria fer un esment especial a Juan José Calvo Valls, la saviesa festera del qual és enorme i sempre clarivident. A més, per ser una persona sempre disposada a parlar i reflexionar sobre la festa, sense barreres ni prejudicis. Este testimoni és fruit de l'entrevista el 9/VII/2025.

reconeixen com a pròpia.

Paco Calvo pretenia planificar musicalment les *entraes* com si fora un certament, tractant així de no repetir la música al llarg del recorregut. Per a tal efecte dissenya una fórmula en la qual els càrrecs festers contribueixen a la selecció de les peces musicals. L'assessor de la junta recomana i suggereix diferents obres distribuïdes al llarg de l'*Entrà*, de manera que aquells que estan asseguts a les cadires no tinguen la sensació d'estar escoltant la mateixa peça. Se li atorga protagonisme a l'espectador, aquell que mira i escolta. En última instància comença un període de canvis en el qual la festa, que esdevé espectacle, obliga a connectar les associacions de moros i cristians amb les bandes de musica, els festers amb la interpretació del nou ritme cristià i les *filaes* amb les marxes amb les quals s'identifiquen[10].

Apostol Poeta fou la primera marxa cristiana que escolta Paco Calvo durant un festival organitzat a Callosa i, encara que no especifica l'any, podem considerar la dècada dels setanta com la més encertada. Des d'aleshores, la demanda de futur era preparar el Concert de Música Festera amb diverses bandes que rivalitzaren entre elles. Una de les bandes participants en l'esmentat festival fou l'agrupació d'Altea la Vella i el seu director, un militar retirat, va triar *Apostol Poeta* per a interpretar-la[11]. Estes experiències reclamen de tots, directives, músics, festers i espectadors, un major compromís per tal de dignificar i perfeccionar la festa.

Capitania Cristiana de 1990. Damunt de la carrossa Salvador Ferrando Ferrando i Carmen Savall Llorens rebent el suport i l'estima de seu poble. Fotografia cedida pel seu net Paco Ferrando Ferrando.

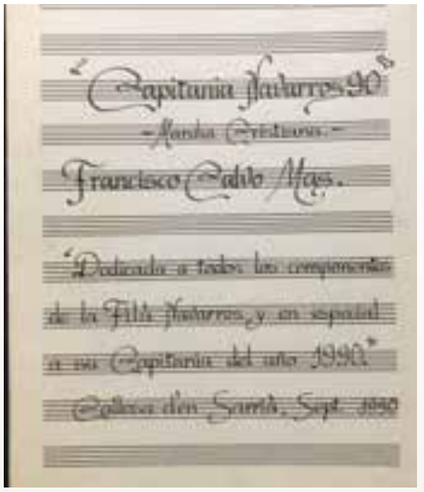

Portada amb dedicatòria manuscrita de la marxa Capitania Navarros 90, de Francisco Calvo Mas. Imatge cedida pel seu fill Paco Calvo Savall.

Apleguem al moment en que s'escriu la marxa *Capitania Navarros 90*, reconeguda pel mateix Paco Calvo com un gest d'amistat cap a Rafael Espasa Palacio (*Virons*)[12]. No és un encàrrec de la *filà*, sinó una peça dedicada a tots els seus components, més bé un detall d'amic a amic per al càrrec de Capità Cristià de l'any 1990. Eixe any la capitania recau en Salvador Ferrando Ferrando[13]. Durant l'entrevista aprofite per comprovar quina pogué ser la font d'inspiració, però el meu convidat no creu amb ella. En realitat no existeix cap estímul que impulse una missió creadora, sinó més bé uns coneixements musicals que, amb l'acompanyament d'experiències personals i referents culturals, fan que s'inicie una faena que et du a un primer fragment de tres compassos, un altre dia s'amplien a sis, així successivament vas creant, afirma. Un altra cosa és la melodia principal, continua Paco Calvo. Esta l'escolta en una pellícula, que no concreta, i sobre ella va treballant. Fins i tot desvetlla un secret inquietant: esta marxa està feta i adaptada per a ser cantada, aprofitant la versatilitat del piano elèctric d'un músic de l'Alfàs que amenitzava els dinars de la *filà Navarros*. La idea era posar-li lletra i poder cantar-la en la *kàbila* quant estaven tots i totes junts fent festa. *Capitania Navarros 90* va ser estrenada en el Concent de Música Festera celebrat el dia 7 d'octubre del 1990 i enregistrada en una gravació posterior de l'any 1998, en col·laboració entre l'Associació de Moros i Cristians i la d'Amics de la Música en el context de celebració de Concurs Nacional de Música Festera. A les festes d'eixe mateix any una esquadra de Navarros, ja molt majors, desfilava després de molts anys al son de *Capitania Navarros 90*, en un homenatge personal a Paco Calvo.

De Tortosa, passant per Algemesí, s'arriba a Callosa. Capitania de Sergio Pérez Berenguer l'any 2006

L'any 2006 Sergio Pérez Berenguer va ser el primer Capità d'una nova generació de *Navarros* decidida a recuperar una *filà* a punt de desaparéixer. De l'eufòria i motivació per la roda de càrrecs s'aprofita el torn de la capitania per exhibir, al llarg del *boato*, un

10 Juan José Calvo Valls explica l'anècdota de quan va haver de desplaçar-se personalment al poble de Canals (comarca de la Costera) per tal de reunir-se amb cinc bandes de pobles veïns. El propòsit era tancar un contracte amb el qual s'incloïen les peces de música que havien de tocar.

11 El títol original d'esta marxa cristiana és *Apostol poeta "Rafael Duyos"*, de José María Ferrero Pastor. Va ser escrita en honor del poeta Rafael Duyos qui havia pregonat les festes d'Ontinyent en dos ocasions. Esta marxa va obtindre el segon premi en el certamen d'Alcoi celebrat el 22 d'octubre del 1978 i és, sens dubte, una de les marxes cristianes més interpretades de la nostra festa.

12 Este havia sigut Banderer i Capità durant els anys 1984 i 1985. Informació consultada en: *Banderers i Capitans cristians.* Revista commemorativa dels 160 anys de festes de Moros i Cristians. Callosa d'en Sarrià, 2020.

13 Salvador Ferrando havia sigut Banderer l'any 1978.

Capitania Cristiana de 2006. Damunt de la carrossa Sergio Pérez Berenguer i Natalia Berenguer López gaudint d'un públic entregat. Fotografia cedida pels Capitans.

repertori musical diversificat i sorprenent. A partir de les capitanies de Sergio Pérez Berenguer (2006), Rafa Cano Flores (2012) i Gaspar Brell Sanchis (2018) assimilem una forma depurada d'entendre la festa, que passa per planificar musicalment les *entraes*. Estes capitanies, dirigides per una comissió, s'encarregaven de supervisar i coordinar tots els aspectes de l'espectacle amb un pressupost viable. No obstant això, és important dipositar la confiança en coneixedors locals i fins i tot redactar materials informatius sobre l'origen i història de la *filà*. L'objectiu és també involucrar els veïns del poble, així com promoure la memòria i inclusió dels veterans en la festa.

Veterans de la filà acompanyen la Capitania de 2006 en l'Arrancà. D'esquerra a dreta: Vicente Bou Espasa, Vicente Tasa Méndez, Salvador Ferrando Ferrando i José Llorens Montiel. Este últim fou president de l'Associació de Moros i cristians durant el període 1972-1973. Així mateix, Francisco Mayor Roig (1974-1975) i Lara Seguí Berenguer (2023-2043). Fotografia cedida per Vicente Tasa Roig.

La nostra *filà* ha prioritzat el rigor de vestits, ambientació, carrosses, coreografies, elements visuals, així com les esquadres i, sobretot la música de banda. Organitzar la música per a una desfilada de Moros i Cristians és una tasca clau, ja que la selecció musical no sols acompanya, sinó que dona caràcter a les esquadres, emoció als protagonistes i coherència al conjunt. És molt important coordinar-se amb les bandes de música, contactar prompte amb estes perquè puguen assajar les peces i assegurar-se que tinguen les partitures correctes. Paco Calvo ja ho havia entés així: la música triomfa si s'evita la repetició de les peces més conegudes, perquè estes condicionen tot l'espectacle. Des de l'aparició de les marxes, la música intenta transmetre heroisme, solemnitat, força i un caràcter èpic. La contemplació d'un acte com l'*Entrà* exigeix un públic seduït i la *filà Navarros* ho ha previst en les capitanies que ha organitzat.

Part del fullet informatiu per al boato de la Capitania Cristiana 2006. Fotografia d'un exemplar cedit per Sergio Pérez Berenguer.

Si bé la Capitania de Sergio Pérez no encomana cap marxa *ex professo* per tancar el seguici, això no lleva mèrit a la voluntat de la *filà* de procurar un repertori visual i musical atractiu. Les peces elegides foren les següents:

La victòria (2001) d'Enrique Alborch Tarrasó, una marxa plena de força i alegria de festa. *L'Ambaixador Cristià* (1982) de Rafael Mullor Grau, dedicada amb posterioritat, el 1988, a la *Filá Navarros* d'Alcoi. *Cavallers de Navarra* (1990) d'Ignacio Sánchez Navarro, marxa Cristiana icònica en les festes de moros i cristians. Composta el 1990 per encàrrec dels Caballeros de Navarra de Caravaca de la Cruz. *Creu Daurà* (2002) de Francisco Valor Llorens, un encàrrec de la *filà Creuats* de Cocentaina per a celebrar el 50 aniversari de la fundació. *Jessica* (2000) de José Rafael Pascual Vilaplana. *Cid* (1995) de Pedro Joaquin Francés Sanjuán, una clara referència al personatge històric Rodrigo Díaz de Vivar, més conegut com "El Cid Campeador". Del mateix autor Francés Sanjuán és la marxa *Gloria* (1993), una peça dedicada originalment a uns membres de la comparsa Cristians de Beneixama, que Sergio Pérez Berenguer va elegir per tal d'acompanyar la carrossa del Capità. Per tancar l'*Entrà* cristiana la marxa *Aragonesos 99*, de Daniel Ferrero Silvage, una peça dedicada a la *filà* Aragonesos d'Alcoi revestida de metall i la percussió amb una melodia de caràcter guerrer. Una peça molt adequada per a la clàssica esquadra de lleopard, emblema de la nostra *filà* i que protagonitza les efemèrides més importants.
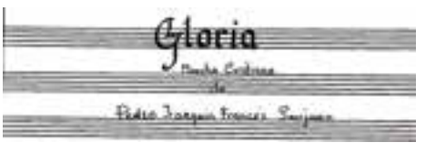
Fragment de la partitura per a la marxa cristiana Glòria (1993) de Pedro Joaquin Francés Sanjuán. Imatge recuperada en: http://www.pedrojoaquinfrances.es/downloads/gloria.pdf

El complement musical al *boato* estigué format per dues propostes més: la primera representada pels *Abanderats* i *la Colla Jove de Dolçainers de Tortosa*, un conjunt tradicional de la ciutat de l'Ebre que recupera l'anomenada Festa del Renaixement amb una indumentària de tonalitats molt semblant a la *filà Navarros*. Sense separar-nos de la mateixa paleta de colors destaquem

Obsequi de la Colla Muixeranga d'Algemesí amb l'actuació durant el Ball del Capità Sergio Pérez a la carretera d'Alcoi.

Abanderats i la Colla Jove de Dolçainers de Tortosa. Com a novetat, este grup va participar en l'Arrancà acompanyant l'eixida del Capità i per la vesprada desfilaren obrint l'últim tram del boato: la carrossa dels veterans, seguida de la dels Capitans i finalment l'esquadra de Lleopards que tancava.

l'actuació de la Muixeranga d'Algemesí, un exemple d'esforç, sacrifici, unió, solidaritat, emoció i sentiment, que no va deixar indiferent a ningú.

Rafa Cano. Una marxa cristiana amb nom propi per a la Capitania de l'any 2012

Eixe mateix any Ximo Guardiola va escriure la marxa cristiana *Rafa Cano* per al seu cosí Rafael Cano Flores. És una peça de caire medieval que es fonamenta en harmonies dels segles XIII i XV, l'època de màxim esplendor del Regne de Navarra. Segons l'autor, la melodia principal està armada i bastida sobre un sistema d'afinació anomena de quintes justes (estables i consonants), base de la posterior música occidental. La marxa conté fragments basats en els Joglars i Trobadors, aquells nobles poetes de l'Edat Mitjana que sabien de música, cantaven
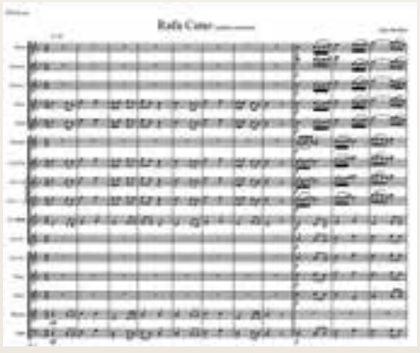
Primera pàgina de la partitura per a la marxa cristiana Rafa Cano, de Ximo Guardiola Cano. Arxiu cedit pel seu autor.

el seu amor impossible a una dama i, a més, escrivien versos per lloar i atacar els reis. Ximo Guardiola posa com a exemples, d'una banda a Guillem d'Aquitània, el noble francés considerat el primer dels trobadors en llengua provençal (variant de l'occità), i d'altra el flamant poeta Ausiàs March, cavaller valencià del segle XV conegut per la destresa literària en llengua catalana. Estes referències culturals han estat emprades, tant en la música d'Owix com en les diferents marxes cristianes que ha compost Ximo.

La marxa *Rafa Cano* és una composició pensada per desfilar amb "aire", insisteix Ximo[14], és a dir, moure's amb lleugeresa i gràcia transmetent l'estil que tant agrada i caracteritza als festers i festeres de Callosa i en particular a la *filà Navarros*. Aquesta marxa va ser estrenar al Concert de Música Festera l'any 2012, però no està enregistrada en cap gravació[15].

Durant la capitania de Rafa Cano, es va constituir una comissió específica encarregada de regularitzar musicalment l'*Entrà* amb una representativa programació de marxes cristianes. La seua missió era acordar i consensuar uns requisits senzills i indispensables: primerament una selecció de peces, majoritàriament de Francisco Valor Llorens, que foren innovadores, vistoses i atractives; d'altra banda un augment considerable de músics per a les bandes (entre 50 i 60) i finalment un reforç de dolçaines i gaites en cadascuna de les agrupacions musicals. D'esta forma tota la *filà* podria participar de l'espectacle a través de la música, especialment les nostres esquadres.

Que les marxes foren de Francisco Valor Llorens[16] no és baladí, ja que és un dels grans exponents de la música festera. Les seues obres integren tant elements tradicionals com innovacions contemporànies i, a més, fusionant melodies enganxoses que evoquen la rellevància històrica de les batalles entre moros i cristians amb ritmes de combat. A més, l'obra de Valor Llorens ha estat fonamental en la formació de

14 Voldria agrair especialment l'amabilitat de Ximo Guardiola Cano, per una inquietud festera enorme i disposat sempre a visitar el passat per tal de treure lliçons al present. A més, per ser una persona sempre disposada a parlar i reflexionar sobre la transversalitat de les coses. El seu testimoni és fruit d'un intercanvi telefònic realitzat el 02/VII/2025.

15 Ximo Guardiola ha escrit altres marxes cristianes com: *El Tro* (2008), encàrrec per al 25é aniversari del Tro. També *Callosa Corsària* (2013), dedicada al Capità Corsario Carlos Prada. Finalment *Pirata i Músic* (2019) obsequi per al Rei Cristià de La Vilajoiosa.

16 Precisament Francisco Valor és, des de l'any 2020, director de la banda de música de Callosa d'en Sarrià.

Capitania Cristiana de 2012. Damunt de la carrossa Rafa Cano Flores gaudint d'un moment inoblidable amb la família. Fotografia cedida pel Capità.

nous músics atrets per un estil que busca emular i evocar emocions a través de la música[17].

Entre les marxes que s'interpretaren al seguici del capità cristià de 2012 foren: *Aralk* (2003), *La Rosa i el Drac* (2004), *Xamarcai* (2005) i *Folixa Asgaya* (2009), les quatre de Francisco Valor Llorens. La primera és un encàrrec de la comparsa Mossàrabs d'Ibi per a fer-li un regal a la Banderera de 2003. *Aralk*, és el nom de la persona a la qual va dedicada, però llegit al revés: Clara. La segona, *La Rosa i el Drac*, dedicada a la favorita de l'Alferes Cristià de la *Filà Tomasines* d'Alcoi de 2004. La tercera, *Xamarcai*, un encàrrec de la Comparsa Mozárabes d'Ibi amb motiu de la seua Capitania 2005. Finalment *Folixa Asgaya*, expressió asturiana que significa "festa en abundància", però també una marxa cristiana encarregada per la *filà* Montañeses de Covadonga de Sant Blai (Alacant). També va participar en el *boato* la marxa per dolçaina i metalls, *La batalla de Sant Hipòlit* (2009) de Xavier Richart Peris.

17 Informació relativa a Francisco Valor Llorens recuperada en https://acordesfesteros.es/valor-llorens-francisco/

Virtute Christiana i *Excelsus*. Dos regals i una filà: el Banderer de 2017 i un reconeixement especial per al 2024

Les obres de Miguel Sanchis Gregori referides a la *filà Navarros*, en realitat són dos regals, com diu ell[18]. El primer treball naix d'un impuls quasi automàtic i sense pensar-ho, sempre arriscat. L'any 2017 Gaspar Brell agafa el càrrec de Banderer de la *filà Navarros* i, des d'eixa responsabilitat, li demana assessorament musical al seu cosí Miguel. Este tenia la comesa de triar una marxa digna del gust i la perseverança de Gaspar, perquè sabem la passió que li posen els dos a imaginar i somniar com seria el moment d'arrancar els timbals on la partitura es fragmenta amb la instrumentació. Miguel Sanchis, que en sap molt de música festera, no tria qualsevol marxa, selecciona dos monuments a la Festa. D'una costat *Barranc del Sinc*, obra del compositor alcoià Rafael Mullor Grau creada l'any 1985 i dedicada als seus pares amb motiu de les noces de plata. D'altre *Tino Herrera*, la tercera marxa cristiana escrita pel mestre Amando Blanquer l'any1995 a petició de la filà Cids d'Alcoi en memòria del fester Agustín Herrera "Tino".

De cop i volta, i després d'una enèrgica i estimulant resposta, Miguel va tenir el coratge d'escriure ell mateix una marxa. Estava en l'ai al cor, atemorit per la primera experiència compositiva. Necessitava una base rítmica sòlida que emergira de la novetat, perquè *Virtute Christiana* no és una marxa d'estil clàssic i definit, no està basada en cap compositor ni peça concreta,

18 M'agradaria fer un esment especial a Miguel Sanchis Gregori, amb una actitud festera enorme i disposat sempre a mirar el passat de la festa per millorar present i futur. A més, per ser una persona sempre disposada a parlar i reflexionar sobre la festa. El seu testimoni és fruit d'una entrevista realitzada el 26/VI/2025.

Capitania Cristiana de 2018. Damunt de la carrossa Gaspar Brell Sanchis i la seua germana Patricia disfrutant d'un moment inesborrable, tal com ho havien planejat. Fotografia cedida pels Capitans.

Miguel Sanchis Gregori

Virtute Christiana

(El poder del cristià)

Marxa dedicada a Gaspar Brell, Banderer Cristià 2017

Primera pàgina de la partitura per a la marxa cristiana Virtute Christiana, de Miguel Sanchis Gregori i amb dedicatòria inclosa. Arxiu cedit pel seu autor.

sinó en totes al mateix temps, és com llançar-se a un buit ple de coixins. La partitura també requeria el fil conductor d'una melodia principal per dotar emoció al conjunt, tot i que esta aparegué en el lloc més inesperat: entonada mentre conduïa per gravar-la després al mòbil. Este obsequi tant especial per a Miguel estava condicionat a un requisit: *si no t'agrada no cal que l'empres en l'Entrà*, però l'espontània complaença de Gaspar va fer la resta, la il·lusió d'un fester de la *filà Navarros* al qual li havien dedicat una marxa l'any de la Bandera. Tot i això, Gaspar volia tancar el cercle i postular-se com a Capità del bàndol cristià en representació de la *filà* per al 2018. En qualsevol cas Miguel, que havia fet una versió de *Virtute Christiana* per a la colla de dolçainers El Pinyol, es compromet a reforçar l'obra original per a la Capitania, amb una banda de gaites i preparar estes perquè conti-

nuaren sonant en els intervals de timbals i percussió. Un experiment que, segons Miguel, s'adequava molt bé a les preferències de Gaspar, que eren també les de la *filà*, ja que este acostumava a compartir-les.

Com sabem, a les marxes cristianes predomina un ritme més ràpid, marcat i enèrgic, amb melodies inspirades en himnes militars, música simfònica i forta presència de metalls. La majoria de marxes evoquen passatges heroics i vibrants, rememorant així escenes de grandesa, valentia i lluita. En definitiva d'avançada, conquesta i celebració del triomf cristià. *Virtute Christiana* s'integra així en la carrossa del Capità així com a l'esquadra de lleopards, i representa, segons l'autor, la part èpica del poder i la virtut del soldat i cabdill que arenga les tropes.

Per això el *boato* de la Capitania de Gaspar també es programa al detall i estes són les marxes seleccionades: *Creu Daurà* (2002) del compositor contestà Francisco Valor Llorens; *Als Xacals* (2002), de Jaume Blai Santonja Espinós, dedicada a l'Esquadra Xacals de la *filà* Maseros de Muro i escrita per a dolçaines, metalls i percussió; *Mai-Sabel* (2010), també de Francisco Valor Llorens i dedicada a un component de la *filà* Cavalleria Ministerial de Cocentaina; *Tabal i Saragüells* (2003), de Mario Roig Vila i dedicada a Vicent Belda, amic de l'autor, músic i component de la *filà* Maseros d'Albaida; *Antebellum* (2011), traduïda com "abans de la guerra" per l'autor Francisco Valor Llorens i dedicada a l'abanderat i ambaixador de la Comparsa Fontanos d'Ontinyent; finalment *Caballeros de Navarra* (1990) d'Ignacio Sánchez Navarro. Com a fet remarcable, cal senyalar que la marxa *Antebellum*, anteriorment referida, fou conduïda i comandada per una esquadra de xiques incorporades a la *filà Navarros* l'any 2013.

El segon treball de Miguel Sanchis és diferent. *Excelsus* és un obra més definida i genuïna, perquè contribueix a la seua gestació no sols de l'experiència com a President de l'Associació, sinó també la composició d'alguna marxa més als muscles, però sobretot la lliçó com a ambaixador cristià l'any 2023 al costat de Paco Ferrando Blanquer, al qual va dedicada la peça. Este acompanya Miguel durant els intensos assajos en els quals la Invocació protagonitza les vesprades d'estiu. Els primers temptejos amb la Súplica foren difícils, perquè el text intimidava i acovardia. El personatge es resistia, principalment, en les parts més emotives de la Invocació i un se n'adona que tota l'ambaixada gira al voltant d'este fragment. Hi ha un tros que paralitza tota la plaça i aprofita d'inspiració per al títol de la marxa: *Excelsa Virgen del eterno Madre*.

A diferència de *Virtute Christiana*, en *Excelsus* hi ha darrere un bagatge musical de referència com per exemple: *Bonus Cristianus* (1966), de José María Ferrero Pastor; *Zoraidamir* (1969) i *Gentileza 72* (1972, per a la *Filà Gentils* de Cocentaina), de José Pérez Vilaplana, així també *Als Cristians* (1975), del compositor José M. Valls Satorres. Totes estes són marxes molt enèrgiques i alcoianes, eixes que tant li agraden a Paco Ferrando i que formen part de la idiosincràsia de la *filà Navarros*. Miguel agafa detalls i matisos que després incorpora a la melodia principal, reconeguda a l'Himne de la Mare de Déu[19] i que representa una al·lusió d'agraïment a la Patrona del poble. *Excelsus* s'inicia com una idea prevista, però sense forma encara, una sorpresa d'agraïment a Paco Ferrando en la Missa gràcia de 2023[20]. Una vegada enllestida, l'obra s'estrena al concert de música festera de l'any 2024 i s'interpretarà eixe mateix any a la vora de l'esquadra de lleopard, ensenya de la filà.

Imatge per al record, en acabar el recorregut de l'Entrà, de les navarrès que participaren en la primera Capitania Cristiana de 2018, encara que estes s'incorporaren a la filà l'any 2013 i estigueren actives tots eixos anys. D'esquerra a dreta: Lara Seguí Berenguer, Sheila Abad Granda, Noelia Bardisa Menaches i Aina Alcalde Saval. Fotografia cedida per Noelia Bardisa.

Primera pàgina de la partitura per a la marxa cristiana Excelsus, de Miguel Sanchis Gregori. Es pot observa un emotiva dedicatòria il·lustrada amb els elements visuals que identifiquen la peça i al seu destinatari. Arxiu cedit pel seu autor.

19 L'himne fou creat amb motiu de la Coronació Pontifícia de la Santíssima Verge de les Injúries l'any 1954. Música de Guzmán Cuquerella (*presbítero*) i lletra de José María Juán García (*mestre en Gay Saber*).

20 Miguel Sanchis Gregori ha escrit dos marxes cristianes més: *Cross Bellator* (2019), dedicada al Banderer cristià de la *filà* Creuats d'Altea i *Torna la festa* (2021), una fanfàrria de dolçaines obsequi per al poble de Callosa.

Epíleg

Voldria acomiadar-me amb un detall de l'entrevista en la que hem començat, una simple frase que pronuncia Paco Calvo en un moment determinat: *Les cançons populars es transmetien a través dels mestres d'escola*. En aparença aïllada del conjunt, esta sentència ens interpel·la a pensar amb diferents nivells: en primer lloc saber com s'han expressat, culturalment, els nostres avantpassats; al mateix temps veure com actuem i participem en el present i, finalment plantejar com anunciem el nostre llegat a les generacions futures.

Per contextualitzar esta expressió hem d'ubicar-la en el punt de la conversa en què Paco Calvo parla del record d'aquelles notes, instruments, melodies i cançons que ell escoltava de menut i adolescent. En qualsevol cas, reconeix la responsabilitat dels mestres en la salut de les societats, perquè estos han estat considerats els custodis de la tradició, també la musical.

Els mestres han sigut històricament figures clau en la transmissió del saber dins de les societats i la festa és una part important. El seu rol va molt més allà de la simple transmissió de continguts acadèmics, són intermediaris entre les diferents generacions. Portadors de valors i constructors d'identitat col·lectiva a partir d'allò que millor saben fer: mostrar, revelar, evidenciar, descobrir. A través de la llengua, la literatura, la ciència, l'art, la història i, per descomptat, les tradicions, els mestres ajuden a preservar la identitat cultural d'una comunitat. A les seues mans està no sols el futur individual d'uns alumnes, sinó també la continuïtat i transformació de societats amb l'impuls de la cultura. Estos principis són els que haurien d'emprar les nostres entitats per tal de salvaguardar el patrimoni i el llegat de la Festa.

La *filà Navarros* reviu i reivindica sovint la seua memòria, què passa habitualment per l'antic vestit de lleopard, amb serrells blaus o daurats, tant se val, cinto, capa, casc i armes. Eixa túnica que fascina i de vegades enlluerna, eixa tela que regolfa el rastre del temps. Eixa presència ancestral què recorda els tapissos antics dels edificis històrics. Des d'este enfocament, el vestit de lleopard podria entendre's com la petjada simbòlica de la *filà*, aquella que és manifesta com una memòria viva, no sols del passat, sinó també fonament del present i futur de la festa.

És la guàrdia pretoriana de les capitanies de la filà Navarros.

Subjecta'm el cubata.
10 anys vestint la festa

Lara Seguí Berenguer

Escric estes línies complint una promesa feta fa deu anys. Tal volta he tardat massa en fer-la complir, però ha estat en el meu cap durant tot aquestos anys i ara, per fi, sent que és el moment.

És irònic el pensar com va començar tot. Com sempre, per a les persones que em coneixen ja no veuen estrany el fet, tot va ser per un impuls visceral i poc meditat. Tal vegada eixa forma de viure ha sigut la causa de tantes desventures com alegries. Però mai haguera pensat, que aquell SÍ, JO HO FAIG! (un subjecta el cubata en majúscules) seria la gran conseqüència del que hem dedique hui en día.

Esta història comença en un març del 2015, en un moment d'incertesa sobre el futur i amb una mirada pesimista cap aquest. Eixe any la capitania estava ostentada per la Filà Almogàvars i el seu capità era Juanvi (allà on estigues, moltes gràcies per tot). Els meus pares eren els guies i consellers de Juanvi i junts tots els caps de setmana buscaven tot allò que era necessari per al *boato* i sobretot el vestuari de la capitania.

Sempre he tingut afinitat per el dibuix, era la única cosa que tenía clara per al meu futur, per a mi era necessari que el meu camí anara per aquesta ruta. Però no volia fer la carrera de Belles Arts, així que em sentia molt perduda.

Juanvi m'havia vist en varies ocasions dibuixant a ma casa i entre ell i els meus pares em van proposar fer el disseny dels trages per a què després els cosiren en La Cruzada de Villena.

Dos segons després de haver dit que sí, vaig pensar, "què he fet? quina pressió estic buscant-me?". Però la meua paraula estava donada, no hi havia volta de fulla.

Les primeres setmanes van estar dedicades a la investigació de vestuari, buscant imatges i inspiració de pel·lícules i sèries televisives que representaven l'època.

També em vaig interessar per la història de Bernat de Sarrià, noble i militar que va acompanyar a Jaume I en la reconquesta i en les campanyes Sicilianes. Va ser un home de molta rellevància històrica medieval i el rei Jaume I li otorgà ser el Senyor de la Vila de Callosa que va adoptar el d'En Sarrià del seu nom. Aquest home es mereix un article sols per a ell, ja que com un mestre en digué una vegada: "Si Bernat forà americà ja tindria diverses pel·lícules inspirades en la seva vida, però ara sols coneixem el seu nom i molt poca gent s'interessa per la seva vida"

Gràcies a aquesta investigació, vaig resoldre un dubte que tenia de molt petita i ningú havia sabut contestar mai: perquè l'escut del meu poble té cinc petxines si no tenim costa? La resposta és que les petxines son a l'escut heràldic de la casa Sarrià, o siga el símbol que identifica un llinatge familiar. Ès interessant, ja que mostra la nostra història com a poble.

Estareu pensant, perquè ésta dona està donant-nos esta monserga sobre escuts i petxines?

Bàsicament és perquè el primer disseny que vaig fer en la meva vida va ser inspirat en aquest home. Tenia un gran brodat d'una heràldica amb una petxina representant a Bernat Sarrià, amb els colors de la Filà Almogàvars.

El vestuari consistía en una bata blanca a dos pales que s'obria pels laterals amb brocats. En la pala frontal estava el brodat de l'escut heràldic de

Sarrià, mentre el pit estava recobert per una corassa de metall brunyit amb diferents decoracions. La capa, a manera de jupetí, era negra i novament l'escut, grans dimensions, estava brodat. Recobria la part del coll un mocador o fular color roig.

El vestit femení (que el va lluir Maria) era un vestit blanc i brocat amb brodats en daurat i roig. La capa jupetí negra, tancava amb un fermall de l'águila bicèfala (símbol de la Filà Almogàvars) que també duia un penjoll enjoiat acabat amb una creu. Novament l'escut apareix en la capa i el mocador roig l'emmarca.

Per al segon vestit vam voler fer una xicoteta referencia a la vestimenta antiga de la Filà Almogàvars i ho vam fer mitjançant els colors. Els trages d'aquesta filà tenen molta història, ja que han canviat moltes vegades, (si vols saber més et convide a llegir l'escrit de la Filà Almogàvars del Llibre de Festes de l'any 2024, que just tracta d'aquest tema).

La vestimenta antiga era color ocre o mostassa, com preferisques dir-ho i aquesta va ser la base del sofregit per a la segona tanda.

El vestuari estava format per dues bates, una amb un teixit simulant una

cota de malla amb acabament escalonat, de merlets o de castellet, de dos pales, amb una cinta de cuir i xapes daurades. L'altra bata que se situa per davall de la primera era de quatre pales i representava la quatribarrada amb les franges roges i grogues. El cinturó tenia un disseny amb la impressió de ser doble, amb decoració de xapes daurades i l'escut de la filà, amb franges roges de vellut. La cuirassa era de cuir amb decoracions daurades i amb els escuts heràldics dels cognoms del capità. Dos muscleres daurades i guantelets. La capa del color ocre ribetejada de pèl gris, amb un penjoll de la mateixa pell subjectada pels muscles i amb una gran àguila bicéfala brodada.

El vestit femení era un dos peces. La part del cos que s'estenia per la part davantera amb unes mànigues grans molt medievals, eren d'un brocat de color vainilla amb un folrre ocre i passamaneria daurada, igual que l'escot, que era del vellut ocre de la falda amb cua que es veia per davall, rematada amb una passamaneria grisa. El cinturó tenía al centre l'àguila bicèfala i novament el penjoll era enjoia't i acabat en una creu. Per darrere, el cos estava estilitzat per dos pales que s'obrien i es veia la falda amb cua on estava brodada la mateixa àguila bicèfala gris.

L'octubre de 2015 van veure la llum al poble de Callosa, però mesos abans, moltes visites a Villena, proves, decisions de teixits, d'afegir o llevar, supervisar tota la feina dels cuirs, metalls i joies, va ser una aventura en sí, compartida amb tots aquells que van estar implicats.

Vaig viure en un núvol durant aquells quatre dies de festes. Vaig ser conscient que reialment el meu camí era aquell, malgrat que havia entrat a estudiar il·lustració a l'Escola d'Art d'Alcoi. Vaig ser conscient del meu error al sentir com els projectes que realitzava no em feien sentir el que vaig experimentar amb els vestits de Juanvi i Maria. Dos anys va durar la tortura, fins que vaig acabar aquells estudis, i sense pensar més vaig ingressar a la carrera de Disseny de Moda en la mateixa escola d'art.

Mentre seguía estudiant, vaig realitzar més feines per al meu poble. El 2017, Maite, recomanada per Juanvi, em va buscar per a dissenyar un trage per a ella, la primera bandera de la Filà Pirates Tro. Novament, "subjecta'm el cubata".

Maite tenia clar que volia un vestit de la línea pirata i elegant.

El seu vestuari estava dividit en tres peces. El cosset del tipus corset de color roig, amb uns pantalons negres ajustats, a l'estil del Tro i una casaca llarga amb vol de brocat roig i daurat. El coll i els punys eren d'un vellut negre, el acabament amb una passamaneria daurada. Botes roges, cinturó

negre amb decoració metàl·lica, musclera de calavera daurada amb cadenes i un barret pirata de vellut negre, amb una cinta del teixit de la casaca, plomes roges i agafat d'una ala amb un fermall de calavera i tíbies.

Novament el disseny va ser confeccionat a Villena, en La Cruzada. Per cert, una curiositat es que la marxa cristiana que tant agrada *La Cruzada*, de Francisco José García García, està dedicada a Pepe Caracoles propietari de l'empresa de vestuari anomenada.

Pepe és un amic de la familia, m'ha vist créixer i, com he dit abans, va dur a terme els meus primers dissenys, els quals es va quedar per a futurs lloguers. No sé si és conscient de la peça fonamental que ha sigut per al meu creixement professional, tant ell com tot el seu equip. Encara li demane consell cada vegada que vaig a Expofiesta i crec que tremola cada volta que li duc clients.

Després d'uns anys de relativa calma, mentre continuava amb els meus estudis de disseny, van aparèixer noves oportunitats. Oportunitats que es van tindre que pausar per un esdeveniment mundial que va paralitzar tota la humanitat.

Subjecta'm el cubata per tres.

Per una part, un grup d'Almogàvars, en el que estava mon pare, volien fer una esquadra honorífica mora.

La diferència de les esquadres històriques, com el Contrabando, la Llandeta, que per cert enguany tenen el centenari, els Vascos, Asturians i Capeta, amb les honorífiques, Aragonesos i Tuaregs, és que les primeres com el seu nom indica van pertànyer a la història de les festes dels nostre poble, mantenen el trage clàssic que tenien aquelles filaes que van desaparèixer i que algunes persones han

mantingut present, heretant els trages i lluint-los en les entrades, mentre que les honorífiques son trages que no formen part de la història de les festes del nostre poble però que un grup de festers han volgut afegir-los a les nostres festes. Siga com siga, el primers tenen la oportunitat de resurgir de nou i els segons de formalitzar-se en un futur com una filà si consegueixen suficient gent i si aquesta és la seua intenció.

La història de la creació del trage dels Tuaregs de Callosa és una odisea en sí mateixa, què va començar en rellevar peces d'un antic trage retirat i va acabar fent-se completament nou. La tribu Tuareg és nómada i desèrtica, per aquest motiu el vestuari tenia que ser senzill però a la vegada elegant. Els colors típics d'aquesta ètnia és el negre i el blau anyil, també conegut com blau indi, que van estar presents en la ideació. Una data curiosa és que els Tuaregs tenen escriptura propia i que és un símbol propi, però al ser molt diferent al que tenim associats a la cultura àrab vam decidir que era millor seguir per la línea coneguda.

El vestuari consisteix en un turbant sense cap ornamentació simulant al autèntic turbat Tuareg. Una capa jupetí amb unes mànigues caigudes color anyil i ribetejada amb una passamaneria platejada. La camisa, per donar un toc de llum, és blanca i d'un teixit conegut com "pell d'àngel", lleuger, brillant i suau. La faixa és l'element ornamentat, amb un teixit brocat blau i platejat. El pantaló bombatxo i negre. Les botes de mitja canya d'estil "moro" amb les puntes alçades i color anyil també.

Aquest va ser el primer trage que no sols va ser dissenyat per mi, si no que també va ser confeccionat un a un.

El trage de prova i error era el de mon pare. Amb el model a casa era més fàcil fer proves per veure com quedava, afegia, llevava, canviava… Finalment va sorgir el trage que des que van retornar les festes després de la pandemia ha desfilat en l'Entrada mora tots els anys sense falta. Malauradament mon pare només el va poder lluir en una entrada, la primera, i com a trage de jugar el diumenge de festes de fa dos anys. Ara sóc jo qui porta el trage d'ell els diumenges, ja que sent com si el tinguera a prop de mi. Els dos vam estar molt units durant tot el procés, aprenent a usar les màquines de costura per ajudar-me. Mai oblidaré la il·lusió que tenia cada vegada que venia al taller a tirar-me una maneta.

Gràcies Tuaregs per donar-me aquestes vivències amb ell.

Per una altra banda Saray va ser la banderera del 2020 de la filà Filbusters, però tots coneixem què va passar… Va haver que ser la Banderera 2022. Ella em va demanar que li fera un trage còmode, ja que els altres trages que lluiria eren carregats.

El vestuari estava inspirat en els bucaners i per tant lluïa una brusa brocada amb les punys simulant un volant. Un cosset interior de color blau petroli, un nom tan estrany que des d'aquell moment Saray cada vegada que em véu em diu "azul petróleo", aquesta té una decoració daurada sols visible en el moment en el qual es lleva la casaca curta de tafetà marró amb entramat més clar simulant coralls. El coll està folrat de raso marró axocolatat amb una brillantor que dona molta llum al rostre. Els tancament eren fermalls cosits i la peça estava ribetejada de una passamaneria daurada. Per últim la faixa groga de crepé recordant al cortinatge que té el trage de gala femení dels Filibusters.

Aquest també va ser cosit per la meua mà a la vegada que els Tuaregs. Quants cubates duc ja?

Aquell any va ser un any amb molts projectes i, com no, un amb el qual més il·lusió vaig tindre va ser el de dissenyar els trages de la meua cosina Eva, primera dona en ostentar la bandera del bàndol moro, de la filà Beduïnes.

Esta història realment és de les més boniques i sentides per a mí.

Tot comença en el dinar de càrrecs de la Missa Gràcia del 2019. Tant la meua cosina com jo (en el meu cas de rebot) vam ser càrrecs aquell any i vam gaudir de la festa. En eixe moment jo ja sabia que Saray sería bandera l'any vinent i que tindria faena, per això quan la meua cosina es va apropar a mi i em digué: "Lara, preparat que l'any que ve tens faena". Li vaig contestar que sí, que ja ho sabia. La meua cosina em va mirar i em digué, "no, no ho saps". Amb una mirada vaig tindre prou, ella encara no li havia dit a ningú que seria la bandera, acabava de decidir-ho en aquell mateix moment. Ens abraçàrem, botàrem tan il·lusionades que la gent del voltant van començar a sumar 2+2 i de seguida es va estendre la notícia, i que tots van celebrar.

A la setmana següent ja tenia dos dissenys per a ella, i amb una carpeta davall del braç, vam anar amb els meus pares, que van ser les seves guies per a tot, i algunes amigues de la comissió de Bandera a Expofiesta buscant algú que vulguera cosir els vestits d'ella, docs jo encara estava estudiant i no em sentia prou preparada.

Encara em recorde, com si fora ahir, amb la carpeta (que no era menuda) veient els diferents estands i com totes les dones del grup es van quedar enamorades d'uns maniquís masculins que realment eren molt però que molt cridaners i atractius. En eixe moment de l'interior del estand va eixir un home que al veurem la carpeta em va preguntar: "Qué dus ahí? Carrosses?" Vaig dir-li que no, que eren trages. Em va preguntar si podia veure'ls i li vaig respondre que havia de demanar-li permís a Eva, ja que eren d'ella. La meua cosina va donar el seu consentiment, així que vam entrar al estand per tindre privacitat i li vaig mostrar els meus dissenys, només a ell, a Eva, i als meus pares.

Mai oblidaré les paraules d'aquell home, valorant el meu treball, donant-me consells i sorprenent-se de que encara fora estudiant. Li va dir a la meua cosina "Jo vull fer-te aquestos dissenys".

En eixe moment vam saber qui era ell, Paco Galipienso, el dissenyador de vestuari, tant de Moros i Cristians com per a teatre, de la Vila Joiosa. Un dissenyador molt conegut i valorat en aquest món. Ell va cosir els meus dissenys per a la meua cosina Eva.

El primer trage, que va lluir el día de l'Arrancà és el que vam batejar com a "trage verd". Aquest, com el seu nom indica, és verd. Consisteix en un cos roig de teixits brocats en daurat, uns pantalons bombatxos verds, també

d'un teixit brocat monocolor però amb brillantor als fils i un jupetí del matèix teixit del pantaló, de mànigues llargues i acampanades, igual que una caputxa al darrere i una cua. Per dins estava folrat de roig i tot ribetejat en una passamaneria grossa i bonica de color daurat. La faixa estava decorada amb un patró simulant una gelosia molt utilitzada en l'arquitectura àrab.

El trage de l'Entrà mora era d'estil caftan. Un vestit d'una sola peça que simulava tindre una blusa blanca de manigues abullonades, mentre el vestit, batejat com el "trage roig", encara que és més bé granat, abraça el pits per baix i té unes mànigues llargues caigudes amb decoracions daurades. La falda-capa, amb un voo impressionant, era més curta per la part davantera per a mostrar els pantalons de randa daurada, mentre que al voltant, diferents brodats daurats remarquen el baix. La faixa daurada marca la cintura i dona èmfasi a la figura femenina.

Si eres de Callosa saps que aquells són els colors de les Beduïnes, verd, roig, blanc i daurat, encara que el negre té molta presència també.

Eva tenia clar que no volia plomes i tampoc turbants. Volia que fora el teixit el que ho diguera tot. Ser ella qui duguera el trage i no al revés

Per circumstàncies de la vida, vaig estar dos anys estancada en el meu projecte final de carrera, ja que els mestres no em deixàren fer vestuari de Moros i Cristians, que era allò en què realment volia enfocar-me en el meu futur. Durant aquest temps vaig tindre l'oportunitat de fer les meves pràctiques a Madrid, en Peris Costumes, una empresa dedicada al vestuari per a pel·lícules i sèries famoses. Van ser dos mesos meravellosos, en els quals vaig conèixer gent molt bona que guarde en el meu cor. El projecte en el qual estva col·laborant i que més impresionada em va deixar van ser les armadures, fetes de cuir i totalment a mà, de l'exèrcit "Targaryan" de la sèrie *La casa del Draganón*, preqüel·la de la coneguda serie d'HBO *Juego de Tronos*.

Com he dit al principi d'aquest escrit, en ocasions sóc una persona molt impulsiva i moltes vegades em tire a la piscina sense mirar, tan sols per passió i així va ser com em vaig presentar a la presidéncia de les nostres festes i durant dos anys, amb el meu equip, vam fer possible que les nostres estimades festes perduraren fins que Natalia va agafar la batuta.

Això si que va ser un sujecta'm el cubata de dimensions astronòmiques…

L'últim any de presidència va ser el més difícil de la meva vida, afrontant la pèrdua de la persona que més em va donar suport en aquesta aventura, aplanant-me el camí i ajudant-me a créixer. Almenys va partir sabent que jo realitzaria el disseny i confeccionaria el trage femení de la seva filà, els Almogàvars.

No diré mentides, va ser dificil i durant el procés em vaig plantejar rendirme i amagar-me en un forat i no tornar a eixir. Tinc que donar gràcies a totes aquelles persones que sent conscients o sense saber-ho no em van permetre de caure, que em van donar la seva mà, ajuda i amor. No tindré mai de la vida prou paraules d'agraïment, però vos tinc en el meu cor gravats a foc.

Un any de capitania Almogàvar novament, havíem tancat un cercle des de l'inici.

Rosabel, la capitana, em demanà un vestit per a la Manifestació de Sant Jaume, ja que volíem que el nou trage femení fóra una sorpresa per a festes. Un trage de cristiana senyorial, que consistia en un vestit interior blanc amb brodats de flors a l'escot rodó i un baix amb molt de vol, Les mànigues eren abullonades de gassa, ajustades amb uns braçalets de tela

brocada i decoració de passamaneria daurada, la mànega era àmpla i s'arreplegava als braçalets amb una decoració daurada. Damunt d'aquest vestit hi havia una *sobreveste* de brocat roig que s'ajustava al cos amb cordons com un corset, i accentuava la cintura amb la decoració de la passamaneria grossa. Tot el vestit roig estava ribetejat amb decoracions daurades.

Aquest va ser el primer disseny que vaig fer exclusivament per a la manifestació de Sant Jaume. Per a mi va ser un honor, que novament la segona capitania que tocava en la meua vida, fora de la filà de mon pare.

Per una altra banda, el nou trage de gala femení dels Almogàvars estava inspirat en el masculí. Mentre que ells són cavallers elles son les arqueres de l'exercit Almogàvar. Es va mantenir tant el tipus de teixit com els colors de la filà en la creació d'aquest disseny. Està compost per una bata asimètrica curta de dos colors en la falda, escut amb l'àguila bicèfala Almogàvar al pit. Una caputxa negra folrada de roig remarca el rostre que du una cinta de cuir al front com a guerreres que són, cinturó de cadera en V remarcant la silueta femenina i botes altes. La capa està subjecta a la cintura, i està dividida en dues capes asimètriques superposades, una negra i l'altra roja, rematat amb passamaneria i formant els huits característics del trage masculí. Un carcaix amb fletxes que se subjecta a l'esquena i una ballesta com a arma.

Un disseny que vaig fer amb molt d'amor i estima va ser el nou disseny del trage de jugar de la meua propia filà Navarros que va ser també estrenat l'any passat. Una gel·laba roja amb caputxa verda, l'escut al pit amb les cadenes navarres, mànigues de cota de malla amb castellet verd i brodat daurat igual que als baixos de la falda. Aquest trage es complementa a la perfecció amb els cuirs de la filà i sobretot amb la nostra xapela navarresa que li dóna un toc molt personal.

També l'any 2023 vaig fer el redisseny del trage històric de la Capeta a petició de la filà El Cordó, en el qual vam substituir els lluentons de la versió anterior per brodats i donant-li un aspecte més actual.

Ara enguany, des de novembre treballe en els trages de Diana i Sara, les primeres capitanes de la Filà Corsàries de Callosa. Per a mi ha sigut tot un honor fer esl dissenys que van lluir en la passada Manifestació de Sant Jaume.

Va ser un plaer treballar amb Diana. Tenia les idees clares de com volia que foren els trages i a la vegada em va donar molta llibertat creativa i amb eixa combinació, la comunicació clara i la captació les idees principals van néixer aquests dos dissenys que són molt iguals entre si però al mateix temps tan diferents.

Consisteixen en unes bruses amb escot replet de puntes de randa, element característic de les corsari-

es callosines, mànigues abullonades i obertes agafades pel mig amb una fornitura de cordó i punys novament amb puntes de randa. En el Cas de la brusa de Sara, té les mànigues assimètriques: una deixa veure el muscle sent completament abullonada i curta. Les dues tenen un cosset de cuir davall el pit que es subjecta amb un cordó, damunt hi ha un cinturó de maluc amb la calavera de les Corsàries acentuant la cintura i la figura femenina.

La falda de Diana està composta realment per dues: una blanca repleta de volants fets del mateix teixit (vaig estar vora un mes o dos sols fent els volants) simulant unes enagües. La segona falda està composta per una llarga i una altra més curta de brocat roig i ribetejada per una passamaneria que recordava uns nucs mariners. Aquesta estava parcialment oberta al costat deixant veure la blanca. Les botes de canya alta amb una calavera.

Per una altra banda Sara, per mostrar la seva joventut, duia uns pantalons ajustats negres tornassolats de roig amb les botes altes. La falda roja era completament oberta per davant per a deixar veure els pantalons, així com la falda blanca amb volants que recorda unes enagües al descobert.

Les capes estaven tallades com les de corsaria, en aquest cas d'un teixit de xarxa negra rebossat de purpurina negra (me'n recordaré de tu deu anys més Dianeta!). La lluentor davall del sol era espectacular i al ser mig transparent deixava veure la part posterior dels vestits com si d'una veladura es tractara.

Però si creieu que aquest és l'únic projecte que estrenaré enguany esteu molt enganyats.

Per coses de la vida he dissenyat i ara estic cosint els trages de jugar de tota una penya alteana que ha sigut refundada: els Arquers. Des de l'inici ens vam entendre i vam crear el disseny.

Tant el trage masculí com el femení són iguals, només canvia l'acabament del faldellí. La gel·laba és blava i du una caputxa folrada de raso platejat, ribetejada amb una decoració de cordó en fornitura gris perla, les mànigues són d'un teixit que simula la cota de malla, igual que la faldeta, que s'asomar per baix. L'acabament del trage masculí blau està fet a tres pales rectes, mentre que el femení és en tall en A i va obrint-se poc a poc, al darrere és més llarg que al davant, tancant com una punta de una fletxa.

Un tocat de cuir al front, uns punys de cuir, el cinturó amb l'escut brodat en plata sobre blau, bosset amb la quatribarrada i uns botins amb canellera de cuir, rematen el disseny que serà estrenat les pròximes festes de setembre d'Altea.

Deu anys, qui ho diria o millor dit qui m'ho diria?

Però sent que açò és només l'inici d'una aventura que perdurarà per moltes dècades més.

Així que cada volta que em sentes dir "Sujecta´m el cubata" recorda què mai vaig de broma.

Sentiment a un trage i a una filà: Marraskets

María José Ferrer Perelló

Els records i les vivències del passat m'acosten al meu present.

En 1977 es crea la Entrà Infantil i jo com molts xiquets i xiquetes anàvem sent part ja d'aquesta festa de Moros i Cristians.

En 1978, tenint jo 3 anys, un grup d'amics (en el qual estava mon pare) van fundar una nova filà anomenada Marraskets.

Van passar els anys i allá per el 1983, més o menys, van decidir fer un trage de xiqueta (ja que erem moltes xiquetes filles dels membres de la filà). La meua germana Gema i jo vam ser unes d'elles. El trage de Marrasketa era de gassa color rosa clar (per a fer joc amb el d'home, en el qual predominava el grana), amb passamaneria roja que envoltava tot el vestit, els punys i els laterals, amb unes flors de lluentons sobreposats sobre la gassa, faixa grana, gel·laba grana amb les matèixes flors de lluentons que el trage, sabates plata, turbant grana amb tres fermalls plata i ploma blanca. Tots eixos records de quan era xicoteteta van evolucionant com els anys. Eixiem en la Entrà Infantil en burro, caminant, i més endavant en carrossa en la Entrà Mora. Aiii! Eixa carrossa del Mazinger Z (uns dibuixos animats molt famosos en aquella època). Eixos pares van fer possible que nosaltres, els xiquets i xiquetes Marraskets, isquérem damunt d'ella. Per a una xiqueta com jo que podría tindre 5 o 6 anys el veia altíssim i impresionant. Uns records que fan que la filà Marraskets estiga al meu cor gràcies a mon pare. Ell ja no es vist però tinc al meu home, José, i als dos fills, Daniel i Aarón, són part d'aquesta família de la qual també formen part el meu cunyat Juan i el meu nebot Sergi. Com no tindre sentiments per esta filà?

Doncs ara ve el motiu d'aquest article! El 2022 van estrenar una esquadra de xiques Marrasketes, era dels co-

lors actuals de la filà ja que en 1996 es canvia el trage masculí de la meua infància. Els colors predominants són roig i groc, com abans, canviant al blau la gel·laba, *vergudillo* i turbant, amb faixa blava i blanca, passamaneria plata amb punys daurats i penjoll d'estrela de cinc puntes, sabates o botí roig amb la mitja lluna groga. I en 2022 s'adapta un trage nou de dona a aquestos colors. Elles van fer tot igual que el d'home amb la diferència de la passamanería, que és daurada i envolta tot el trage i el brodat daurat, en la capa hi ha una mitja lluna i estrela de cinc puntes. I un jupetí amb caputxa tapant el cap, faixa com la dels hòmens i sabates daurades. Quan el vaig veure, el cor en va fer un tomb i vaig pensar: Ai! Quina cosa més bonica sería tindre'l, ja que en la meua infància ja estava en esta familia de Marraskets i ara amb més motiu, per a tindre a tres "Marrascos"en casa. En 2022 vaig entrar en la Junta Rectora, i no vaig poder fer-me'l perquè pensava que no el podria estrenar en l'Entrà. Però en una festa dels Marraskets per la capitania del 2022, María Isabel Sánchez Torregrosa i jo vam estar parlant de fer una esquadra més de dones. En passar la capitania i l'estiu del 2023, ella ja ho havia acabat de moure tot, ja teniem esquadra nova. Comencen a parlar amb l'home d'Ontinyent i la cosa va anar avant. I jo sense poder ferme'l! Però el meu lloc estava guardat. El 2024, el meu últim any de junta, per juliol, ja el tenien quasi acabat. La meua esquadra eixiria sense mi! No m´ho podia creure! Per l'agost d'eixe any em telefona l'home d'Ontinyent: vols què te'l faça?, encara tinc tota la màquina montada amb els fils, i t'ho puc acabar per a enguany. Podria estrenar-lo, no m'ho podia creure! I encara que no fóra així, ahí va! A finals de setembre trage fet! Arriba l'hora de l'Entrà Mora i les veig vindre!, la meua esquadra i l'altra esquadra de Marrasketes, va ser espectacular! I sí!, el primer dia de la processó el vaig estrenar, per a mi va ser com tornar a ser xicoteta, l'honrrar el trage rosa que m'encantava i anàvem totes guapes amb la perla de plata al front, ara la portava però d'un altre color! La il·lussió que vaig tindre va ser gran, he sigut i seré part d'esta familia de Marraskets i eixe sentiment d'infància que sempre portaré al cor i no s'oblidarà mai.

Gràcies a eixes xiques que van crear este trage tan bonic: Sandra del Río, Carla Igual, Paqui Vilanova, Imma Benimeli, Rosa Soriano, Ana Seguí, Yolanda Sanchis, Ana Pérez, Ana Tasa, Sara Puigcerver, Mireia Guardiola i la xiqueta Laura Pérez Sánchez.

I gràcies a les meues companyes d'esquadra per fer un altre trage: Zayra Sanchez, María Isabel Sánchez Torregrosa, Mireia Sanchez, Amparo Guardiola, María Jose Tasa, Mari Carmen Llorca, Silvia Pozo, Irene Gadea, Ana Sanchis, Carla Palomo, Inés Figeira, Rosana Ferrando i María José Ferrer Perello.

Moltes grácies als Marraskets per haver fet possible la unió a eixa família. El portaré amb molt d'orgull perquè jo he sigut i sóc un poquet Marrasketa.

Qui eren les Marrasketes?

María José Ferrer Perelló

Qui eren les Marrasketes? Una pregunta que molts la sabran contestar i altres no, com la joventut d'ara.

Doncs les Marrasketes van ser la versió femenina dels Marraskets, que aleshores s'anomenava "solicita", paraula utilitzada per anomenar aquelles kàbiles de dones que no eren filà. En la actualitat totes les kàbiles de dones formen són filà, com les dels hòmens, amb totes les normes i càrrecs propis que tenen totes les *filaes*, el "solicita" ha desaparegut.

En 1985 es crea esta kàbika anomenada Marrasketes. Eren un grup de les dones d'alguns Marraskets amb algunes més. Eixe any algunes dones ja començaven a fer-se kàbila a part dels hòmens, Guàrdia Negra (Almoràvides en la actualitat), Beduïnes, Corsàries… Les Pirates Tro van ser les primeres uns quants anys abans.

Les fundadores van ser: María Gracia Solbes, Pepita Guardiola, Amparo Savall, María Rosa Manera, María Rosa Pastor, Encarna Sanchis, Mari Conchi Savall, María Jesús Ronda, Pepita Berenguer, Ana Berenger, Remedios Ivorra ,Maribel Llorca, Fina Ripoll, Isabel Sanchis, Pepita Pérez, Silvia Vaquer, Mari Carmen Vergara, Teresa Espasa, Juani Galiana, Josefa Sifre.

Esta aventura va començar en una cotxera (que era de Vicente Pérez) situada enfront del que aleshores era la cafetría Brasil (ara hi ha un quebab). En un principi havia de ser al local de l'edifici Horts dels Flares que ara és Correus, però al ser tant poquetes i els Marraskets (hòmens) eren més i tenien cuina, cuiners i més infraestructura, es van baratar els locals, i elles es van quedar en este més xicotet. També van llogar un cuiner que es feia el menjar (*el Xavo*, que eixe any no es va vestir de Marrasket).

Van ser uns anys molt plens d'il·lusió, amistat, alegria i coses noves, ja que les dones començaven a ser part de la festa, però encara sense molta implicació, tan sols eixien en *boatos*, però si tenien xapa de la societat, vocal i cap de filà, ja perteneixien a la Associació de Moros i Cristians. Eixe primer any

van ser Mari Gracia i Pepita Guardiola. Van ser pocs els anys que van durar, però també van ser part d'esta família marrasqueta. Van desaparèixer l'any 1999/2000.

Les Marrasketes van ser (són) part de la festa, part dels Marraskets, una part important, que encara que no estiga present en l'actualitat, ha sigut part d´ella.

Historia de la Santa Bárbara de Callosa d'en Sarrià

María José Ferrer Perelló

Introducción

Bárbara, santa y mártir paleocristiana (llamada en griego antiguo, Barbara Nicomedia). Nació en Turquia o el Libano (no se sabe a ciencia cierta) en el siglo III y su muerte se produjo en el siglo IV. Patrona de los mineros y los artilleros, así como protectora de truenos y tormentas, debido a su leyenda.

Bárbara era hija de un rey pagano llamado Dióscoro, quien le arreglo un matrimonio forzado. Bárbara se negó ya que ella quería ser cristiana, entonces su padre para evitar el "Proselitismo Cristiano" (acto de convencer a otras personas para que adopten una determinada creencia, ideología o religión), la encerró en una torre, la más alta del castillo, luego él se fue a la guerra.

Ella en usencia de su padre, siguió con su enseñanza, tanto cristiana como culta con profesores que la instruyeron en todo momento. Entonces Bárbara mando un mensaje a Orígenes (erudito de la iglesia cristiana) para que fuera a educarla en la fe cristiana y así convertirse al cristianismo. Después se bautizó y luego mando construir una tercera ventana en la torre, simbolizando la Santisima Trinidad. Cuando su padre fue a verla, se declaró cristiana y otra vez se opuso al matrimonio y ella le dijo que elegía a Cristo como su esposo. Entonces su padre montó en cólera queriendo matarla en honor a sus dioses paganos. Entonces Bárbara huyó refugiándose en una roca abierta milagrosamente para ella. Pero, pese al milagro, fue capturada por su padre. Ella fue mutilada y torturada y no contento con ello, su padre Dióscoro, la mando ante un juez que dictó la pena capital por decapitación. La llevó a la cima de una montaña, y su propio padre fue quien la decapitó, tras lo cual un rayo lo alcanzó dándole muerte a él también al instante, así concluye el milagro de Santa Bárbara.

Santa Bárbara en Callosa

En Callosa d'en Sarrià, Santa Bárbara es, de las tres santas, la que elije el Ayuntamiento mediante un sorteo. Las otras dos, la Hermosa Judit y Santa Úrsula las eligen l'Associació de Moros i Cristians y la Parroquia, respectivamente.

Santa Bárbara es venerada en Callosa desde siempre (tiene imagen y capilla en una calle con el nombre de la santa) y sale en la procesión intercalada entre el bando cristiano. En la mano derecha lleva la torre representando la Fé y la Santisima Trinidad, y en la mano izquierda lleva una rosa blanca como símbolo del martirio (aunque hay gente que también la lleva roja en símbolo de la sangre y sufrimiento). Está custodiada por tres moros de la Filà La Llana, dos sujetan las cadenas con las que va presa y el del centro lleva la espada representando a Dióscoro, su padre, el cual la llevo a la muerte.

En otros pueblos Santa Bárbara lleva una hoja de palma (que representa el martirio) en una mano y una espada en la otra, o la hoja de palma y una torre (como en Callosa). En cualquier caso todos estos símbolos representan aspectos de su historia.

1963

Su traje

Sólo tengo constancia de una foto antigua, ya que es una de las santas que apareció primero en nuestras fiestas. En 1950 el traje era negro o rojo intenso, corpiño blanco y capita encima, con *marabú* en los laterales, y un turbante con una pluma.

A principio de los años 60 se hace una primera modificación y ya es más parecido al actual. Diadema de flores con corona dorada, cayéndole un manto rojo desde la corona, corpiño blanco con mangas verdes agua, pasamanería dorada, sobrefalda roja, falda verde agua, como las mangas, y guantes calados negros.

Cronología

1949 Genoveva Ferrando Galiana
1963 Mª Isabel Espasa Sanchis
1964 Isabel Guardiola Frases
1975 Mª Rosa Berenguer Ronda
1978 Sunin Moltó Gregori
1979 Marisol Martinez Saldaña
1980 Mª del Mar Bertomeu Mayor
1981 Teresa María Galiana Aznar
1982 Encarna Mari Ferrando Puigcerver
1983 Rosa Eugenia Beltran Manera
1984 Elizabeth Ferrando Pérez
1985 Rosa Ivars Fuster
1986 Rosa Mª Guardiola Briones
1987 Fanny Palacio Espasa
1988 Cristina Ripoll Murcia
1989 Mª Carmen Cortes Berenguer
1990 Mª Antonia Selles Garcia
1991 Esther Saval Blanquer
1992 Rosa Vicenta Montiel Perez
1993 Silvana Checo Honrado
1994 Mª José Sanchis Tasa
1995 Mª Trini Montiel Rodrigez
1996 Amaya Espasa Espasa
1997 Mª Jesús Ferrer Savall
1998 Mª José Molla Cano
1999 Aurora Pérez Puigcerver
2000 Mª Jesús Pérez Galiana
2001 Lorena Molina Pérez
2002 Paula Muñoz Martinez
2003 Brigida Puigcerver Savall
2004 Alba Berenguer Guardiola
2005 Mª Jesus Serna Guardiola
2006 Sonia Ferrer Menaches
2007 Eva María de las Injurias
2008 María Vidal Berenguer
2009 Casandra Favieres Puigcerver
2010 Alma Maria Aranda Cortés
2011 Noelia Pérez Ferrando
2012 Noelia Pérez Berenguer
2013 Alicia Savall Ferrando
2014 Angela Buades Santacreu
2015 Toñi Gregori Bernal
2016 Andrea Aulló Ivars
2017 Sandra Guardiola Sornsaeng
2018 Marina Fuster Villanova
2019 Andrea Botella Armijo
2020 PANDEMIA MUNDIAL
2021 NO HUBO FIESTAS
2022 Rosana Ferrando García
2023 Ona Menaches Company
2024 AmaÏa Ponsoda Espasa
2025 Ivana Calbo Molines

Ja fa 50 anys

Roberto Espasa Berenguer

Conta la història que són diversos els personatges bíblics que formen part, desde fà molts anys, en les solemnes processons del nostre poble. I és que junt als moros i cristians, d'una manera o altra, participen també en la festa. Podria anomenar, per exemple, al "auelet del colomet", el Sol, o als apòstols… però vaig a fer especial atenció a les que, segons la tradició, només les xiques que eren considerades més guapes del poble tenien el "privilegi" de poder ser; em referisc a les tres santes. Però això és història i actualment són elegides per sorteig.

Casualment enguany fa 50 anys que va ser una molt especial per a mi: María Rosa Berenguer Ronda. Ella va ser la santa que porta la torre de les tres finestres; o siga, Santa Bàrbara.

Efectivament, corria el any 1975 i en companyia de Pepita Solbes Doménech que va ser Santa Úrsula i María Jesús Blasco Roig que va representar a la Formosa Judith, van ser elles tres les que un any més, ens recordaren el paper fonamental que juguen les figures bíbliques en la història festera que hui en dia coneixem.

Per això mateix em sent orgullós de poder escriure que ja fa mig segle, ma mare va ser Santa Bàrbara i que amb eixos records que estan ahí, voldría seguir animant a eixes xiques que encara mantenen viva la il·lusió de que algun dia, puguen representar a una de les tres santes.

GRUCOMVAL ASISTENCIA

AUXILIO EN CARRETERA

Servicio grúa pluma • Grúa palas • Plartaforma especial vehículos bajos
Rescates •Custodias • Traslados nacionales • Servicio de carros
Remolcaje de vehículos altos y largos en palas
Apertura de vehículos • Sustitución de baterías

657 854 904 966 489 347 24 h

MED 23 PUB
M23
By
PICCADILLY
Avenida Mediterráneo 23
Benidorm

Coronación Pontificia de la Virgen de las Injúrias

M. A. S.

Dicha celebración que se puede considerar histórica, tuvo lugar el día 10 de Octubre de 1954 del siglo XX. A las 10:30 de la mañana, fue recibido el señor obispo Don Jacinto Argaya Golcoechea. Este obispo era natural de Vera, provincia de Navarra y nacido en 1903.

Fue recibido por las autoridades locales , el clero y la Sociedad de Moros y Cristianos. Siendo alcalde Don Antonio Mateos Martínez, conocido por Don Antoñino. El cual tuvo el honor de llevar entre sus manos la corona, para celebrar la Coronación Pontificia de la Virgen de las Injúrias. Siendo un día gris y amenazado con lluvia, la Virgen fue trasladada desde su capilla de la Plaza del Convento a la Plaza Ramón y Cajal, que eran las Cuatro Carreteras. El tiempo pareció darles una pequeña tregua y allí se reunió muchísima gente. Cuando salió la Virgen de su capilla en procesión hacia las cuatro carreteras, fue acompañada por autoridades locales, el clero, los mayorales, la sociedad de moros y cristianos y los miembros de la colonia callosina en Valencia (encabezados por Vicente Berenguer Llopis y su junta).

La imagen de la virgen, cuando llegó a las cuatro carreteras, fue instalada en una artística tribuna que se levantó, a tal efecto junto a la entrada de la carretera de Alicante. La imagen miraba hacia el norte con dirección a Algar.

El día era muy nublado y gris y la gente del pueblo sólo pedía que no lloviera con fuerza.

En aquel momento solemne, nada más se coronó a la Virgen de las Injúrias, la gente arrancó a aplaudir y a gritar "Viva la Virgen de las injúrias". En ese mismo instante , que el señor obispo colocó la corona en las sienes de la Virgen, empezaron a caer las primeras gotas, una lluvia muy fina, pero persistente.

El ángel, casi no puso recitar la plegaría.

Una vez terminada la coronación en las cuatro carreteras, toda la gente que había estado allí, empezó a dirigirse hacia la iglesia parroquial. Como había tantísima gente, a la gente le costaba avanzar hacia la Plaza del Ayuntamiento. Allí, en la iglesia parroquial la iban a transportar los romanos. Cuando se dirigían hacia la iglesia parroquial de Sn Juan Bautista, justo a la altura de la Plaza del Convento, empezó a llover con muchísima fuerza. Por este motivo, se tuvo que hacer una pausa en el trayecto, refugiándose en la Iglesia del Convento hasta que dejara de llover para poder seguir haciendo el recorrido. Tras un rato de espera y tras dar un pequeño respiro el tiempo, se reanudó la procesión de subida hasta la iglesia donde se pudo celebrar la Santa Misa. Esta misa tuvo una masiva asistencia de gente. Decir que la ofrenda de flores ese día no se pudo celebrar por la climatología, debiendo alargar un día más de fiestas para poder realizar la ofrenda de flores a la virgen.

Año 1954. Coronación y Ofrenda de flores a la Virgen de las Injurías

Antes de 1954, no se recuerda esta tradición de la ofrenda de flores a la Virgen de las Injúrias en Callosa d´En Sarrià. ¿Por qué motivo sería? Podría deberse a dos motivos: por la falta de tradición o por una economía precaria, que no daba para realizar este acto.

No se sabe con seguridad, solamente sabemos que este acto de la Coronación Pontifícia celebrado el 10 de Octubre de 1954, dio el impulso definitivo a que la población, la colonia callosina, la gran acogida entre sus habitantes fuera un acto emblemático en nuestras fiestas en Honor a nuestra Patrona la Virgen de las Injúrias. Posiblemente fue como efecto de las ofrendas, que los callosinos y callosinas de Valencia veían en la capital valenciana, con la Virgen de los Desamparados año tras año.

Aquella idea, que se inició en aquel año de la coronación pontificia, quedó definitivamente incorporada a nues-

tras fiestas patronales de moros y cristianos. Todas las mujeres de la colonia callosina en Valencia que participaron en ese año de fiestas. Fueron portadoras de grandes ramos de flores, y para que la participación fuera plena y que se extendiera a todas las mujeres del pueblo y que desearan participar en un acto tan emotivo e importante. Se alquiló una planta baja de propiedad de Salvador Galiana que estaba situada en las cuatro carreteras y allí se pusieron en venta todos los ramos de flores, para la gente que deseara asistir al acto. Las flores se habían traído de Valencia con una furgoneta. Debemos decir que fue un éxito para la colonia callosina en Valencia y para el pueblo de Callosa d´En Sarrià y que marcó una época y un antes y un después de este acto. Desde entonces, nunca le han vuelto a faltar las flores a nuestra virgen en su fiesta grande. Y que con tanta alegría y amor le ofrecen todos los años sus hijas de Callosa d´En Sarrià. Es uno de los actos principales de las Fiestas de Moros y Cristianos hacia su patrona, con una gran participación, año tras año y que se viene celebrando desde el 10 de octubre de 1954. Gracias a la coronación y a la colonia callosina nació este acto de fervor, hace exactamente 71 años.

La coronación tiene un simbolísmo, el pueblo callosino está representado en la corona y en el escudo de Callosa d'en Sarrià y con la participación de todo el pueblo en su confección en 1954.

Nuestra historia nos cuenta lo siguiente: La virgen de las Injúrias entre otros títulos es:

- La Virgen de los Remedios
- La patrona principal
- La Virgen de las Injúrias
- La alcaldesa honoraria

No puede haber más orgullo para cualquier callosino o callosina de cualquier edad, que aquel hecho histórico marco de un hito imborrable y que con el paso del tiempo se ha hecho revelante para afianzar su fe en ella y recordar a nuestros jóvenes y generaciones futuras, el gran simbolísmo e hito tan impresionante que fue tan grandioso en aquel año. Una lástima que la Fé cristiana esté perdiendo todo el valor y con un nuevo progreso tecnológico al que estamos asistiendo en estos últimos años, le estén quitando el valor que se merece. Aunque todo en esta vida tenga fecha de caducidad, la Virgen de las Injúrias, no desaparecerá en nuestras fiestas mientras exista un corazón que tenga Fé y amor filial hacia ella. Por eso, aquí siempre tendrá su morada, un trono, una corona y también todo el amor de un pueblo, porque nuestra Patrona y Alcaldesa honoraria siempre estará presente en nuestras fiestas. Ya que gracias a ella, podemos decir que tenemos unas de las mejores fiestas de Moros y Cristianos de la Comunidad Valenciana, que se vienen celebrando desde 1860 y que este año cumplen 165 años.

También queremos recordar aquel año 1954, en otros actos que participó nuestro pueblo. Todo en su conjunto, Callosa d´En Sarrià se iba a vestir de gala, para esta gran celebración. Y uno de los recuerdos más bonitos fue que, a pesar de la pobreza reinante en el pueblo, se quiso ser partícipe de este acontecimiento, engalardando las calles del pueblo. Corrió a cargo de las personas que vivían en sus propias calles. Se realizó un concurso de engalamiento y decir que no quedó ni una sola calle del pueblo, por muy pequeña que fuera sin adornar. Todo realizado por sus vecinos con mucha paciencia y destreza. Las calles estaban decoradas con banderetas, árboles naturales, plantas, tiras de papel cortadas formando cadenas, maderas, cañas, huevos vacíos, ropa… Se celebró un concurso donde habría tres premios para las mejores calles, tras ser visitadas por las autoridades de aquel momento, que iban apuntando la puntuación de cada una de ellas. Las calles decoradas que ganaron en ese momento fueron:

1º Premio: Calle Fco. de Montcada
2º Premio: Calle Valencia
3º Premio: Calle San Antonio

Decir que gracias a las donaciones efectuadas por la gente del pueblo, como : anillos, cadenas, pulseras y muchas cosas más…se pudo hacer la corona de la Virgen. Éstos se recogieron y fueron llevados a Valencia para fundirlo y poderle hacer una corona de oro a su medida. Era un trabajo que se iba a hacer a conciencia y con todo el apoyo del pueblo en su conjunto.

Gracias por el camino compartido:

fin de un ciclo en la Junta de la Cofradía de la Virgen de las Injurias 2022-2025

Junta de la Confraria de la Mare de Déu de les Injúries

En estas fiestas de 2025, la actual Junta de la Cofradía de la Virgen de las Injurias finalizará la andadura que comenzó en las fiestas del año 2022.

Ya durante las fiestas del año 2021 tuvimos la oportunidad de participar con la anterior junta en la preparación de la Ofrenda y los traslados de la Virgen.

A partir de ese momento, y durante los siguientes cuatro años, hemos sido los encargados de continuar con las funciones de la Cofradía:

• Custodia y cuidado de la imagen de la Virgen de las Injurias y de su patrimonio.

• Traslados de la imagen de la Virgen durante las fiestas y celebraciones señaladas.

• Actividades sociales y caritativas (durante estos años se colaboró con los damnificados del terremoto de Turquía, la guerra de Ucrania y la DANA en Valencia).

• Recaudación de fondos para cumplir con sus fines (mediante la venta de "merchandising" de la Virgen: pulseras, llaveros, pines…).

• Representación de la Cofradía en actos de culto y procesiones marianas, tanto dentro como fuera de nuestro municipio (acompañamos en la festividad de la Virgen del Cisne, en las procesiones de Nuestra Señora de la Asunción del Castell de Guadalest, participamos en la feria diocesana Lux Mundi y en el encuentro mariológico celebrado en Elche).

• Mantenimiento y conservación de los trajes y calzado de los personajes bíblicos que participan en las procesiones.

A lo largo de estos años nos propusimos mejorar el engalanamiento del Altar Mayor de la iglesia durante la celebración de las Fiestas Patronales. Para ello, se renovó parte del dosel donde se ubica la imagen de la Virgen de las Injurias, sustituyendo telas, modificando su estructura y añadiendo puntas de lanza en los extremos, así como un ribete bordado en la parte superior. También se ha mejorado la integración de las espadas y la capa de la Virgen de las Injurias, como Capitana d'Honor de nuestras fiestas, con un soporte y telas a juego con el dosel, que también visten el ambón y el órgano.

Preocupados por la seguridad y accesibilidad al templo, mejoramos las rampas de madera con un tratamiento antideslizante, adaptándolas al nuevo pavimento de la plaza, además hemos estado colaborando con las obras de restauración de la iglesia.

Por motivos de seguridad, también tuvimos que abandonar nuestra sede social en la Casa Abadía debido a su mal estado, trasladándonos a la parte alta de los Salones Parroquiales.

Se realizó un estandarte representativo de la Cofradía de la Virgen de las Injurias, que puede venerarse en la Iglesia Arciprestal de San Juan Bautista.

Otro proyecto previsto era la remodelación de las andas de la Virgen, para permitir desmontar los faroles y facilitar su manejo. Este proyecto se vio truncado el 21 de enero de 2025, debido al robo sufrido en la capilla del Convento, donde fueron sustraídas la corona y las joyas que portaba. Esto nos obligó a centrar nuestros esfuerzos en un nuevo proyecto: realizar una nueva corona que estuviera lista para las fiestas de 2025.

Tras la Asamblea General de la Cofradía, realizada en marzo de este año, se aprobó una campaña de apadrinamiento para sufragar los gastos de la corona, tal como hicieron nuestros antepasados en los años 1939 y 1954. En esta asamblea también se acordó que, en caso de haber excedente, este se destinaría a sufragar los nuevos sistemas de seguridad instalados tanto en la capilla del Convento como en la Iglesia Arciprestal de San Juan Bautista.

Queremos agradecer de todo corazón a toda la comunidad parroquial de Callosa d'en Sarrià, y especialmente a los cofrades de la Cofradía de la Virgen de les Injuries, por su colaboración y apoyo en todos los proyectos que emprendimos.

Agradecemos también a la Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià por su colaboración en los distintos actos festeros y, especialmente este año, por la aportación del escudo de la asociación, que lucirá la Virgen en la nueva corona de 2025.

Al Ayuntamiento de Callosa d'en Sarrià, por su colaboración y por la aportación del escudo actual del municipio, que también lucirá la nueva corona de 2025.

De todo corazón, agradecemos a la Policía Local de Callosa d'en Sarrià por estar a nuestro lado siempre que los hemos necesitado.

Gracias a todas las personas que han representado a los personajes bíblicos en las procesiones de fiestas: Santa Úrsula, los Apóstoles, Abraham e Isaac, Noé, Aarón y Melquisedec, Josué, y cómo no, a las *Pastoretes* y al Ángel.

Gracias también al apoyo recibido por parte de distintas asociaciones, comercios locales y al pueblo de Callosa en general.

La Cofradía de la Virgen de los Remedios, bajo la advocación de la Virgen de las Injurias, inició su andadura en el año 2011, constituyéndose como organización pública de fieles en el año 2013. Actualmente, la representa la 3.ª Junta Directiva de la Cofradía, cuyos miembros son:

- Salvador G. Blasco Tasa: Presidente
- Irma Seguí Pérez: Vicepresidenta
- Jaime Llorca Menaches: Tesorero
- Xelo Pérez Berenguer: Secretaria
- María José Balaguer Soler: Vocal
- María Roig Antón: Vocal
- Vicent Juan Palacio: Vocal
- Francisco Muñoz Martínez: Vocal
- D. Ricardo Juan García: Consiliario (2022-2024)
- D. Kamil Krzysztof: Consiliario en funciones (2024)
- D. José Conejero Tomás: Consiliario (2024-2025)

La Junta de la Cofradía de la Mare de Déu de les Injuries vos desitja bones festes!

VISCA LA MARE DE DÉU DE LES INJURIES!

VISCA LA NOSTRA PATRONA!

VISCA LA CAPITANA D'HONOR!

VISCA L'ALCALDESSA HONORÀRIA!

CALLOSINS I VISITANTS, TOTS A UNA VEU: VISCA LA MARE DE DÉU!

Durante estos años ha aumentado considerablemente el número de cofrades, acercándose ya a los 500. Desde aquí animamos a todas las personas a participar activamente y a formar parte de las próximas juntas directivas, ya que se trata de una labor muy gratificante y fundamental para la celebración de nuestras fiestas.

Estas fiestas de 2025 serán históricas, al igual que lo fueron las de 1939 y 1954, ya que esperamos bendecir la nueva corona y que nuestra Mare de Déu la luzca con todo su esplendor.

La Colonia Callosina en Valencia
90 Aniversario de su fundación

M. A. S.

En 1935 del siglo XX, un numeroso grupo de callosinos que vivían en Valencia, decidieron fundar: La Colonia Callosina en Valencia. Queremos recalcar, que hablar de la colonia callosina, es lo mismo que hablar de su presidente , Don Vicente Berenguer Llopis. Este año coincide con el 25 aniversario de su defunción y por eso es merecedor de este artículo, para recordar los acontecimientos tan importantes que tuvo hacia nuestro pueblo.

Queremos dar a entender, que muchos callosinos no nos olvidamos de aquellos años y de lo que aconteció en Callosa d´En Sarrià y Valencia.

Don Vicente Berenguer i Llopis fue el artífice, junto a la colonia callosina de actos tan importantes, en Callosa y Valencia, en la que siempre ha estado presente la Virgen de las Injúrias, la Asociación de Moros y Cristianos y autoridades locales del pueblo. En aquellos años del siglo XX, decir que gracias a él y nuestra relación con las instituciones valencianas entre ellos, el ayuntamiento de Valencia, los cuales tenían una gran relación con la colonia y con ello, con nuestro pueblo y la asociación de moros y cristianos, que siempre estuvieron presentes en todos estos acontecimientos tan importantes como estos:

En 1935, se funda la colonia callosina en Valencia, agrupada alrededor de la Virgen de las Injúrias, patrona del pueblo Callosa d´En Sarrià.

En 1944, es nombrado presidente Don Vicente Berenguer Llopis. Nacido en Callosa d´En Sarrià. Siendo muy joven se tuvo que ir junto sus padres, que trabajaban allí.

En ese mismo año, 1944 fue la primera fiesta solemne en la Real Iglesia del Milagro en Valencia, donde la colonia construyó un hermoso altar a la patrona, con permiso del titular de nuestra parroquia y el escudo de Callosa.

En 1948, La Virgen de las Injúrias, es aclamada en Valencia con motivo de las bodas de plata de la coronación de la Virgen de los Desamparados. La colonia colaboró totalmente con el clero, las autoridades locales y la junta de Moros y Cristianos de Callosa d´En Sarrià, que participaron activamente con los actos conmemorativos, pagando a la colonia callosina un 60% de los gastos y ayudando en todas las ceremonias, estando presentes.

El 2 de septiembre de 1948, fue la inauguración de la calle de la Virgen de las Injúrias, en el barrio de la Virgen de los Desamparados, en la Avenida del Cid. Por lo tanto, nuestra patrona tiene una calle dedicada en Valencia, inagurada en el año de la e la Virgen de los Desamparados.

En 1954, fue la Coronación de la Virgen de las Injúrias en Callosa. Celebrándose , a la vez, el VII centenario de la conquista de Callosa d´En Sarrià, el día 10 de Octubre de 1954. La colonia callosina se solidarizó con todo el pueblo callosino y apoyando todo lo posible… naciendo así la Ofrenda de flores a nuestra Virgen.

En el año 1960, Se celebran las bodas de plata de la Fundación callosina en Valencia. Además, también era el primer centenario de la Sociedad de Moros y Cristianos. La Colononia callosina , ofrendó como regalo a nuestra parroquia , una hermosa imagen de la Virgen de los Desamparados, Patrona de Valencia.

En el año 1964 fue la Inauguración de la Calle Callosa d´En Sarrià en Valencia.

La colonia callosina solicita y consigue que el Ayuntamiento de Valencia, que una calle de la capital de Túria fuera rotulada con el nombre de Callosa d´En Sarrià. Asistieron al acto de inauguración las autoridades de Valencia, las autoridades de Callosa d´En Sarrià y una extensa representación de Moros y Cristianos. Estando también presente la Confederación hidrográfica del Júcar junto con otro gran callosino, Rafael Couchoud.

Hubo una misa, hubo un tiroteo

que efectuaron los festeros callosinos, todo ello, creando una gran admiración por donde pasaban. Cuando llegaron a la calle que iba ser inagurada, aplaudieron los asistentes de allí. La comisión fallera, preparó una comida en el Hotel Alameda donde celebrar tal inauguración.

Actualmente, en dicha calle, está el Hospital Virgen del Consuelo, cerca del centro de Valencia. También, decir que tras esta inauguración Callosa iba a tener dos calles dedicadas en Valencia:

- Calle Virgen de las Injúrias (inagurada en 1948)
- Calle Callosa d´En Sarrià (inagurada en 1964)

Ambas calles fueron gracias a la colonia callosina y su gran relación con el ayuntamiento de Valencia.

En el año 1968, se celebra el XXV Aniversario de la elección de la Real Iglesia del Milagro como centro de culto, que la colonia tributa a nuestra Patrona con la asistencia de las autoridades de Callosa d´En Sarrià a los solemnes actos celebrados.

En el año 1973, hay una gran asistencia de una gran representación de festeros de Moros y Cristianos de varios puntos de la Comunidad Valenciana. Aquí, la colonia callosina, las autoridades locales y la Asociación de Moros y Cristianos, no tuvo un final deseado. Hubo un grave accidente de pólvora en un bar de Valencia donde había muchos callosinos, llegados con autobuses del pueblo y que esta fue su primera parada para tomarse algo. Por desgracia tuvo lugar este accidente, ocasionando 50 heridos, 5 de ellos en estado grave por la explosión de la pólvora que llevaban encima. Uno de ellos fue Gabriel Sanchis "el papero". Don Vicente Berenguer Llopis tuvo que estar presente y fue el encargado de velar por la atención de los heridos.

El desfile del Reino de Valencia, en noviembre de 1973, fue todo un éxito. Estando una gran representación de la Guardia Negra como los más numerosos de las escuadras callosinas.

En 1979, fueron las Bodas de plata de la Coronación de la Virgen de las Injúrias, donde la colonia callosina está presente y paga dicho acto.

En el año 1981 se realiza la petición por parte de la colonia callosina de la rotulación por méritos propios, de una calle a Don Adolfo Salvà Ballester. Petición registrada el 28 de Octubre de 1981 por Don Vicente Berenguer Llopis como presidente de la colonia callosina. La calle se aprobó por unanimidad el 14 de diciembre de 1981. Cuarenta años tras su defunción del escritor e historiador que tanto merecía por su apoyo cultural al pueblo.

En el año 1985 fueron las bodas de oro de la creación de la colonia callosina. Esta fecha marcó un hecho histórico que como hermandad de nuestra señora de los remedios y bajo el título de Injúrias, seguirá fielmente en conmemoraciones en honor a la patrona.

En 1992, Don Vicente Berenguer Llopis, deja de ser presidente de la colonia callosina. Se le rinde un homenaje y se le entrega un pergamino por todos los años de dedicación incansable a esta labor. Al mismo tiempo, se presenta al nuevo presidente de la colonia callosina Don Rafael Savall.

En el año 1994, se propuso al ayuntamiento de Callosa d´En Sarrià , a la colonia callosina en Valencia, la Asociación de Moros y Cristianos, La parroquia San Juan Bautista, La cooperativa agrícola, la asociación d´amics de la música, amas de casa, club del pensionista, los centros docentes y demás colectivos… Tomar conciencia y pagar con generosa gratitud para la rotulación de una calle en su pueblo Callosa d´En Sarrià.

En el año 1995, Callosa d´En Sarrià y su ayuntamiento respondieron a dicha propuesta. Y se le dedicó una calle o avenida porque ya no eran suficientes los pergaminos, placas y elogios y unas páginas del libro de fiestas del pueblo. Se merecía un gran recuerdo de perpetua memoria. Era una gran oportunidad histórica y fue un acontecimiento sin precedentes. Su nombre quedó escrito y se celebró un domingo de ramos con un día soleado y primaveral, lo cual le hizo muy feliz. Passeig Vicent Berenguer i Llopis.

Don Vicente Berenguer Llopis, dirigió los destinos de la Colonia callosina durante 48 años, desde 1944 a 1992. Su labor callada y eficaz fue reconocida por el ayuntamiento y la sociedad de moros y cristianos. Un año antes, dicha sociedad hizo un concurso literario de premios , llamado Vicente Berenguer i Llopis, en el que participaron todos los colegios del municipio.

Homenaje final en Valencia, el 17 de enero de 1999

Valencia también tributó un homenaje celebrando el día 17 de Enero de 1999, donde hubo dos actos en el mismo día en la capital del Túria.

La celebración de una santa misa en la iglesia del Milagro. Presidida por el obispo auxiliar de Valencia

Después hubo una comida de hermandad. Donde le dedicaron unos discursos de despedida y se le hizo entrega de muchos regalos por parte de los presentes. En dichos actos estuvo también presente la nueva presidenta de la colonia callosina en Valencia, Doña Josefa Guardiola.

Visita de la Patrona de Valencia en 1998, la Virgen de los Desamparados a Callosa d'en Sarrià

Este es el último acto importante celebrado por la colonia en Callosa d´En Sarrià. La iniciativa se barajó en 1997

por Josefa Guardiola, presidenta de la colonia callosina en 1998. Decidiendo que la imagen de la patrona de Valencia devolviera su visita al pueblo y patrona de Callosa. Los responsables tanto de un sitio como de otro, se reunieron y eligieron fecha: 7,8,9 y 10 de marzo de 1998. Se preparó el traslado de la imagen en un camión (sufragando los gastos el ayuntamiento de Valencia).

La colonia callosina, por mediación de su nueva presidenta, Josefa Guardiola Sanchis, se encargó de editar 2500 folletos y 4000 preciosas estampas de la Virgen de los Desamparados. Los folletos estaban ilustrados con las fotografías del año 1948.

La virgen en los días de su visita a Callosa d´En Sarrià , tuvo varios actos solemnes.

La Virgen de los Desamparados llegó a Callosa a las 17:30 horas del sábado 7 de marzo de 1998. El recibimiento tuvo lugar en la plaza del convento, fue multitudinario y con mucho fervor.

Allí se encontraban presentes:
• La colonia callosina en Valencia. Su presidenta Josefa Guardiola Sanchis y su junta directiva.
• Autoridades Municipales del pueblo.
• Representación de la Asociación de Moros y Cristianos. Con su presidente al frente y su junta rectora.
• Presidenta de las Amas de casa.
• Presidente d´Amics de la Música.
• Presidente Cooperativa Agrícola
• Hijas de María.
• Representación de pueblos vecinos.
• Bandas de música.

Muchísimos aplausos y vítores. En un primer momento queremos destacar el entrañable encuentro de las dos patronas delante de la capilla.

A continuación se formó la Procesión por las calles: Calvari Convent, San Antonio, Selleses, Replaceta dels moros, Plaza de España a Iglesia Parroquial. Las dos vírgenes iban portadas a hombros por jóvenes callosinos vestidos de festeros y escoltadas por 12 muchachos que iban vestidos de romanos.

Cuando ambas imágenes llegaron a la plaza de la iglesia, fueron recibidas con grandes aplausos por gente del pueblo y de la comarca.

Una vez dentro de la Iglesia San Juan Bautista, se recitó la súplica del ángel, se cantaron los himnos respectivos y se celebró la santa misa.

Por la noche, se celebró una Vigilia Mariana, con una gran asistencia de gente en la iglesia.

Domingo día 8 de marzo de 1998:

A las 9:00 de la mañana Santa Misa. A las 10: 30 Santa Misa de los niños a la Virgen. A las 12:00 misa solemne para las dos vírgenes.

Lunes día 9 de marzo de 1998:

10:00 horas: Santa Misa para enfermos, destacar la gran asistencia de familias. Ancianos del centro de la tercera edad acompañados por las hermanas salesianas.

Martes día 10 de Marzo de 1998:

A las 17:30 : santo rosario. A las 18:00 Santa Misa. A las 19:00 horas traslado de las dos vírgenes a la Plaza del Convento, cuyo trayecto esta vez fue por: Calle Mayor, Calle Francisco Moncada, Calle San Francesc, Plaza del convento.

Justo al mismo lugar donde fue recibida la Virgen de los Desamparados, fue despedida por una multitud de asistentes. La Virgen de las Injúrias fue trasladada a su capilla y la de Valencia trasladada a su lugar de origen.

Decir que este acto fue el último de la colonia callosina estando vivo Vicente Berenguer Llopis. En este acto él ya tenía 87 años. Don Vicente Berenguer i Llopis falleció el 27 de diciembre del 2000 a los 89 años. Su funeral se celebró en Valencia, en la Iglesia parroquial de San Esteban, a la cual asistió mucha gente para darle el último adiós.

Este artículo pretende recordar a Don Vicente Berenguer i Llopis en el 25 aniversario de su defunción y el 90 aniversario de la fundación de la colonia callosina.

OWIX 30 anys (1994-2024), el llibre

Ximo Guardiola Cano

El 2024, Owix vam complir 30 anys de música. I hem escrit un llibre d'anècdotes amb una bona selecció de fotos, cartells i documentació: "Owix 30 anys (1994-2024)".

El llibre és una excusa per agrair per escrit a tants col·laboradors i estimadors d'Owix amb qui hem compartit centenars d'experiències al llarg de 30 anys.

El prefaci del llibre comença així:

OWIX som una família (musical) que hem prioritzat la comoditat a la incertesa, evitant viure de la música per viure amb la música. Amb nou discos editats, un en directe i una filosofia 100% amateur, OWIX som una rara avis dins la música.

Este llibre és un anecdotari d'experiències, destrellatades algunes i preciоses altres. Un homenatge a la família OWIX i a tantes persones que desinteressadament van dedicar temps a esta peripècia musical. La nit del 21 de maig de 1994, OWIX, per votació popular, vàrem guanyar el concurs Tirant de Rock. D'allí s'enceten els fets que relatarem - si pot ser - de manera amena i divertida.

En este llibre es conten coses que membres d'OWIX no saben, de quan s'han preguntat: Per què toquem als principals festivals de Catalunya? Com és que gravem discos? O, què fem tocant ací?

OWIX hem tocat a la Presó de Villena, a la Serra Bèrnia o en un tràiler. En platges, coves, damunt d'un billar, basses o palaus. A tots els auditoris de la comarca (al de Callosa, no). Dalt la barra del Jimmy Jazz o a l'Església de Callosa.

Hem pogut compartir escenari i amistat amb gent que admiràvem com Ovidi Montllor, Al Tall, El Sifoner, Carraixet, Paco Muñoz o amb quantitat de grups que igualment respectem i esmentarem.

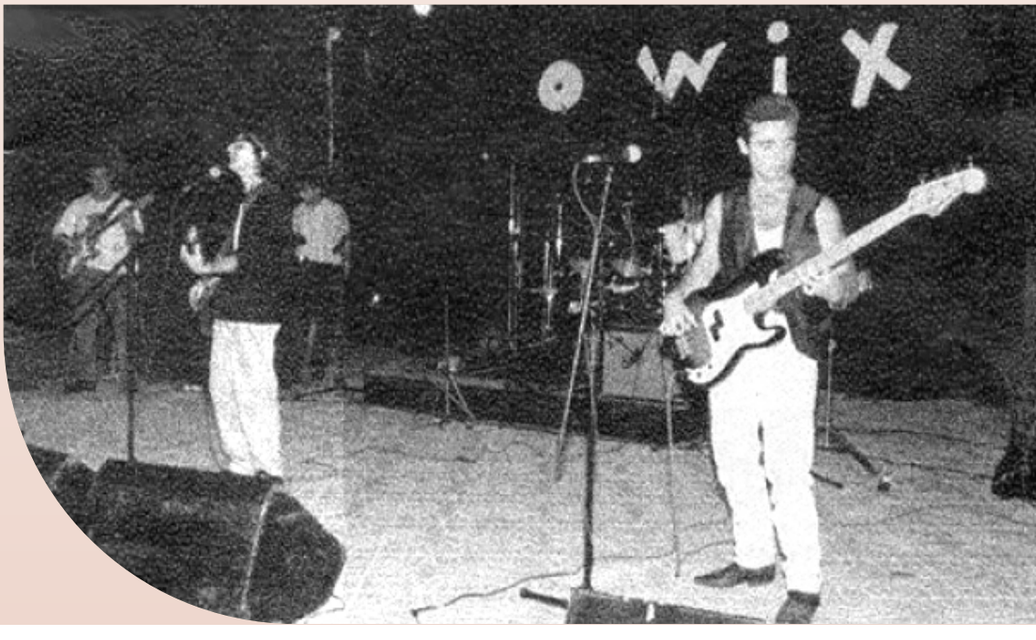

Hem tocat en enterraments i bodes, omplint dues voltes el Palau Altea i l'Aixarà. Per a quatre persones a Ibi i en camps de futbol davant milers de persones. I als principals Teatres del País Valencià en l'Any Tio Canya, junt a Al Tall.

Ens han fet propostes increïbles com fer de teloners d'una gira d'Ska-P per Mèxic.

Vam dir que NO a "telonear a La Quinta Estación". Que NO, a tocar al Festival de Benidorm "en castellano" ni a eixir en Canal 9 a fer l'aranya. SÍ que hem eixit en TV3 i Canal 9 / À punt, en programes culturals (Nydia, Encontres). I sempre hem dit que sí a propostes solidàries i reivindicatives.

Al desembre de 2011 vam fer dos super-concerts dràsticament distints en vint dies de diferència: El dia 9, l'OWIX per l'Orgue; amb Benantzi Bilbao, i el dia 29, l'OWIX i Banda Primitiva de Callosa dirigida per Juansa Berenguer al Palau Altea. Pensat en perspectiva, no s'entén d'on vam traure temps, i van ser un èxit.

Ens han encomanat música barroca per l'Orgue de Callosa, renaixentista per al Palau Ducal de Gandia i clàssica per a ser interpretada per Elena Obratszova, diva del Bell Canto mundial, al Festival Líric de Callosa.

La vida és una comèdia.

A La Poètica d'Aristòtil triomfen les peripècies més destrellatades.

*Esperem vos agraden les d'*OWIX

El llibre està dividit en 10 capítols on es relaten les peripècies més significades del grup.

El capítol 1 parla de les experiències gravant els nou discs que tenim editats; Tirant de Rock (1994), La Senda del Cel (1995), Al País Valencià (2001), Bullirà el mar (2006), OWIX 15 anys (2009), Salut (2019), Bruixes (2021), OWIX Rareses (1994-2024) i OWIX les versions (2025).

Al capítol 2 es relaten catorze concerts memorables dels centenars que hem fet OWIX: Al tràiler de les Beduïnes (1995) i al Tro (2008) a festes de Callosa, els de la Plaça del Diamant a Barcelona (anys 2003/4), l'Escudella (2006), el del Palau Ducal de Gandia (2010) o l'OWIX per l'Orgue (2011)

El capítol 3 parla de la filosofia d'OWIX, de com ha anat el grup expressant en cançons un ideari de reivindicació social i política amb un apartat dedicat a les dones.

El capítol 4 relata les vivències amb personatges com Elena Obratzsova, Manolo Miralles (d'Al Tall), Lluís El Sifoner... Dels mànagers Nino Masferrer i Josep Climent. De perquè fem la BSO d'una pel·lícula del Perú (Mª Cristina Martínez), de com Paco Trinidad va produir Bruixes o la conversa amb Ovidi Montllor l'any 1994…

El capítol 5 relata les vicissituds d'OWIX per ràdios i televisions.

El capítol 6 conta les gires per Catalunya del 2003/4, la Gira SimfOWIX-del 2009 pels auditoris de la comarca per gravar el dvd en directe, la gira en acústic (2011), la del disc Bruixes (2021) o les experiències en la Banda de Callosa al Palau Altea (2011).

El capítol 7 (Anècdotes) és el més divertit de tots, ja que es conten quinze anècdotes ben curioses i sonades. Per exemple, dir que NO als grups Ska-P o La 5à Estación. Dir que NO a tocar al festival de Benidorm i certs programes de Canal 9. Anècdotes de fans, la denúncia per *La Manta al Coll* en l'SGAE o la relació d'OWIX amb la Valsa del Ball Moro de festes de Callosa.

El capítol 8 fa referència al que han dit d'OWIX: articles de premsa, ràdio, amics…

El capítol 9, parla del disseny a OWIX. De les portades d'Antonella Llorens i de com Joan-Ives Pasqual ha dibuixat i dissenyat autèntiques obres d'art als llibrets de cada disc.

El capítol 10 parla d'El Corral del Burro, estudi d'on han eixit més de vint discs i desenes de projectes audiovisuals. Els nou discs d'OWIX però també per a altres artistes: els deu editats a Lluís El Sifoner, els d'Inseminació, Musicants (premi Ovidi 2016), Soca en Arrel, per a Benantzi Bilbao… També els documentals *OWIX 15 anys* (2009) o *Bruixes* (2021) o els quinze documentals on ha participat música d'OWIX per a altres projectes (històrics, musicals, TV3, À Punt…)

A l'Epíleg contem 30 anys després, la sort de seguir compartint amb gent preciosa. Col·laborem allà on ens ho demanen i no faltem mai a La Memòria Històrica. Al concert per la Dana vam recaptar més de 2.000 €. I seguim sent privilegiats de poder col·laborar amb gent que estimem com Bendita Calamidad, La Llavor, Komfussió o l'espectacle "Conreu de dimonis" de Maria Josepa Juan, concerts del COM (col·lectiu Ovidi Montllor) per posar exemples d'aquest 2025.

A OWIX, com diu Pere, este xicotet gran grup, el concert més bonic és l'escoltat en boca d'altres. Quan la nit de Sant Vicent en 1994 tot el públic bramava *La Manta al Coll*. Quan Marieta Soler i Mayte García cantaven *Al País Valencià* l'any 2000 i mesos després el corejava un camp de futbol ple a La Font d'en Carròs. Quan Dani Montiel canta el *Xarlestó*, Cris Tolosa *Males Llengües*. Escoltar a Claudio Galiana *Història d'un mariner*, Joan i Salva Ferrando *Salut* o Joan Tasa *La Comilona*. És emotiu recordar a Juan José Pasqual cantant *Història de Joglars*, a Elena Obratzova la *Cançoneta a l'Algar* o a la xaranga l'Espardenya a ritme de *BellaEstaca*. Quan Inseminació, Komfussió, Terrafort i el Mestre Pera o colles, bandes i orquestres, fan versions d'OWIX o quan Xavi Aspenbass ens fa pujar junt Dakidarria i El Diluvi al Feslloch.

El llibre acaba amb unes mini-biografies breus dels músics que han passat per OWIX, un reconeixement a tots aquells que ens han fet fotos, videos, entrevistes, escrits, favors… i un índex onomàstic on cada persona, grup o entitat podrà buscar en quines pàgines apareix.

OWIX 30 anys l'edita l'Ajuntament de Callosa. Serà presentat i repartit de manera gratuïta aquest 2025. Maite Cano (directora de la Casa de Cultura i d'Aviva) ha fet d'editora i correctora del llibre. El disseny del llibre ha sigut obra de Joan-Ives Pasqual, que com sempre ha estampat l'esperit d'OWIX de manera magistral. El pròleg l'ha escrit l'estimat Lluís El Sifoner amb qui ens uneix amistat, respecte i nombrosos projectes fets en comú.

Esperem vos agraden les comèdies d'OWIX.

Don Adolfo Salvá Ballester
Crónica de una deuda

M. A. S.

Don Adolfo Salvà Ballester, nacido el 12 de marzo de 1885, por lo tanto, este año se cumplen 140 años de su nacimiento.

Hemos creído una vez más, y es justo y oportuno, rendirle un homenaje.

Este año 2025 celebramos los callosinos fechas muy importantes: el nacimiento de Don Adolfo Salvà Ballester y el 90 aniversario de la fundación de la colonia callosina. El hombre y los pueblos, necesitan de conmemoraciones de fiestas jubilares, de aniversarios, de bodas de oro, de plata, de centenarios e incluso de milenios, que son para poder vivirlos y gozarlos. Todas estas fechas, hoy en día, no se les da la importancia.

Don Adolfo ha sido el hombre más representativo de la cultura callosina. Fue el alma mater, que nutrió su ingente legado, pasando muchas jornadas durante años investigando y tomando notas, cuando aún no existían fotocopiadoras, en los archivos de la catedral del Arzobispado del Patriarca de la Universidad de Valencia.

Don Adolfo, es una figura ilustre de Callosa d´En Sarrià y ha pasado a ser con todo merecimiento e indiscutiblemente el hombre más representativo de nuestra cultura, por habernos dejado escrito este precioso legado de escritos publicados y otros mucho desconocidos a día de hoy.

Desde su niñez mostró especial predilección por la lectura de libros de historia y literatura. Ya en su juventud, encauzó sus actividades a recoger unas cuantas especies consideradas útiles para hablar y escribir acerca del pueblo y la comarca de la Marina Baixa. Como hombre de estudios, pasó una buena parte de su vida entre libros. Poco a poco, con el transcurso de los años, fue ampliando su biblioteca.

Don Adolfo Salvà Ballester fue un hombre responsable, testigo y protagonista de la pequeña pero verdadera historia de nuestro pueblo. Todo su legado forma parte de la historia local de nuestro pueblo, con relevancia cultural. Gracias a él, podemos dar vida a personas, acontecimientos, tradiciones, cosas, páginas e imágenes de nuestra historia, cuyo trasfondo se refleja esa triología entrañable para el callosino, Callosa, las fiestas y la Patrona. Todo objetivo marcado con este aniversario es para que su nombre no quede en el más absoluto de los olvidos, en el pueblo que le vio nacer y que tanto defendió en toda España. Y en Callosa si hubiera universidad, una gran placa en su honor se debería de poner en su entrada.

Puede ser qué en esta era, en la que estamos viviendo, de las nuevas tecnologías, no se de la importancia que de verdad se merece. Pero hay muchos hechos y muchas personas célebres que si se merecen estos tributos y cuantas veces haga falta y que las nuevas generaciones que vienen, puedan saber su historia. No encontramos artículos y opiniones que digan como es que en el pueblo de Callosa d´En Sarrià, encontramos a uno de estos eruditos de finales del siglo XIX. Qué paradójicamente realizó un gran trabajo histórico y ha estado olvidado por la sociedad callosina. Este callosino, no es otro que Don Adolfo Salva Ballester y haremos lo posible para que tenga el homenaje que se merece.

Hace ya algunos años, se le concedió el honor de poner una calle en su nombre. Cronista Honorifico de la Villa de Callosa d'en Sarrià, que fue aprobada en sesión plenaria y por unanimidad el 10 de septiembre de 1940 del siglo XX y con todo merecimiento. Por eso, lo hemos querido recordar este año, en su 140 aniversario, en el libro de fiestas de su pueblo, Callosa d´En Sarrià.

Crónicas del pueblo 1974/1975
El Puma de Callosa d'en Sarrià

M. A. S.

El año 1974, se llamó año del Puma sin saber ni dónde ni porqué apareció en estos lares. Un extraño animal que merodeaba el pueblo en busca de alimento. Su principal proveedor eran las basuras caseras. El hecho se convirtió en la comidilla de toda tertulia y a la vez en una auténtica fiesta popular, no exenta de temores. A penas anochecía, el pueblo se quedaba desierto. Decir que hubo labradores, que teniendo que regar sus bancales por las noches, tomaban justificadas precauciones o cambiaban el turno para poder regar durante el día. Anécdotas se decían muchísimas, a la hora del café, del almuerzo, en las partidas de cartas del bar de la Sociedad de Moros y Cristianos… Si habían visto huellas marcadas en los huertos, el ataque a perros y otros animales domésticos. En varias calles, la gente aseguró haber visto un animal extraño y hermoso a la vez, escarbando los cubos de basura en la calle. Cualquier persona que salía o volvía a casa tomaba precauciones y estaba muy pendiente de todo su alrededor. Se hicieron batidas organizadas por la sociedad de cazadores y la hermandad de agricultores. Se instalaron trampas de muchos tipos para darle caza y no hubo forma de atraparlo y dar con él.

También se tomaron cartas en el asunto por autoridades provinciales, periódicos de prensa alicantina. Se hizo eco facilitando su divulgación con muchísimos titulares, hasta tal punto que por otros puntos de España se enteraron.

¿Fue verdad o ficción? O a caso se trataba de algún bulo o parodia…

No lo sabemos, pero casi seguro fue un comentario que se fue divulgando entre la población callosina. Alguien aseguró, sin saberlo con certeza tampoco que el puma fue capturado por sus dueños, ya que trataba de un animal doméstico inofensivo. Algún tiempo después, el pueblo volvió a recobrar la normalidad y la calma.

Esta noticia es como todas, si no hay nada documentado… no se puede creer.

Yo si que recuerdo esta historia siendo niño y todo lo que se escuchaba acerca del animal en cuestión. Tuvo tanta repercusión que hasta hubo un pub al que se le llamó Pub Puma . Este pub tenía incluso un gran cuadro con una imagen de un puma y estaba situado en la carretera de Bolulla.

Sempre, l'aigua

J. V. Martín Devesa • Historiador

Poador de Callosa abans de 1910

Aquell divendres, 23 de març de 1810, dí huit llauradors, un cirurgià i un metge esperaven a la porta de casa de Domingo Pallarés, escrivà de la Vila de Callosa. Podríem pensar que alguna cosa roïn hauria passat, però no. Per a organitzar-se, els regants anaven a designar a dos encarregats de les séquies de reg de l'Estret de Bolulla, com s'ha fet durant segles. En època islàmica els regants ja es reunien periòdicament a llocs preestablerts per repartir-se l'aigua. Segons tradicions orals, baix d'un garrofer a la partida del Mandem d'Altea els regants de la antiga **Séquia Blanca** es repartien l'aigua per tanda i si apareixia algun conflicte entre ells ho solucionava un alamí, un jutge especialitzat. Amb la conquesta cristiana es van mantenir aquests antics costums, però es van posar per escrit. Així, per exemple, en 1418 el Duc de Gandia va recollir el dret consuetudinari i el va ampliar a les ***Ordinacions de la Séquia de Mormany i Albalat***, establint obligacions per als regants i "montes" per als que no les compliren. Els senyors territorials eren segons el dret feudal els jutges suprems als seus dominis, resolent els conflictes que pogueren sorgir entre regants, moliners i ramaders, però podent disposar de l'aigua quan ho estimaren necessari i sense guardar cap tanda.

Aquestes prerrogatives van canviar a les Corts de Càdis, amb l'abolició dels senyorius jurisdiccionals i les antigues regalies, és a dir, els drets que tenien els senyors sobre les aigües o el privilegi d'explotar els molins van passar a l'Estat. Però els regants continuaren amb els seus costums per la necessitat d'organitzar-se, mantenir les séquies i augmentar les superfícies irrigables. Així, fins a l'últim terç del segle XIX es constitueixen amb diferents convenis, com el de 1810, uns huit nous recs a Callosa. Aquest procediment novedós seguia respectant les normes antigues, però establia normes diferents per als regants a partir d'uns punts concrets. Era el que fins no fa tant s'anomenava el ***Privilegi***. La lògica era senzilla: Els regants originaris (aigües amunt) deixaven als nous (aigües avall) que aprofitaren els sobrants, però com la disponibilitat d'aigua era limitada, en cas d'escassedat, el primers (els del Privilegi) no estarien subjectes a restriccions ni a tanda, ja que es consideraven els històrics i legítims usuaris. Els nous eren només usuaris dels sobrants, per la qual cosa si no hi sobrava aigua, no regaven. Açò era el que acordaren els regants de l'Estret en 1810 donant acta de naixement a l'actual rec del Pinar, però el mateix van fer altres regants: els de Margequivir (1802 i 1832) ; els de Rutxei i el Piquero (1809 i 1869) ; el dels rec Nou de Margequivir (1857). Hem d'afegir la concòrdia que signaren amb el propietari d'un molí a Mosmai (1837) per aprofitar les aigües quan anaren perdudes, naixent així el Rec del Molí Ronda. Les transformacions

agràries que estaven patint els pobles de la Vall requerien de més aigua pel conreu no només per hortalisses, sinó també per a la dacsa o les oliveres. La demanda d'aigua promovia que es signaren aquestes concòrdies on els privilegis continuaven la tradició legal medieval i els drets històrics. Aquesta figura legal del Privilegi es va perllongar fins al segle XX i es documenta a diferents localitats que reguen del Riu Guadalest i l'Algar.

Evidentment aquesta expansió agrària no era exclusiva de Callosa i comarca. Així en temps d'Isabel II es redacta la primera Llei d'Aigües de 1866 i el seu successor Alfons XII proclama la de 1879, que establien un nou ordenament jurídic per al reg, amb el concepte de Concessió. Segons aquest, tots els aprofitaments hidràulics havien de sol·licitar permís per usar l'aigua d'un curs i la seua inscripció oficial, deixant de banda costums o drets històrics, i per suposat el Privilegi. Feia igual que durant segles els regants d'aigües amunt hagueren refet mil vegades les solsides, que construïren alcavons i ponts per portar l'aigua fins a les zones mes baixes. A partir de la nova llei, l'atorgament dels drets sobre els recursos hídrics era potestat de l'Estat i per tant, havien de sol·licitar permís al govern que ordenaria el seu ús. Això és el que va fer el 1882 el **Rec Nou d'Altea**, però els altres regs de la conca de Guadalest no van regularitzar els seus usos tal i com marcava la nova llei d'aigües, continuant amb els seus costums històrics. Al no formalitzar les seues concessions, els regants callosins no existien davant de l'administració. Aquesta situació d'alegalitat dels aprofitaments hidràulics va generar a partir de 1887 un conflicte entre els regants del riu Guadalest que va arribar al seu punt àlgid cap al 1930. Llavors els regants de Callosa van fer el que han fet durant segles: es reuniren per defensar conjuntament els seus drets i signaren un document denominat ***"Las Bases de Callosa"***, la primera pedra de l'organització de tots els recs de la Conca del Guadalest. Van escriure fins i tot una carta al President del Govern, que en aquell moment era un descendent de callosins, el General Dámaso Berenguer. Els periòdics es feien ressò del conflicte i el 23 de maig de 1933 es va convocar una vaga general, que va secundar tot el poble, protestant per la pèrdua dels seus drets als recs de Rutxei, Piquero i Algepsa, que privava de l'ús de l'aigua a més de 500 fanecades.

Aquells fets de fa quasi cent anys quedaren gravats a la memòria collectiva, i amb raó, perquè al llarg de la segona meitat del segle XX, els canvis econòmics de la comarca no feren més que augmentar la pressió sobre els nostres limitats recursos hídrics. A partir dels anys 60 la premsa parlava amb freqüència de ***"la Guerra del Agua"*** per referir-se al conflicte entre els usos residencials/turístics i els agrícoles. El primer i dramàtic exemple el trobem a la ***Parà Major***, la séquia medieval que havia abastit el poble d'aigua potable durant segles. L'any 1950 l'Ajuntament de Callosa va reservar l'aigua de la Font Major per a l'abastiment exclusiu del poble deixant les aigües residuals per a ús agrícola. La deficient depuració i filtrat de l'aigua les feia pràcticament inutilitzables per a regar. Els regants es trobaren així en un gran problema d'abastiment, que intentaren solucionar amb la creació de la CEAA y del GSC Virgen de las Injurias, fins que amb la fusió d'ambdues entitats es crearà el Sindicat Font Major i Sacos a principi dels noranta, després de quaranta anys de restriccions i aigües brutes. En el cas dels Pous de Sacos, el 1976 tot el poble de Callosa es va mobilitzar, com en l'any 33, i aconseguiren paralitzar les obres de canalització, que hagueren assecat tots els recs de la conca de l'Algar, per emportar-se directament les aigües cap a Benidorm.

Després de setanta anys l'opció que es planteja segueix sent la mateixa: la utilització de l'aigua de naixement per

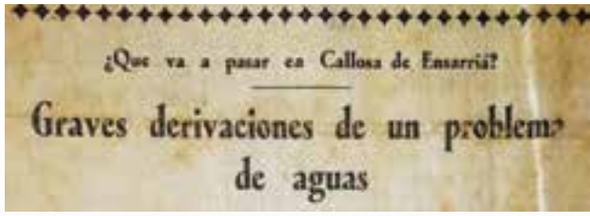
¿Que va a pasar en Callosa de Ensarriá?

Graves derivaciones de un problema de aguas

Titular de premsa 1933

a ús humà i les aigües residuals reciclades per a l'agricultura. Açò que sembla tan lògic i coherent entra en conflicte amb les experiències a Altea o la Vila Joiosa, on la qualitat del filtrat i la poca acurada depuració han fet que aquella aigua no valga ni per a regar. Massa vegades al passat s'ha marginat als regants i menyspreat als llauradors, creient que el desenvolupament dels nuclis costaners està per damunt dels pobles de l'interior. Així que la solució real, ara i adés, és la unió de tots els regants. Durant segles s'ha demostrat que defensar els drets dels regants és el primer pas per aconseguir condicions justes per a tots, on puguen conviure el sector agropecuari i un desenvolupament urbà adequat.

Bombeig abandonat de la CEAA

Estructures abandonades de la antiga depuradora de Callosa

Presente y futuro del regadío en Callosa d'en Sarrià

Wenceslao Ferrando Pérez
Farmacéutico. Máster en Agricultura Ecológica. Vicepresidente de la CGRiU de Callosa d'en Sarrià

Bien, ya estamos en 2025 y tenemos que aclarar las ideas. Es posible que surjan dudas respecto a la gestión del agua si comparamos el pasado con el presente. La primera: ¿de quién es el agua? Esta es fácil de resolver, la ley de aguas de 1985 nos dice que el agua es un bien público cuyo titular es el Estado Español. Vale, pero entonces, ¿qué es una Comunidad de Regantes? Según dicen las leyes y reglamentos, una Comunidad de Regantes es una corporación de derecho público que goza de autonomía para la gestión de agua de riego, siempre bajo la tutela del Ministerio correspondiente y a través del organismo de cuenca, que en nuestro caso es la Confederación Hidrográfica del Júcar.

Entonces, ¿qué funciones tiene la Confederación Hidrográfica del Júcar (CHJ)? Pues, entre otras muchas, la CHJ se encarga de otorgar los volúmenes concesionales de agua para el riego, reconocer las superficies regables de cada Comunidad y autorizar las captaciones de agua. También vigila para que se haga un uso racional del agua y controla que las normas estatutarias de las Comunidades de Regantes sigan unos criterios democráticos, de modo que no haya privilegios de unos regantes frente a otros.

Y ¿qué es la concesión de una comunidad de regantes? Pues es la cantidad de agua que una comunidad puede usar en un año para regar una superficie que previamente ha sido reconocida por la CHJ. Por ejemplo: la comunidad de regantes del Pinar dispone de una concesión de 244.852 m³ para regar 41,60 hectáreas al año.

Assut del Rec de l'Estret-Pinar

¿Cuántas comunidades de regantes tenemos en Callosa? Actualmente tenemos 31 comunidades con muy diversas características. Tenemos unas comunidades que riegan a manta y otras que riegan por goteo. Unas están ubicadas en zonas altas del pueblo y otras en zonas más bajas, unas tienen concesiones de aguas superficiales y otras las tienen de aguas subterráneas, unas están ubicadas en la cuenca del río Guadalest y otras en la del río Algar. Algunas de estas comunidades tienen instalaciones que pasan por lugares prácticamente inaccesibles, lo que complica mucho las tareas de reparación y mantenimiento.

Cada una de estas comunidades tiene una Junta de Gobierno distinta que gestiona un volumen concesional y una superficie de riego distintas, con una cartografía y orografía distintas. Es fácil entender que toda esta variedad

Assut de Rutxei

de circunstancias hace que la gestión del agua de riego en Callosa sea muy complicada y sobre todo poco eficiente, tanto desde un punto de vista económico como medioambiental.

¿Qué papel juega entonces la Comunitat General de Regants i Usuaris de Callosa d'en Sarrià? La Comunitat General se encarga de ayudar en la gestión y velar por los intereses comunes de todas las comunidades de Callosa, como son la asistencia técnica, la gestión administrativa, la defensa jurídica… Y también, la Comunitat General, defiende los intereses comunes del regadío callosino frente a terceros, ya sea la Confederación, la Conselleria, el Ministerio o el Consorcio de Aguas de La Marina Baixa…

Además, la Comunitat General de Regants de Callosa, gestiona unos pozos que en los años 1979-80 el Ministerio realizó en la partida de Sacos y que culminaron con éxito al detectar un acuífero que ha sido capaz de abastecer de agua para el regadío callosino en las épocas de sequía. Pero desgraciadamente dichos sondeos no se legalizaron en su momento y actualmente se encuentran en una situación irregular, lo que ha llevado a la CHJ a requerir a la Comunitat General para que regularice dicha situación.

Regularizar los pozos de Sacos implica que la CHJ será quien decida quién o quiénes van a tener derechos sobre el agua de dichos pozos y en qué ámbito se podrá usar dicha agua.

Tras más de un año de negociaciones, la Comunitat General consiguió el compromiso de la CHJ de que el 100% de los derechos de agua sobre los pozos de Sacos fueran exclusivamente para el riego y abastecimiento de Callosa y por lo tanto los callosinos los que decidan sobre el uso de este agua. A cambio, se nos exigió que las 31 comunidades de regantes se fusionaran en una sola, para así poder tener una gestión mucho más eficiente del agua.

Pous de Sacos

Y en eso estamos. Actualmente, la Comunitat General está trabajando intensamente para que las 31 comunidades de regantes de Callosa se fusionen en una sola comunidad que gestionaría el 100% de la superficie regable y el 100% del volumen concesional para riego y el suministro de agua para abastecimiento del Ayuntamiento de Callosa.

Conviene saber que el hecho de unirnos en una sola comunidad de riego no implica, de ninguna manera, la pérdida de los derechos de riego que actualmente tienen las comunidades. Más bien al contrario, el hecho de pertenecer a la futura y única comunidad de regantes de Callosa conlleva las siguientes ventajas:

• Tener derechos de agua sobre los pozos de Sacos.

• Tener acceso a las futuras subvenciones para la transformación a riego por goteo que la Consellería de Agricultura tiene en marcha para Callosa.

• Tener acceso a las subvenciones del PERTE-II por un importe de más de1.000.000 de euros que la Comunitat General está gestionando ante el Ministerio.

• Disponer de una gestión común del agua mucho más eficiente que la actual.

Gestión digitalizada del agua

• Y sobre todo, lo más importante, actuar como una única fuerza ante terceros que pudieran amenazar los derechos de los callosinos. La unión hace la fuerza.

Por el contrario, si no somos capaces de unirnos en la defensa de nuestros intereses, perderemos derechos de agua sobre los pozos de Sacos, perderemos dinero de las ayudas y quedaremos en manos de poderosos enemigos cuyos intereses distan mucho de los de los regantes callosinos.

Si algo nos enseña la historia es que **la solución duradera a los conflictos es la unión y el dialogo entre todos.** Estamos ante el inicio de un avance histórico en el regadío de Callosa que nos permitirá abrirnos a un modernización, digitalización y mejora de la gestión del agua.

En el agua empezó la vida, y sin ella la vida se acaba.

Les Dones de Callosa
i les seues activitats

S'acosta el final de la nostra etapa com a Junta de les Dones de Callosa, en la que hem participat amb gust i en gran harmonia, creant uns vincles i una amistat en el grup que desitgem que perduren en el temps.

Una nova Junta prendrà el relleu i li desitgem molts encerts i eficàcia en la seua tasca per a poder acompanyar a les Dones de Callosa en events, viatges i diverses activitats que les facen disfrutar i participar.

Agraïm a totes les sòcies, a l'Ajuntament i a les entitats del poble la seua participació i suport en totes les activitats realitzades.

Gràcies, gràcies per la vostra col·laboració i un any més agraïr a l'Associació de Moros i Cristians el concedir-nos aquest espai per a comunicar les nostres actuacions.

BONES FESTES 2025!

Centro de Arte
Hortensia Herrero

Crònica del poble

L'Ajuntament de Callosa d'en Sarrià, a través d'este article, mostra als ciutadans totes les activitats més significatives que s'han fet al llarg de tot l'any, així com les dades informatives que poden ser interessants per a la ciutadania. Des d'estes pàgines ressaltem l'esforç conjunt d'institucions, associacions i ciutadans per a fer del nostre municipi un lloc on la cultura, les festes, l'oci, l'esport i la solidaritat, entre altres, siguen protagonistes.

Començarem amb les dades del Padró mucipal:

Fecha de Obtención	01/01/2025
Total Varones	5124 (52,65%)
Total Mujeres	4608 (47,35%)
Total Habitantes	9732
Edad Media Varones	43,00
Edad Media Mujeres	45,00
Edad Media	44,00

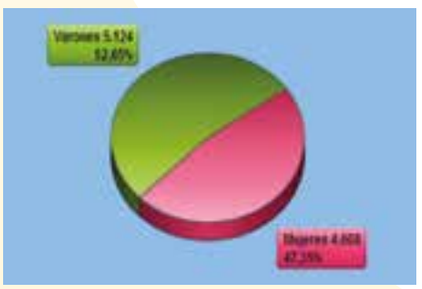

Evolució demogràfica i dades per edats

Ejercicio	Varones	Mujeres	Total	% Varones	% Mujeres
1997	3276	3238	6514	50,29	49,71
1998	3258	3242	6500	50,12	49,88
1999	3306	3286	6592	50,15	49,85
2000	3930	3542	7472	52,60	47,40
2001	4155	3648	7803	53,25	46,75
2002	4182	3717	7899	52,94	47,06
2003	4284	3819	8103	52,87	47,13
2004	4449	3944	8393	53,01	46,99
2005	4614	4043	8657	53,30	46,70
2006	4784	4175	8959	53,40	46,60
2007	4862	4241	9103	53,41	46,59
2008	4807	4200	9007	53,37	46,63
2009	4755	4164	8919	53,31	46,69
2010	4724	4169	8893	53,12	46,88
2011	4698	4163	8861	53,02	46,98
2012	4718	4220	8938	52,79	47,21
2013	4696	4193	8889	52,83	47,17
2014	4708	4232	8940	52,66	47,34
2015	4254	4041	8295	51,28	48,72
2016	4312	4050	8362	51,57	48,43
2017	4373	4087	8460	51,69	48,31
2018	4457	4184	8641	51,58	48,42
2019	4583	4247	8830	51,90	48,10
2020	4671	4284	8955	52,16	47,84
2021	4717	4330	9047	52,14	47,86
2022	4791	4388	9179	52,20	47,80
2023	5004	4496	9500	52,67	47,33
2024	5126	4609	9735	52,66	47,34

Edades	Varones	Mujeres	Total	% Varones	% Mujeres
0 - 9	375	354	729	51,44	48,56
10 - 19	500	466	966	51,76	48,24
20 - 29	601	490	1091	55,09	44,91
30 - 39	643	531	1174	54,77	45,23
40 - 49	933	765	1698	54,95	45,05
50 - 59	851	698	1549	54,94	45,06
60 - 69	625	559	1184	52,79	47,21
70 - 79	352	419	771	45,65	54,35
80 - 89	187	238	425	44,00	56,00
90 - 99	48	97	145	33,10	66,90
100 - 109	8	18	26	30,77	69,23
110 - 119	2	3	5	40,00	60,00
120	0	0	0	0,00	0,00
Totales	5125	4638	9763	52,49	47,51

Dades per nacionalitats

Nacionalidad	Varones	Mujeres	Total	% Varones	% Mujeres
126 ALEMANIA	46	49	95	48,42	51,58
203 ARGELIA	210	42	252	83,33	16,67
340 ARGENTINA	57	49	106	53,77	46,23
138 BELARÚS	3	3	6	50,00	50,00
103 BÉLGICA	28	32	60	46,67	53,33
341 BOLIVIA	117	67	184	63,59	36,41
342 BRASIL	3	9	12	25,00	75,00
104 BULGARIA	62	40	102	60,78	39,22
301 CANADÁ	2	0	2	100,00	0,00
344 CHILE	4	5	9	44,44	55,56
407 CHINA	2	4	6	33,33	66,67
343 COLOMBIA	148	185	333	44,44	55,56
315 CUBA	4	5	9	44,44	55,56
107 DINAMARCA	1	2	3	33,33	66,67
345 ECUADOR	180	101	281	64,06	35,94
317 EL SALVADOR	1	1	2	50,00	50,00
108 ESPAÑA	3145	3159	6305	49,90	50,10
302 ESTADOS UNIDOS	9	7	16	56,25	43,75
141 ESTONIA	0	1	1	0,00	100,00
409 FILIPINAS	0	2	2	0,00	100,00
110 FRANCIA	38	45	83	45,78	54,22
139 GEORGIA	0	1	1	0,00	100,00
111 GRECIA	1	0	1	100,00	0,00
321 HONDURAS	2	2	4	50,00	50,00
112 HUNGRÍA	1	6	7	14,29	85,71
410 INDIA	1	0	1	100,00	0,00
113 IRLANDA	3	5	8	37,50	62,50
114 ISLANDIA	3	4	7	42,86	57,14
115 ITALIA	19	12	31	61,29	38,71
136 LETONIA	1	1	2	50,00	50,00
142 LITUANIA	7	1	8	87,50	12,50
227 MALI	4	0	4	100,00	0,00
228 MARRUECOS	132	90	222	59,46	40,54
303 MÉXICO	1	3	4	25,00	75,00
323 NICARAGUA	1	1	2	50,00	50,00
120 NORUEGA	21	25	46	45,65	54,35
121 PAÍSES BAJOS	71	45	116	61,21	38,79
426 PAKISTÁN	23	4	27	85,19	14,81
347 PARAGUAY	0	3	3	0,00	100,00
348 PERÚ	21	15	36	58,33	41,67
122 POLONIA	11	11	22	50,00	50,00
123 PORTUGAL	21	2	23	91,30	8,70
125 REINO UNIDO	124	94	218	56,88	43,12
143 REPÚBLICA CHECA	4	4	8	50,00	50,00
144 REPÚBLICA ESLOVACA	1	2	3	33,33	66,67
128 RUMANÍA	499	403	902	55,32	44,68
154 RUSIA	16	20	36	44,44	55,56
238 SENEGAL	3	0	3	100,00	0,00
167 SERBIA	1	1	2	50,00	50,00
131 SUECIA	5	6	11	45,45	54,55
132 SUIZA	7	5	12	58,33	41,67
436 TAILANDIA	1	1	2	50,00	50,00
248 TÚNEZ	2	0	2	100,00	0,00
133 U.R.S.S	0	1	1	0,00	100,00
135 UCRANIA	35	33	68	51,47	48,53
350 URUGUAY	5	6	11	45,45	54,55
351 VENEZUELA	17	20	37	45,95	54,05
155 YUGOSLAVIA	0	3	3	0,00	100,00
Totales	5125	4638	9763	52,49	47,51

TURISME

Des de la regidoria de Turisme continuem impulsant iniciatives per donar a conéixer Callosa d'en Sarrià, posant en valor tots els recursos que ofereix el nostre municipi a les persones que ens visiten. L'objectiu és facilitar-los una experiència enriquidora mitjançant el descobriment del nostre patrimoni natural, cultural i històric.

Hem mantingut també la nostra aposta per la promoció de les Fonts d'Algar i altres elements clau del nostre poble, com ara la gastronomia, la tradició i la cultura local. Tot això ho hem fet participant en fires com la de Tots Sants de Cocentaina, així com a través de programes de televisió, reportatges i entrevistes.

A més, seguim molt actius a les xarxes socials, una eina fonamental per a la promoció turística. A través d'aquestes plataformes donem a conéixer Callosa, fomentem la interacció amb els visitants i resolem els seus dubtes.

Us convidem a seguir-nos i a utilitzar l'etiqueta #callosadensarria en les vostres publicacions sobre el nostre poble!

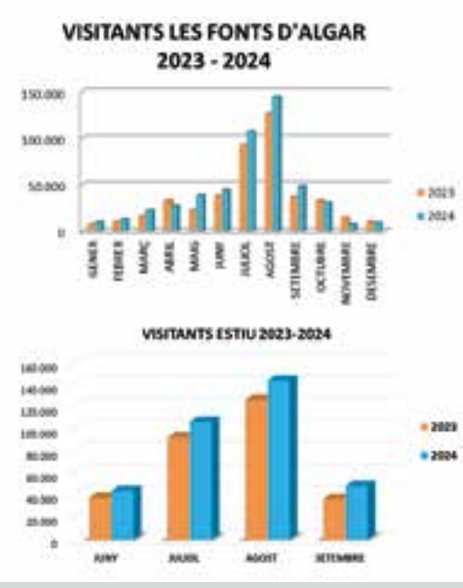

ESPORT

Des de la regidoria d'esport sabem la importància de l'esport no sols per a la salut física, sinó també per al benestar emocional, social i mental, tant en xiquets com en adults. Ajuda a establir hàbits de vida saludables, fomenta la disciplina i la constància, i permet desenrotllar habilitats d'interacció i comunicació. Per als adults, també és un mecanisme de prevenció contra moltes malalties i un mitjà per a mantindre's actiu i enèrgic.

Per este motiu des de les escoles esportives s'han programat diferents modalitats esportives: tennis, futbol 8, futbol 11, taekwondo, gimnàstica rítmica i Kick boxing amb un total de 230 xiquets matriculats el curs 2024-25.

A més s'han programat altres activitats com les escoles deportives d'estiu, de Nadal i Pasqua, per tal que els pares puguen conciliar vida laboral i familiar; cursos de natació tant per a adults com per a xiquets, la IX carrera popular Sant Silvestre, el campus de Futbol de Nadal organitzat per Magic Sport, col.laboració tant en la VI Almèdia Trail com en la IV Edició Aitana Tour. Com a activitat excepcional la col·locació d'una pantalla gegant a la plaça del Convent per a la final de la copa d'Europa. També cal destacar les obres de millora en les instal·lacions del Popiesportiu en vestuaris, grades gespa i il·luminació

CULTURA I FESTES

La Cultura i les Festes exercixen un paper fonamental en l'enriquiment de la nostra comunitat, promovent activitats que fomenten la creativitat, la participació ciutadana i l'orgull i l'estima per les nostres tradicions i expressions artístiques. Al llarg de l'any, esta àrea treballa incansablement per a oferir una àmplia varietat d'esdeveniments i programes que acosten la cultura a tots els racons del nostre municipi.

Entre les activitats més destacades es troben els festivals culturals, presentacions de libres, exposicions d'art, concerts com, per exemple, els del cicle de Musicaloxa que programem cada any per tal de donar valor al nostre orgue, teatre per a totes les edats.

La promoció de la cultura popular i les tradicions també és una prioritat, per la qual cosa s'organitzen esdeveniments tradicionals, i celebracions que enfortixen el sentit d'identitat i comunitat, com per exemple les nostre volgudes danses de Sant Jaume o les festes de moros i cristians. Les regidories treballen en col·laboració amb associacions locals i centres culturals per a crear un calendari vibrant i divers que reflectisca la riquesa cultural del nostre entorn. (més fotos d'actes generals)

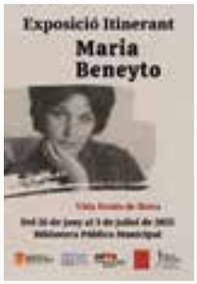

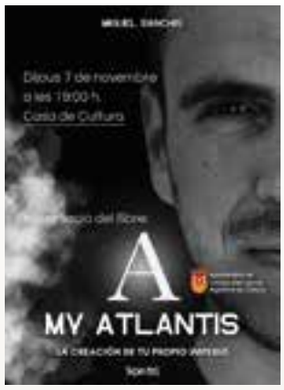

Dins de la cultura está l'oficina AVIVA, encarregada de programar activitats de promoció del valencià. Entre estes activitats cal destacar l'edició anual del calendari de Callosa, enguany amb la temàtica de les quadrilles del poble, la campanya de les cartes dels Reis d'Orient, la visita de l'AVL amb la campanya "En valencià arriba a Callosa d'en Sarrià", actuacions musicals com la d'Andreu Valor, ÒWIX, La Llavor en la Primavera Musical (amb exposición inclosa), teatres com l'Illa del tresor, El fill del Forner, etc.

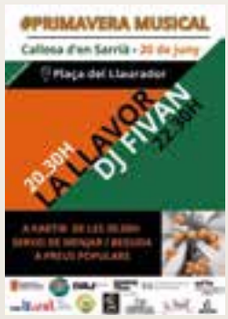

En definitiva, la Regidoria de Cultura no sols busca entretindre, sinó també educar, inspirar i unir a les persones a través de l'art i la cultura. El seu compromís és fer de la nostra comunitat un lloc més viu, creatiu i ple d'oportunitats per a tots. Enguany com a novetat vam voler programar una activitat diferent i enriquidora: la Jornada Cultural i de Convivència, en un lloc emblemàtic, el fort de Bèrnia. I com a excepció la recaptació d'un dels teatres va ser íntegra per als daminificats de la DANA.

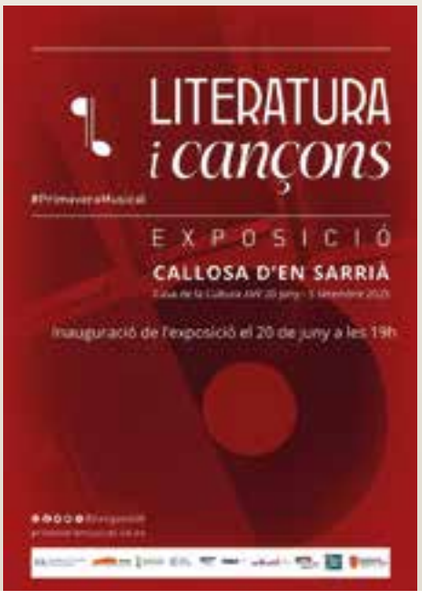

Pel que fa a la biblioteca en particular l'any 2024 s'han realitzat un total de 3.707 préstecs a usuaris adults i un total de 2.123 préstecs a usuaris infantils i juvenils. Com a novetat hem fet 103 préstecs a institucions.

S'han incorporat al catàleg un total de 561 llibres, dels quals 274 han sigut comprats per l'Ajuntament i 285 provinents de donacions d'usuaris. Hem rebut nombroses donacions de particulars que anònimament ens han dut exemplars en un estat excel·lent per a incorporar al nostre fons.

Hem resolt 770 consultes realitzades pels usuaris al llarg de l'any 2024 i ens han visitat presencialment 8.961 usuaris, però recordeu que amb el carnet de la biblioteca també teniu accés a eBiblio Comunitat Valenciana, un servei gratuït de préstec de llibres electrònics en línia oferit a través de les biblioteques públiques espanyoles, així com eFilm una plataforma que permet als usuaris de les biblioteques públiques veure pel·lícules, documentals, sèries i curts en streaming de manera gratuïta des d'un ordinador o dispositiu mòbil. Contacta'ns per a més informació.

Com que som una BiblioPop vos convidem a ajudar-nos a ampliar el fons local, si a casa vostra teniu publicacions, butlletins, revistes que parlen de Callosa o han sigut publicades per un autor callosí i no sabeu què fer amb estes, porteu-les a la biblioteca.

Des d'aquestes línies vos convidem a participar de les activitats d'animació lectora i extensió cultural que fa la biblioteca.

Entre les diferents activitats que organitza la Biblioteca destaquem el Club de lectura, la campanya "Espanta la por! Per Tots Sants monstres valencians", la novena edició del Dia de les Escriptores, i per al 14 de febrer "Cita a cegues amb un llibre", entre altres.

També hem rebut visites d'autors i autores com per exemple: Paz Castelló, Margarita del Mazo, Antonio Rubio i l'il.lustrador Óscar Villán.

IGUALTAT

Dins de l'àrea d'Igualtat cal destacat la tasca conjunta que fa el Consell Comarcal per la Igualtat de la Marina Baixa (CCIMB), el qual naix el 2017, amb la finalitat de conjuminar esforços per a promoure polítiques d'igualtat que afavorisquen el desenrotllament social, econòmic, laboral i cultural de la comarca, mitjançant la realització d'accions de prevenció, sensibilització i intervenció i la promoció de l'associacionisme femení.

El CCIMB continua realitzant trobades anuals per a promoure campanyes de sensibilització com per exemple, la campanya de joguets no sexista, o el

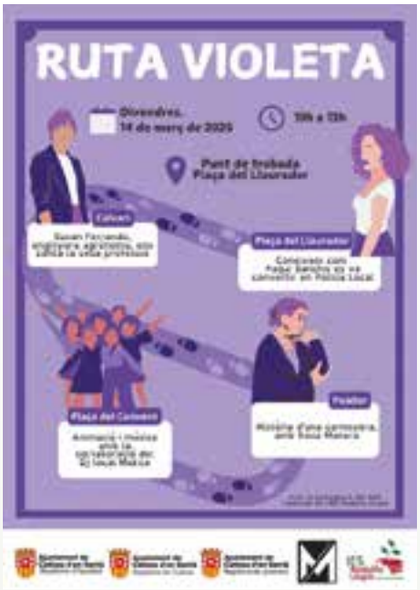

projecte de Corresponsables, que ha sigut iniciativa de l'Ajuntament de Callosa.

Un altre esdeveniment a destacar és la Setmana de la Dona que organitza la regidoria d'Igualtat durant el mes de març, en la qual tenen lloc diverses activitats, com la Trobada comarcal de dones, la Ruta violeta (amb participació de dones emprenedores del poble), diversos tallers, xarrades i concerts.

També es va celebrar, com tots els anys, el Dia de la Dona amb una concentració i la lectura del manifest.

JOVENTUT

La regidoria de Joventut arreplega en el I Pla jove de Callosa d'en Sarrià 2022-2026 les principals necessitats de la població jove, els seus reptes, les seues inquietuds i interessos, i conta com proporcionar respostes eficaces, integradores, inclusives i democràtiques a les prèvies indentificacions.

Este pla és un document estructurat però es caracteritza per basar-se en la flexibilitat i la inclusió de noves accions no tingudes en compte en el moment de la seua redacció, i és vital per a poder anar adaptant les peticions de les persones joves de Callosa d'en Sarrià.

El departament de Joventut de l'Ajuntament de Callosa d'en Sarrià, des de l'1 de juliol de 2024 torna a estar actiu amb la contractació de la tècnica de Joventut a través d'una subvenció de l'IVAJ, una persona tècnica que s'ocupa del disseny i planificació de les polítiques municipals de joventut, en coordinació amb la Regidoria. La seua ubicació està en la Casa de Cultura, en la segona planta, despatx IV. L'horari d'atenció de 8h a 14:30h de dilluns a divendres.

A més, té un espai propi, el Punt Jove (situat en la Carretera de Bolulla 8) pensat per a persones de 12 a 30 anys, dirigit per una dinamitzadora juvenil des de la segona quinzena d'agost de 2024, que dissenya i executa una programació mensual àmplia i variada enfocada en activitats d'oci, educatiu i de formació no reglada de dilluns a divendres en horari de 15:30h a 19h.

Esta instal·lació, durant aquest any està rebent adequacions de millora per a oferir a la joventut del municipi un espai on poder relacionar-se promoure activitats d'oci i temps lliure, formacions, Fòrums, xarrades… En resum, ofertar un espai on les persones joves el senten com a propi i fent que siga un lloc més atractiu, amb més recursos i més adequat als seus interessos.

EDUCACIÓ

En la regidoria d'Educació, a més de col·laborar amb els diferents centres educatius de la localitat, s'han convocat com en anys anteriors les ajudes de transport i de Mobilitat Internacional per a als estudiants, la posada en marxa de les escoles d'estiu, Nadal i Pasqua per tal de conciliar vida laboral i familiar, el repartiments d'agendes escolars, les mones de Pasqua, teatres en anglés, les activitats de l'escola de ceràmica i pintura, etc.

MEDI AMBIENT

Des de la Regidoria de Medi Ambient, s'han instal·lat caixes niu per a ocells en diferents zones del municipi. Esta mesura augmentarà la població d'estes xicotetes aus que a la vegada s'encarregaran de controlar les poblacions d'insectes, com els mosquits.

També es va signar un conveni de col·laboració amb l'ONG AMICITIA per a què un grup de jóvens estrangers facen intervencions mediambientals en el paratge de l'Algar, entre d'altres coses.

URBANISME

Pel que fa a Urbanisme el 12 de març es va inaugurar a Callosa d'en Sarrià el nou Centre Social, situat al costat de la Policia Local i Urbanisme, en la prolongació del carrer Ramón y Cajal. En la inauguració d'este nou tercer edifici va participar el Diputat Provincial d'Infraestructures Antonio José Bernabéu Sant.

També es va reposar nou tot el mobiliari del parc infantil de la plaça del Llaurador

En el 2024 es va presentar el projecte de rehabilitació del Poador de la Font Major per a l'adequació del seu entorn urbà i nou parc. Este ambiciós pla està dirigit per les arquitectes Marta Asensi, de l'Estudi Epigram Arquitectura, i Rocío Martí, d'Espacio Propio Arquitectura.

El projecte, la finalització del qual està prevista per a finals del 2026, busca reconstruir el sostre del Poador respectant el disseny original d'esta estructura històrica, que data de 1786, a més de crear un espai lúdic i cultural.

COMERÇ

Entre les actuacions de la regidoria de Comerç destaquem el Bo Consum, el mercat de Nadal, la Minxà popular, l'edició de la guia de comerç local i les diverses col·laboracions amb l'Associació d'empresaris de Callosa com les Jornades Gastronòmiques del nyespro.

SALUT I ALTRES ACTUACIONS

Pel que fa a salut les actuacions que s'han fet al llarg de l'any van ser: la campanya vacuna antirràbica i desparasitació, microxips i passaport per a gossos, dia de l'Infermeria en col·laboració amb el Centre de Salut de Callosa i la campanya de donació de sang, entre d'altres.

Una altra actuació va ser col·laboració amb l'arreplegada d'aliments i l'organització d'events per a recaptar donatius per als damnificats de la DANA.

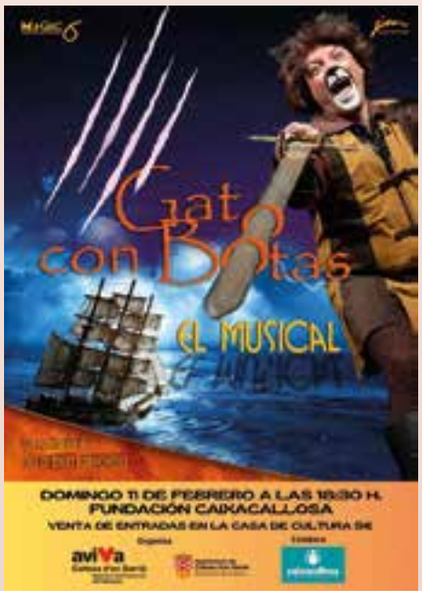

ROJAS
artesans
des de 1990

Información, pedidos y reservas teléfono: 965 882 315
Ctra. Bolulla, Local 1 · 03510 Callosa d'en Sarrià
panaderiarojas@gmail.com
https://panaderiarojas.com/

Bones festes a tots!

¡MENÚ DIARIO PARA LLEVAR!

PAN TRADICIONAL
PASTELERÍA SALADA Y DULCE
CATERING Y BOCADILLOS

VISITA NUESTRO MENÚ DIARIO DE COMIDAS CASERAS EN NUESTRAS REDES SOCIALES.
Arroces (al horno, con costra, etc.), paellas varias (pulpo y galera, albóndigas y costilla...),
ensaladilla rusa, marineras, ensaladas, callos, albóndigas, carn en salsa, manitas de cerdo, etc.

SALVADOR
FOTÒGRAF

C/ Jaume Roig, 1 • Passatge Ed. Hort dels Frares • 03510 Callosa d'en Sarrià
Tel. 96 588 13 30 - Email: salvadorfotograf@gmail.com

FREECOM
FREE COMPUTERS S.L.
SERVICIO INTEGRAL PARA PYMES
Unificando sus necesidades informáticas en nosotros, podrá beneficiarse de la homogeneidad, la inmediatez, la rentabilidad y la experiencia que aportamos. Seremos nosotros los que detectaremos los problemas, las carencias, el desaprovechamiento de recursos; para que usted no tenga que preocuparse. Se sorprenderá de lo bien que funciona la informática profesional.
ASESORAMIENTO
MANTENIMIENTO
ASISTENCIA TÉCNICA
SERVIDORES DEDICADOS
EQUIPOS PC Y TPV
REDES LOCALES
TELECOMUNICACIONES
VIDEOVIGILANCIA IP
SOFTWARE DE GESTIÓN
INTERNET
REDES WIFI
IMPRESIÓN PROFESIONAL
FUJITSU SIEMENS
PRIMERGY Certified Partner
telf. 96 689 68 58
Fax. 96 689 79 32
www freecomputers.es
Calle Guadalest, 21. Local 15. 03530 La Nucia.

NATIVE WORLD
www.nativeworld.es
PERSONALIZACIÓN
IMPRESION DIRECTA
SERIGRAFÍA
VINILO
BORDADOS
SUBLIMACIÓN
ARTICULOS PROMOCIONALES
TAZAS, BOLIS
COJINES, GORRAS
MOCHILAS, LLAVEROS
www.nativeworld.es
96 587 01 23

LES PROCESSONS

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

2024

processons

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

processons

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Vicent Fotògraf

Salvador Fotògraf

Salvador Fotògraf

2024

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

processons

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Vicent Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

processons

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Salvador Fotògraf

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

Maritza Studios Photography

2024

MOMENTS DE FESTA

2024

moments

Paco Ferrando

Moments

2024

2024

moments

moments

2024

Marta Pérez

Marta Pérez

2024

Maritza Studios Photography

Marta Pérez

moments

Marta Pérez

moments

Paco Ferrando

Paco Ferrando

2024

Paco Ferrando

Paco Saval

Vicent Fotógraf

Marcelo Saval

Paco Ferrando

2024

moments

Paco Ferrando

Paco Ferrando

Paco Ferrando

TALLERES ROMERO

Más de **39 años** a su servicio

Les desea ¡Felices Fiestas!

TALLER DE MECÁNICA - CENTRO TÉCNICO DE TACÓGRAFOS
Polígono Industrial L'Alberca, Av. de Benidorm, 2.
03530 La Nucía (Alicante) - Apdo. de Correos 140
Tel.: 96 587 03 39 / 96 689 62 32 / Fax: 96 689 71 80 - info@talleresromero.es

TALLER DE CHAPA Y PINTURA
C. Guadalest, 35. 03530 La Nucía (Alicante). Apdo. de Correos 140
Tel./Fax: 96 587 10 51 - chapa@talleresromero.es

TALLER AUTORIZADO IVECO
TALLER ADHERIDO AD-PARTS
CERTIFICADO UNE 66102
CENTRO TÉCNICO DE TACÓGRAFOS DIGITALES Y ANALÓGICOS
VDO Stoneridge ACTIA

WWW.TALLERESROMERO.ES Síguenos en facebook YouTube

FERRI+2

ALQUILER DE MAQUINARIAS
VENTA DE HERRAMIENTAS

C/ Benifato, 27 - Pol. Ind. L'Alberca 03530 La Nucia • Alicante • España
Móv.: 667 700 490 • 647 949 514 - Tel./Fax: 96 689 61 13

fotos per al record

Felices Fiestas!!!

MBM
MARINA BAIXA. MAQUINARIA, S.L.

Felices Fiestas!!!

www.marinabaixamaquinaria.com

CONCESIONARIO OFICIAL

agrimac agria — MAQUINARIA AGRÍCOLA Y CONSTRUCCIÓN, TRACTORES AGRÍCOLAS, MOTOCULTORES Y MOTOAZADAS, DUMPERS CONSTRUCCIÓN, CARRETILLAS ELEVADORAS CONSTRUCCIÓN

HONDA — CORTACESPES, MOTOAZADAS, GENERADORES

STIHL — MAQUINARIA JARDINERÍA, MOTOSIERRAS, DESBROZADORAS

BCS — TRACTORES, MOTOCULTORES, MOTOSEGADORAS

RCM — BARREDORAS, FREGADORAS

VENTA, ALQUILER Y REPARACIÓN DE MAQUINARIA AGRÍCOLA Y JARDINERÍA

Felices Fiestas!!!

C/. San Isidro, nº 3
Telf. 96 588 01 82
Email: marinabaixamaquinaria@outlook.es
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ

Partida Cap Blanc, 36 A - Local 7 · Ctra. Benidorm-Altea
Telf. 96 584 09 98
Email: alteambm@hotmail.com
03590 ALTEA

Recordem

Pana
Pastisseria
Telf.: 965 880 797
C/ Carretera de Alcoy nº18
03510 Callosa d'en Sarrià
VOS DESITJA UNES BONES FESTES

consum
Junts és cooperativa

Recorden

JGuardiola
CONSTRUCCIONES
678 610 849
www.jguardiolaconstrucciones.com

ON
ENTRENAMENTS
@onentrenaments
601 926 424

lma
Llorca Menaches Assessors
C/ Alarques 3, 1D ALTEA
966 880 425
oficina@llorcamenaches.es
ASSESSORIA FISCAL-LABORAL-COMPTABLE

CENTRE DE
FISIOTERÀPIA
Lydia Espasa
Col. 4197
Tel.: 690 336 828
C/ Hort del Senyor, 1 - Callosa d'en Sarrià

TALLER FLORAL L'ART
1993
Tel. 619 338 685 - 96 588 03 79
Email. tallerfloralart1993@gmail.com
Facebook. Taller Floral L'Art
Instagram. @tallerfloralart1993

Café-Plaça
•Almuerzos •Tapas Variadas
•Comidas •Cenas •Cumpleaños
Y tambien para llevar...
Plaça D'Espanya, 15 LA · 03510 Callosa d'en Sarrià
Telf: 96 588 02 50 · www.cafeplazacallosa.com
Síguenos en

GAS Y CALOR CALLOSA S.L.
PROFESIONALES EN GAS, CALEFACCION Y ENERGIA
Carretera d'Alacant, 31
03510 Callosa d'ern Sarrià (Alicante)
96 588 25 99 • 618 779 021
www.gasycalorcallosa.com • info@gasycalorcallosa.com

EL FORN DEL PORTAL
Pa
coques
minxos
magdalenes
bollería
C/ Sant Vicent, 2
Callosa d'en Sarrià
96 588 07 86
633 101 303

Recordem

J. Sanchis Distribuciones C.B.

Pda. Micleta, s/n, nave 1 - ☎ - CONTESTADOR 96 588 15 52
Móvil 627 94 60 88
03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)

AGUILA · Cruzcampo ESPECIAL · Heineken

LINK BROKER ALICANTE
CORREDURIA DE SEGUROS, S.L.

MARÍA TERESA GALIANA BLASCO

C/ Calvario Convento, 2, Bajo - 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
Tel. 684 41 91 74
C/ Isabel La Católica, 21, Entlo. B - 03007 ALICANTE
Tel. 965 92 06 53 / 83 - Fax: 965 98 50 21
E-mail: oficallosa@linkbrokeralicante.com

ESTILOS MODA-HOMBRE

Avda. Jaime I
Edif. Tomás, local 3
Teléfono 96 586 21 55
Móvil 629 02 65 74
03502 BENIDORM (Alicante)
estilosmodahombre

Cerrajería Micleta S.C.

965882289-689863546
cerrajeriamicleta@gmail.com
Pda. Micleta nave 5 • 03510 Callosa d'en Sarrià

Bar de Copas
Cóndrago
BONES FESTES!!
bar_andrago
Bar de copes l'Andrago
Ctra Bollula, Nº9
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
671 237 462

BLASME, S.L.
INSTALACIONES ELECTRICAS
Jose Vte. Blasco 670 50 10 31
Juan Menaches 617 06 27 66
C/ Safareig, Local 11 - 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
E-mail: electricasblasme@gmail.com

Excavaciones
VILANOVA
Toni Vilanova Pérez
600 567 655
Ctra. de Alacant, 21, 2º - 03510 - Callosa d'En Sarrià (Alacant)

Cadena COMAFE
FERROKEY
Plaça Moros, 6
Telf. 965 88 06 91
Callosa d'en Sarrià
mcmontiel
FERRETERIA
ferreteriamcmontiel@hotmail.es

Recorden

Clínica Cuida - t
TERAPIA MANUAL OSTEOPÁTICA
Daniel Serra Moragues
Fisioterapeuta. Col·legiat: 3811
Carrer Jaume Roig Nº2, 3er E
03510 Callosa d´en Sarrià (ALACANT)
Correu: dani_fisioterapeuta2010@hotmail.com
Telf.: 670 67 77 81

PANADERIA - PASTISSERIA
BOLLERIA
Sant Antoni
-TOT TIPUS DE PA ARTESÀ
-COQUES I MINXOS PER
ENCÀRREC
-REPOSTERÍA I PASTISSERÍA
CASOLANA
TOT CUIT EN FORN DE LLENYA
C/ Sellesos, 20
03510 Callosa d'en Sarrià
96 588 09 78

MUEBLES DE
COCINA Y BAÑO
CARPINTERÍA
Y LACADOS
José Calvo S.L.
Pda. Micleta nº14 - Nave 5
03510 Callosa d´en Sarrià
e-mail: carpjosecalvo@gmail.com
Telf. Taller: 96 588 05 84
FAX: 96 588 11 64
Telf. Móvil: 669 82 36 69/70
Telf. Lacado: 669 82 36 72

Tot Flors
Móvil: 600 400 301
Telf: 96 588 07 59
www.totflors.com
Ctra. d'Alcoi, 14, 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alacant)

LLIBRERIA - PAPERERIA
PAPERS
Plaça del Convent, 11 • 03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Tel./Fax: 96 588 09 71 • e-mail: paperscallosa@hotmail.com

L'estel
PELUQUERÍA & ESTÉTICA
96 588 01 10
Carretera d'Alcoi, 22 Bajo · 03510 Callosa d'en Sarrià

Decora
Samper
Pintura y Decoración
Electricidad
600 70 14 80
www.decorasamper.com
decorasamper@gmail.com

BONES FESTES!
Clínica
Atalaya
Podologia · Fisioterapia
T. 96 588 09 36
Carretera Alacant, 3
03510 Callosa d'en Sarrià

Recordem

PEMASA S.L.
CERRAJEROS
CARPINTERÍA HERMÉTICA DE ALUMINIO
CERRAJERÍA
PUERTAS Y AUTOMATISMOS
Pol. Ind. Alberca
C/ Guadalest, nº 39
03530 LA NUCÍA (Alicante)
Tel. 96 587 06 14
Tel. y Fax 96 689 54 73
Móvil 670 73 49 16

bb bricocarp bertomeu
CARPINTERIA EN GENERAL
CARPINTERIA EN GENERAL
• Frentes e Interiores de Armarios
• Muebles de cocina y Baño
• Puertas de Interior
• Tarima Flotante
687 41 49 99
965 88 10 46
info@bricocarp.com
www.bricocarp.com

Inmocallosa
GESTIÓN INMOBILIARIA
José María Javal Sanchis
Ctra. Bolulla, nº 1 • Bajo B
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
jose@inmocallosa.com
www.inmocallosa.com
Móvil 629 079 213
Tel./Fax 96 588 05 54

Forn de l'Auelet
Panadería
C/ Francesc Moncada nº 70, Callosa d'en Sarrià, 03510
Telf.: 965880429

Mesón San José
CARNES A LA BRASA
Comidas para llevar y reparto a domicilio
Menús diarios, pizzas caseras
Salón para todo tipo de eventos
Ctra. de Bolulla, 12 · Tel. 96 588 07 30
CALLOSA D'EN SARRIÀ

CLIMENT joiers
Les desitja Bones Festes
JOIERIA EN OR, PLATA I ACER.
TALLER DE REPARACIÓ DE JOIES I RELLOTGES
Jaume Roig - Local 1 - Tel. 96 588 17 43
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)

MÁRMOLES Y GRANITOS ARMAIG
COCINAS, LAVABOS, LÁPIDAS, ETC
Callosa d'en Sarrià, Alicante - 03510
marmolesarmaig@hotmail.com
Prtd. Armaig, Nave 2
666 59 75 27

MOBLES I COSES
Destija unes bones festes a tot el poble de Callosa
CTRA. BOLULLA, Nº 16 - CALLOSA D'EN SARRIÀ
TELÈFON: 96 588 09 07 • MÒBIL: 628 271 999
moblesicoses@telefonica.net

Recordem

RINCÓN DE MARI
MARKET AND COFFEE
Tlf. 626 152 503
rincondemarimarketing@gmail.com
Carretera Bolulla, local 10
Rincondemari_ Rincon de Mari

PAC PUERTAS AUTOMÁTICAS CERRAJERÍA
Telf. 965 88 21 41 • Móvil 689 15 38 52

REPARACIONES - GADEA
VENTA Y REPARACIÓN en Maquinaría de Hostelería
Telf: 677 40 36 16
gadeaiborra@gmail.com Callosa d´en Sarrià

Victor Manuel Palacio Espasa
construcciones en general
C/ Safareig nº 7 - 2
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
E-mail: vmpalacio@gmail.com Tel.: 646 110 543

Casa Filo
Costera de la Presó, 5 - 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
Tel: 619 15 13 16 - 96 588 07 95
Tienda online: www.lawebdelbebe.com

Sant Antoni Floristes
680 845 255
Síguenos en
www.santantonifloristes.com

TAKATAC altea
Avda. Jaume I nº 23 - Altea
Tlf. 966 88 19 33
e-mail:takatacaltea@gmail.com
www.takatacaltea.com

opticaaltealavella.com
VISTALIA
ÒPTICA ALTEA LA VELLA
Óptica Optometrista
Paqui Pérez / Col. 13191
Ctra. de Callosa, 21. Local 12
ALTEA LA VELLA (Alicante)
Tel: 965 846 237
opticaaltealavella@hotmail.com

Recordem

fusteriaroig
Tel.: 630 07 26 96

FONDA GALIANA
COMIDAS CASERAS
• Arroz en costra
• Arroz caldoso
• Cocido con pelotas
• Olleta
• Canelones
• Repostería casera
Colón, 15 • 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
Telf.: 965 88 01 55

Mercería - Paquetería
Casa el Denen
C/. Mayor, 29
Telf. 965 88 10 94
CALLOSA D'EN SARRIÀ

CA LOLA
Café
Dolços
Llepolies

Boutique
jove
Callosa d'en Sarrià
Telf.: 965880511

PAPERS - LLIBRES - REGALS
TASA
Juana Tasa Roig
Calvari Convent, 2 - Telf. 96 588 06 13
03510 Callosa d'en Sarrià (Alacant)
Quinielas
La Primitiva
Bonoloto
Gordo de la Primitiva
Loterías y Apuestas del Estado

JanCarlo
BARBERSHOP/HAIR SALON
Telfs.: 604 21 92 53 - 644 34 14 69

Chapaulo
BERNIA S.L.
Tu taller de Carrocería y Pintura
Pda. Armaig, nave 6 • Apdo. Correos 216
03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Tel.: 965 88 02 90
info@chapautobernia.com
www.chapautobernia.com

Recordem

FEYVIC
Cerrajería • Carpintería Metálica
MULTISERVICIOS DEL METAL Y CERRAJERÍA
Vicente:
670 387 874
Ctra. Benidorm-Callosa
Polígono Ind. Armaig, nave 3
03510 Callosa d´en Sarrià
Tel. Oficina:
965 881 885

General Optica
Visión y Audición
Calle Carretera de Alacant, Nº 5, Bajo 1ª
03510 Callosa d'en Sarria (Alicante)
Tel. (+34) 96 588 03 64
E-mail: Frq_CallosadenSarria@general-optica.es

eSPRIU
SHOP ON LINE
AVDA. BENIARDÀ 9-11
03502 BENIDORM
965854440 info@espriu.es
ESPRIU BENIDORM, SL B-03330453

Luis Ferrer e Hijos, C.B
CARNS I EMBOTITS
Mercat Central - Puesto nº5
C/. Sant Vicent, 3 - Tel. 965 88 11 88
CALLOSA D'EN SARRIÀ

636 462 801
Mari Luz
Aceitunas, Salazones y Encurtidos

TALLER DE CHAPA Y PINTURA
JESUS GONZALEZ, C.B.
Ptda. Micleta,65
Tel. y Fax: 96 588 15 27
CALLOSA D'EN SARRIÀ
03510 (ALICANTE)
gonzalezochovo@gmail.com
CHAPA Y PINTURA
Pintura al horno

Agust Motor
SEAT
Audi
96 588 00 82
taller@agustmotor.com • www.agustmotor.net
Callosa d'en Sarrià

DISTRIBUIDOR DE BEBIDAS
Domingo Domenech Solbes
661 665 860 / 861
96 588 08 41
Mahou
Font Vella
CALLOSA D'EN SARRIA

Recordem

GERART
TALL DE FLORS
Tlf. 669 979 539 - 606 238 400
@gerart_tallerdeflors
Gerart Taller de Flors

DES DE 1960
MODESTO
PASTISSERS
C/ Rubio Nº30
Plaza cuatre Carreteres Nº2
96 588 11 91
96 588 02 55
modestopastissers@hotmail.com

Cristina Cano
ESTILISTES
C/ Rafael Couchoud, 17 · 03510 Callosa d'en Sarrià
Telf.: 696 230 649
cris.cano.estilistes

Tel.: 96 588 00 79
Frutas, Verduras y comestibles
PARRETA

Miel natural
FRANCISCO IVARS BERENGUER
APICULTOR
Ctra, de Alcoy, 38
CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
Telf.: 96 588 10 77
N.R.S. 23.01268/A

Trofeos
Álvarez
C/ Joaquín Coronel, 1
ELDA (Alicante)
965380011
694 451 311
trofeosalvarez@yahoo.es
www.trofeosalvarez.es

MR MOTOS ROIG
SERVICIO Y VENTA DE MOTOS
Ptda. Colomer 9
03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Tel.: 96 588 12 34
Móviles: 647 717 418 / 678 419 616

Tapicería
Rosa Mari
Tapicería de hogar y automóviles
C/. San Isidro, nº 11 · Callosa d'en Sarrià
Telf.: 96 588 02 87 · 96 588 60 15 · Móvil: 679 48 06 84
www.tapiceria-rosa-mari.es · E-mail: rosamfr@hotmail.es

Recordem

Callosa Consultors, S.L.
Asesoría Fiscal, Laboral,
Contable y Seguros
Ctra. de Bolulla, 5
Telf. 965 88 10 96
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
info@callosaconsultors.es

Espasa, s.l.
Cerrajería y Carpintería de aluminio.
Cristalería, Acero Inox y Automatismos.
Ctra. Altea nº 66 • 03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Telf. 96 588 03 73 • E-mail: espasasl@gmail.com

Bordados Olga
Especialidad en:
Bordados festeros
Bandas, corbatines, bolsos, banderas, botas, turbantes, espadas y toda clase de complementos.
Callosa d'en Sarrià
domingosavalivars@gmail.com
Telf. Olga: 600 947 530 - Domingo: 616 971 348

Palmira
INTERIORES S.L.
CORTINAS • MUEBLES • ALFOMBRAS
CUADROS • REGALOS • DECORACIÓN
Camí Vell d'Altea 33, 03581 El Albir - Alicante
966 868 445 610 409 471 - 74

Recordem

Garaje Gadea
TU TALLER DE NEUMÁTICOS, MECÁNICA RÁPIDA Y LAVADOS
GOODYEAR
Francisco Esquinas Soler
Telf. 96 588 12 27
Mov. 652 584 849
C/ San Isidro, 10 - 03510 Callosa d'en Sarrià
Email: garajegadeacallosa@gmail.com

artesania
comunitat valenciana
ESPECIALISTAS EN
- TRAJES CRISTIANOS -
- CAPITANÍAS -
- CABALGATAS DE REYES MAGOS -
- DISEÑOS Y CREACIONES 3D -
C/ Pintores, 14
03590 Altea (Alicante)
www.elmonfester.es
Mail:. info@elmonfester.es

HARANGA L'ELECTRIKA
@xarangaelectrika
Xaranga L'Elèctrika
604 90 62 35

PERRUQUERIA D'HÒMENS
"EL CATXÓ"
Luis Victor Benimeli
C/ Francisco Moncada, 12 03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
Tel. 696 216 247 (Alicante)
luisvictorbenimeli@gmail.com

José Pérez Lapera
ELECTROMECÁNICA Y
ELECTRICIDAD SOLAR
C/ San Isidro, 13 Taller: 965 88 04 82
CALLOSA D'EN SARRIÀ Móvil: 630 018 589

TALLER & VENTA MULTIMARCA
Ctra. Alacant s/n. - Pda. Armaig, Nave 3 Callosa d'en Sarrià
Telf: 622 82 86 71 WhatsApp
Callosa Motor

Coarval
Cooperativa Agrícola Callosa d'en Sarrià
Fitosanitarios
Fertilizantes
Riego
Servicio Técnico Agrícola
Cadena Comercial
Conservas Artesanas del Segura

El Poble
FRUITERIA
Servicio para Bares y Restaurantes
Reparto a domicilio
643 851 899
@elpoblefruiteria @fruteriapoble
Avd. Jaime I, 6 · 03510 Callosa d'En Sarrià

LA BONA
676 461 234 / 628 874 955
xarangalabona

Recorden

Antón
Seguros y Servicios

A.Antón
Gestión integral de fincas

Ctra. d'Alcoi, 42 • 03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)
Móvil: 655 882 438 • Tel. 96 588 22 65 • Fax 96 588 10 83
gestionfincas@antonseguros.com
seguros@antonseguros.com

Suministros agrícolas, jardín, piscinas, piensos...
#LaQueNoTenemosTeLaTraemos
Agrovik CALLOSA D'EN SARRIÀ
965 880 257 | info@agrovikst.com | www.agrovikst.com | C/ Germanies N2 Callosa d'en Sarrià

innov:ARQ
ARQUITECTURA & URBANISMO
Pista Cano Flores 679 205 024
Jaume Cortés Llinares 637 167 941
C/ Metge Adolfo Quiles 6; Bajo A, Altea (03590)
info@innov-arq.com
innov.arq innov.arq

Calleja bar
• Sopars
• Esmorzars
• Picaetes
C/ Jaume I, nº 11
Callosa d'en Sarrià
Tels. 650 31 23 80
680 54 41 90

Mr. Capone's Pizza
SERVICIO A DOMICILIO
96 588 07 38
25 AÑOS EN LA MARINA BAIXA

Saval
CENTRO ESTÉTICA
- Fotoenjuvenecimiento - Fotodepilación
- Cavitación - Electroestimulación
- Presoterapia - Equipo L.E.D. - Solarium
- Tratamiento facial y corporal
- Manicura - Pedicura - Maquillaje
INDIBA DEEP BEAUTY
965 881 733 681 939 492
C/ Rafael Couchoud, 10 bajo - Callosa d'en Sarrià (Alicante)

MONTIEL
ENMA
Tel. 96 588 21 53
Ctra. Alcoi, 34
03510 Callosa d'en Sarrià

AUTOMATISMOS
BLASCO
Salvador Blasco Tasa
Ingeniero Técnico Industrial
y Graduado en Ingeniería Mecánica
C/ Alfaz del Pi nº 4
Buzón 84
03530 La Nucía
Alicante, España
Fijo: 966 896 569
Móvil: 670 326 688
admin@automatismosblasco.com
www.automatismosblasco.com

Recordem

GA GESTORIA PONSODA
C/ Calvari Convent, 3
Tel. 965 88 23 93
E-mail: j_ponsoda@teleline.es
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ
(Alicante)

L'Acadèmia
Centre d'estudis
Costera de la Presó, nº 2
03510 Callosa d'en Sarrià (Alacant)
679 839 948

Recordem

INVERNADEROS
SERVICIOS AGRÍCOLAS
SOMBRAJES
CORTAVIENTOS
VALLADOS Y CERCADOS
JARDINES
AgroHabit
TEL. 690 677 393

Distribuciones Ferrando
AMBAR
Pol. Ind. L'Alberca, C/ Benimantell (buzón 26) - 03530 LA NUCIA (Alicante)
Telef./fax: 96 689 70 20 - Móvil: 661 360 673
E-mail: ferrando2008@hotmail.com

CLINICA VETERINARIA
"REUBEL"
ROSA EUGENIA BELTRÁN MANERA
C/. Ramón y Cajal, 16 - Local D
Telf. 96 588 17 02 / Móvil 600 21 35 57
03510 CALLOSA D'EN SARRIÀ (Alicante)
E-mail: clinicareubel@gmail.com
HORARIO DE LUNES A VIERNES:
CITA PREVIA

SERVEI FUNERARI
Juan Bta. Roig Lapera
"El SAGRISTÀ"
Plaça d'Espanya, 4 Baix
CALLOSA D'EN SARRIÀ
sagrista@live.com

ESPE SEGUÍ
687 75 34 83
C/ Raspall, 1-1ºD
03590 Altea (Alicante)
Edif. Hort dels Frares 3ºE
03510 Callosa d'en Sarrià (Alicante)

Karen Lazo
SALÓN DE BELLEZA
Carretera Bolulla, 18
03510 Callosa d'en Sarrià
865 757 788
695 940 178
karenlazoestetica

mc electricidad
Manolo Cortés Pérez
• Servicio de Averías
• Mantenimientos
• Montajes eléctricos en general
Móvil 607 75 20 78
CALLOSA D'EN SARRIÀ
manolocortesperez@gmail.com

BAR EUROPA
Des de 1969
Europa Snack

Recordem

Directori de col·laboradors

ADMINISTRACIÓ DE LOTERIES
Ad. de Loteries núm. 1 de Callosa **213**

AGÈNCIES D'ASSEGURANCES I ASSESSORIES
Albroksa **62**
Antón Seguros **366**
Assessoria Monblau **62**
Callosa Consultors **362**
Gestoría Ponsoda **368**
Link Broker **348**
Llorca Menaches Assessors **346**
Master Gestión **74**
Novagestión **10**

AGRICULTURA I JARDINERIA
Abonabé **213**
Agrohabit Invernaderos **370**
Agrovik **366**
Coarval **364**
D.O. Nísperos de Callosa **68**
Jardinería Princesa **100**
Nísperos Guardiola **32**
Paco y Fran Jardinería **220**

ARQUITECTURA
Esteca Ingeniería y proyectos **70**
Innovarq **366**
Master Home **74**

ARTICLES DE REGAL
Mercallosa **368**

ASSOCIACIONS
AES Associació d'empresaris **221**

BANCS
Caixacallosa **376**

BARS I RESTAURANTS
Bar Associació de Moros i cristians **220**
Bar Caluja **366**
Bar el Convent **362**
Bar el Surtidor **2**
Bar Europa **370**
Bar Pere **368**
Bar de copes l'Andragó **348**
Café Plaça **346**
Casa Marcos **12**
Fonda Galiana **356**
Med 23 Pub **279**
Mesón San José **352**
Pizzería Caponie's **366**
Restaurant el Algar de don Joan **68**
Restaurant el Riu **70**
Restaurant el Valle **368**
Rest. Exotico Hotel Primavera Park **44**
Restaurant les Fonts Ca Nàssio **362**
Rincón de Mari **354**

BOUTIQUES
Actual Altea **78**
Zeta Zeta **221**
Jove **356**
D.Moda &Complements **66**
Dos Estilos Moda Hombre **348**

BUGADERIES
Lavandería Bloomest **2**

CALÇATS
Calzados Enma Montiel **366**
Little Kids **146**

CAMPING
Fonts de l'Algar Camping **13**

CENTRES D'ENTRENAMENT
On Entrenaments **346**

CLIMATITZACIÓ I REFRIGERACIÓ
Refrigeración Puigcerver **362**
Reparacions Gadea **354**

CONFECCIÓ
Bordados Olga **362**
Atelier Rosa María Sanchis **126**

CONSTRUCCIÓ
Albañilería Emilio Guardiola **362**
Construcciones Iván Palacio **82**
Construcciones Jaime Guardiola **346**
Construcciones Víctor Palacio **354**
Desmontes Altea **342**
Escayolas Muñoz **76**
Ferri +2 **340**
José Savall Ronda **14**
Piscinas Marina Baixa **159**
Piscinas Novamarina **78**

CONTRACCTACIÓ I ORGANITZACIÓ D'ESPECTACLES
Arte Mediterráneo **167**

CORTINES I DECORACIÓ
Palmira Interiores **362**

DENTISTES
Clínica Dental MS Mínguez Sánchez **166**

DISTRIBUIDORS DE BEGUDES
Distrib. Domingo Doménech **358**
Distrib. Ferrando **370**
Distrib. José Sanchis **348**
Distrib. Juanet 2005 **232**

EDUCACIÓ
Aprén-D **233**
L'Acadèmia Centre d'Estudis **368**

ELECTRICITAT
Blasme **348**
Jaime Gregori Electricidad **52**
MC Electricidad **370**

ELECTRODOMÈSTICS
Electro Saval **368**

ESTACIONS DE SERVEI
E.S. Luisa Guardiola **2**

EVENTS
Calitx Eventos **2**

EXCAVACIONS
Excavaciones Falset **234**
Excavaciones Vilanova **348**

FERRETERIES
Ferretería MC Montiel **348**
Ferretería Vicente Montiel **111**

FISIOTERAPEUTES
Centre Fisioterapia Lydia Espasa **346**
Fisioterapia Espe **370**
Clínica Cuida-T **350**

FLORISTERIES
Floristeria l'Art **346**
Floristeria Sant Antoni **354**
Tot Flors **350**
GerArt Floristeria **360**

FONTANERIA I GAS
Fontaneria Boronat **76**
Gas y Calor Callosa **346**

FORNS I PASTISSERIES
El Forn de Izla **234**
Forn de l'Auelet **352**
Forn del Portal **346**
Forn de Sant Antoni **350**
Modesto Pastissers **360**
Panadería Rojas **312**
Pastisseria Pana **244**

FOTÒGRAFS
Maritza Studios Photography **233**
Salvador Fotògraf **312**

FRUITES
Fruites A. Sanchis **111**

Col·laboradors

L'Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià agraeix a tots els anunciants la seua col·laboració

FUNERÀRIES
Funeraria tanatori el Sagristà **370**
FUSTERIES
Bricocarp Bertomeu **352**
Carpintería y Lacados José Calvo **350**
Fusteria Roig **356**
FILAES
Filà Pirates **212**
GRUES
Grucomval Asistencia **279**
HOTELS
Grupo Bali **34**
Marina Resort **11**
Hostal Luxury Nit i Dia **168**
IMPREMTES
Solgrafik **7**
INFORMÀTICA
Free Computers **313**
IMMOBILIÀRIES
Inmocallosa **352**
INTERNET I TELEFONIA MÒBIL
Cloud **52**
JOGUETS
Don Dino **3**
Grupo Jupesa **66**
JOIERIES
Climent Joiers **352**
Joyería-relojería Planells **368**
LLENCERIA
Casa el Dèneu **356**
LLEPOLIES
Ca Lola **356**
LLOGUER DE VEHICLES
Primoti **4**
Jautor Rent a Car **46**
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ
Grupo Saval **40**
Mármoles Armaig **352**
Roca Big Mat **110**
MOBLES
Mobles i Coses **352**
MODA INFANTIL
Casa Filo **354**
Takatac Altea **354**
OCI
Experience Excape Altea **368**
ÒPTIQUES
Óptica Altea la Vella **354**
General Óptica **358**
ORTOPÈDIA
Vital Esport **101**
PAPERERIES I MATERIAL D'OFICINA
Espriu **358**
Papereria-llibreria Papers **350**
Papereria-llibreria Tasa **356**
PARTITS POLÍTICS
Compromís **110**
Partit Popular **82**
PSPV-PSOE **100**
PERRUQUERIES
IanCarlo Barber Shop **356**
L'Estel Perruqueria **350**
Paula Muñoz Estilistes **76**
Perruqueria i estètica Cristina Cano **360**
Perruqueria d'hòmens el Catxó **364**
PINTORS
Decora Samper **350**
PODÒLEGS
Clínica Atalaya **350**
RECICLATGE
Sabospa Reciclado **64**
SALONS DE BELLESA
Centro de Estética Saval **366**
Reme Estètica **234**
Salón de belleza Karen Lazo **370**
SERIGRAFIA
Native World **313**
SERRALLERIES
Automatismos Blasco **366**
Cerrajería Espasa **362**
Cerrajería Micleta **348**
Cerrajería Muixara **232**
Feyvic **358**
Pemasa Cerrajeros **352**
PAC Puertas Automáticas **354**
Unave **158**
SO I IL·LUMINACIÓ
MDS Electrónica **230**
SUPERMERCATS I COMESTIBLES
Carniceria Luis Ferrer e hijos **358**
Carnicería El Blanquet **38**
Consum Supermercats **344**
Encurtidos Mari Luz **358**
Frutas y comestibles Parreta **360**
Huevos Callosa **146**
Huevos Silvia **146**
Más y Más Supermercats **231**
Medmarket **42**
Miel Francisco Ivars **360**
TALLERS I AUTOMOCIÓ
Agust Motor **358**
Algar Motor **5**
Callosa Motor **364**
Chapauto Bèrnia **356**
Garaje Gadea **364**
Jesús González Chapista **358**
Marina Baixa Maquinaria **342**
Motos Roig **360**
Savher **6**
Taller José Pérez Lapera **364**
Talleres Romero **340**
Viguauto **101**
Salsanta **126**
TAPISSERIES
Tapicería Rosa Mari **360**
TRAGES I ARTICLES FESTERS
El Món Fester **364**
Trofeos Álvarez **360**
VETERINARIS
Reubel **370**
XARANGUES
L'Elèctrika **364**
La Bona **365**

Maritza Studios Photography

Revista Oficial de Festes de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià 2025

A tots, tant a aquells que han aportat les seues imatges gràfiques com aquells que ens il·lustren amb els seus articles, l'Associació de Moros i Cristians els agraeix la seua col·laboració. Moltes Gràcies.

Edita: Associació de Moros i Cristians
Dipòsit Legal: A-877-2009
Nombre d'exemplars: 2.200
Disseny i maquetació:
Joan-Ives Pasqual Menages
Imprimix: Solgrafik
Fotografies: Maritza Studio Photography, Salvador Fotògraf, Vicent Fotògraf, Paco Ferrando, Marta Pérez, Paco Saval, Marcelo Saval, Jaume Rafael Gregori i altres persones del nostre poble.

L'Associació de Moros i Cristians no es fa responsable del contingut dels articles dels col·laboradors que responen, únicament, a l'opinió de qui els signa.

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2025.

COL·LABORA:

Ajuntament de Callosa d'en Sarrià
Gobierno Provincial Alicante – La Dipu de los Pueblos
Costa Blanca Alicante
aviva Callosa d'en Sarrià – Agència de Promoció del Valencià
Sempre Teua – La teua llengua
Generalitat Valenciana

www.callosaenfestes.com
facebook.com/callosaenfestes
junta@callosaenfestes.com

Moros i Cristians

Sempre donant suport a les nostres tradicions

caixacallosa